

Знам Зомито.

Годишен извештај 2009

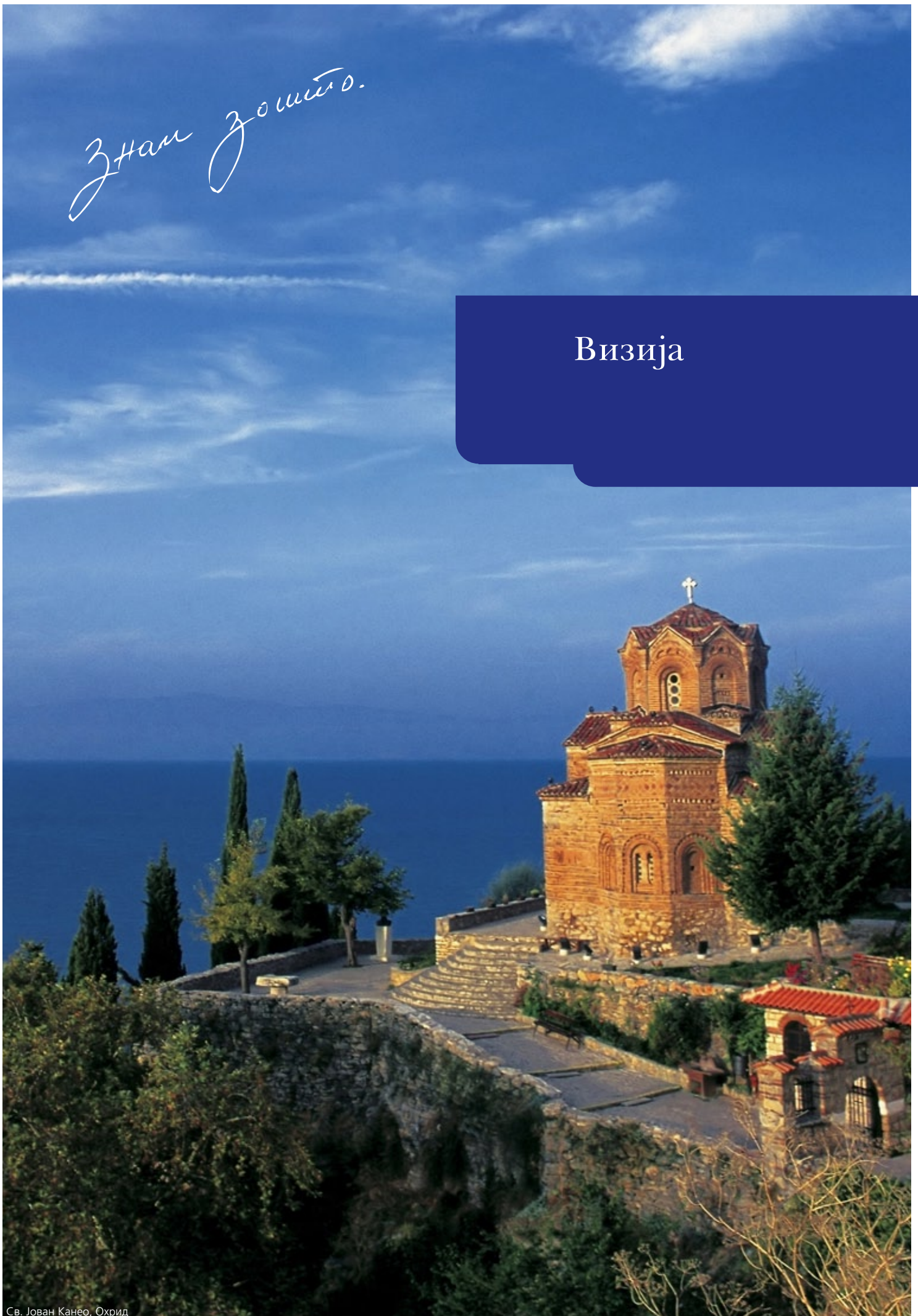
NLB Тутунска банка

Содржина

Профил на Банката	2
Финансиски показатели.....	4-5
Менаџерска структура.....	6
Обраќање на Првиот генерален директор	7
Корпоративно управување	10
Корпоративна општествена одговорност	13
Акционерски капитал и сопственичка структура	14
Преглед на финансиските резултати на Банката за 2009 година.....	16
Банкарство на мало.....	19
Мрежа на експозитури на НЛБ Тутунска банка АД Скопје.....	21
Корпоративно банкарство и работа со мали и средни претпријатија (МСП).....	23
Финансиски пазари	27
Управување со ризици	30
Информатичка технологија	32
Човечки ресурси и организација на работа	33
Организациона шема.....	35
Консолидирани финансиски извештаи изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансискоизвестување за годината завршена на 31 декември 2009	37
Неконсолидирани финансиски извештаи изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување за годината завршена на 31 декември 2009	119

Знам Зомбио.

Визија

Профил на Банката

НЛБ Тутунска банка АД Скопје е една од водечките банкарски институции во Република Македонија со постојан тренд на пораст и позитивни резултати од основањето до денес. Основана е во 1985 година, а од 1993 година работи како комерцијална банка којашто ги извршува сите финансиски и банкарски услуги за клиентите во земјата и во странство. Банката спаѓа во групата големи банки и е трета најголема банка во Република Македонија според нето активата.

Банката е член на НЛБ Групацијата. Стратешки акционери се Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана и NLB InterFinanz AG Цирих, коишто учествуваат со 86,97% во вкупниот капитал на Банката. Членството во Групацијата и корпоративниот бренд на НЛБ носат посебен квалитет во работењето на Банката, којшто подразбира трансфер на знаење, искуство и технологија меѓу членките на Групацијата, како и лесен пристап до странските пазари.

НЛБ Тутунска банка е една од најуспешните банки во НЛБ Групацијата. Успехот се должи на воспоставената корпоративна култура и традиција на Банката, комбинирани со современа информатичка технологија, професионален кадар и успешната пазарна стратегија, поддржани со брендот на НЛБ. Во својот успех Банката препознава удел на севкупната општествена јавност поради што посебно внимание посветува на својата корпоративна општествена одговорност.

Една од основните стратешки определби на Банката е да го поддржува и финансира развојот на малите и на средните претпријатија како носители на економскиот развој во Република Македонија, а и самата е значаен учесник во сите финансиски случувања и промотор на македонскиот бизнис на меѓународните пазари.

Банката посебно внимание посветува на збогатување и прилагодување на понудата на продукти и услуги на потребите на различните пазарни сегменти, како и олеснување на пристапот до нив преку инвестирање во современа деловна мрежа којашто ја сочинуваат 48 модерни експозитури организирани како мали банки, како и преку инвестирање во современите канали на пристап до Банката и до нејзините продукти и услуги.

НЛБ Тутунска банка е активна и на пазарот на капитал од 1996 година преку својата брокерска куќа НЛБ Тутунска брокер АД Скопје, којашто е основач на Македонската берза на хартии од вредност и една од водечките брокерски куќи во Република Македонија.

НЛБ Тутунска банка заедно со Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана е сопственик и основач на Друштвото за управување со пензиски фондови - НЛБ Нов Пензиски Фонд АД Скопје.

Награди и признанија

Потврда за успешното работење на НЛБ Тутунска банка се бројните меѓународни и национални награди, кои се однесуваат на деловните резултати, позитивниот имиџ и препознатливоста, како и за високо развиената корпоративна општествена одговорност, меѓу кои се:

- признанието за **Банка на годината за 2003, 2006, 2007, 2008 и 2009 година во Република Македонија**, доделено од финансискиот магазин „The Banker“,
- признанијата од „Finance Central Europe“ за **Банка со најголем остварен профит** во Македонија за **2002, 2003, 2004 и 2006 година** и **Најдобра банка според поврат на капиталот (ROE) во 2005 година**,
- признанието за **Најдобра инвестициона банка** во Македонија за **2008 година** од финансискиот магазин „Euromoney“,
- Сертификатот за добро корпоративно управување од **Транспарентност нулта корупција** за **2007 и 2008 година**,
- признанијата од **Deutsche Bank London** за извонредност во квалитетот на **Euro SWIFT** плаќања кон Deutsche Bank за **2006, 2007 и 2008 година**,
- признанието за **Супербренд на Македонија** за **2009 година** и
- наградата за **Развој на филантропијата** во Република Македонија за **2008 година**.

Мисија на Банката

Нашата цел е да бидеме меѓу водечките финансиски институции во земјата.

Да обезбедиме повисоко ниво на квалитет на услугите, современа понуда на нови продукти и градење на традицијата на Банката.

Да оствариме профит преку ефикасноста и економичноста во работењето.

Финансиски показатели

Табела 1: Избрани финансиски показатели за Банката врз основа на неконсолидирани ревидирани финансиски извештаи изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување

во илјади МКД			
Приходи (за периодот)	2009	2008	2007
Нето приходи од камати	1.750.956	1.834.502	1.478.371
Нето приходи од провизии	639.779	610.687	464.418
Добивка пред резервации и оданочување	1.066.253	1.412.362	1.087.249
Добивка пред оданочување	444.486	741.204	631.183
Нето добивка за периодот	432.758	676.262	556.775
Состојба (на крај на година)	2009	2008	2007
Вкупна актива	55.006.631	51.049.359	42.468.411
Кредити на комитенти	29.850.704	30.171.505	22.699.921
Депозити на комитенти	40.382.830	36.461.227	27.354.371
Позајмици од банки	5.747.748	6.030.487	8.513.645
Капитал и резерви	4.330.896	4.560.815	3.755.434
Акционерски капитал	3.057.117	3.057.117	2.396.328
Основен капитал (Tier 1)	3.797.454	3.749.311	3.020.287
Дополнителен капитал (Tier 2)	1.402.044	1.610.027	870.633
Оперативни показатели ¹	2009	2008	2007
ROA враќање на вкупна актива(бруто)	0,84%	1,59%	1,76%
ROA враќање на вкупна актива(нето)	0,82%	1,45%	1,55%
ROE враќање на капиталот (бруто)	11,54%	21,35%	23,10%
ROE враќање на капиталот (нето)	11,12%	19,09%	19,82%
Капитал и резерви / вкупна актива	8,38%	8,89%	9,15%
Капитална адекватност	13,05%	13,57%	12,90%
Cost/Income Ratio	59,80%	47,37%	48,80%
Факти и бројки	2009	2008	2007
Број на акционери	807	554	532
Број на акции	854.061	854.061	785.621
Дивиденда по акција (во МКД)	430	786	713
Дивиденда / Номинална вредност на акција	43%	79%	71%
Дивиденда / Акционерски капитал	12,01%	20,38%	21,21%
Нето добивка/Број на акции	507	853	781
Број на вработени	705	699	564
Експозитури и шалтери	48	43	33
Официјален курс на НБРМ (на крајот на годината)	2009	2008	2007
ЕУР 1=МКД	61,17	61,41	61,20
УСД 1=МКД	42,67	43,56	41,66

Забелешка:

1) Оперативните показатели се пресметани врз основа на просечна состојба на капиталот и активата на Банката

Финансиски показатели

Табела 2: Избрани финансиски показатели за Групацијата на НЛБ Тутунска банка врз основа на консолидирани ревидирани финансиски извештаи изготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување

во илјади МКД			
Приходи (за периодот)	2009	2008	2007
Нето приходи од камати	1.757.634	1.840.665	1.484.459
Нето приходи од провизии	643.703	622.005	499.621
Добивка пред резервации и оданочување	1.098.444	1.463.232	1.123.633
Добивка пред оданочување	468.380	792.074	667.567
Нето добивка за периодот	456.466	725.525	590.590
Состојба (на крај на година)	2009	2008 ¹	2007
Вкупна актива	55.128.083	51.182.889	42.698.462
Кредити на комитенти	29.850.704	30.171.505	22.699.921
Депозити на комитенти	40.388.538	36.469.855	27.376.943
Позајмици од банки	5.747.748	6.030.487	8.513.645
Капитал и резерви	4.504.722	4.721.245	3.978.266
Оперативни показатели ²	2009	2008	2007
ROA враќање на вкупна актива (брuto)	0,88%	1,69%	1,85%
ROA враќање на вкупна актива (нето)	0,86%	1,55%	1,63%
ROE враќање на капиталот (брuto)	11,76%	21,88%	23,27%
ROE враќање на капиталот (нето)	11,35%	19,65%	20,04%
Факти и бројки	2009	2008	2007
Број на вработени	712	707	572
Експозитури и шалтери	48	43	33
Официјален курс на НБРМ (на крајот на годината)	2009	2008	2007
ЕУР 1=МКД	61.17	61.41	61.20
УСД 1=МКД	42.67	43.56	41.66

Забелешка:

- 1) Поради промена во начинот на презентирање на одложените даночни побарувања и обврски направена е корекција на вкупната актива за 2008 година
- 2) Оперативните показатели се пресметани врз основа на просечна состојба на капиталот и активата на Банката

Менаџерска структура

УПРАВЕН ОДБОР

Ѓорѓи Јанчевски
Претседател на
Управниот одбор

Љубе Рајевски
Член на Управниот
одбор

Томе Перински
Член на Управниот
одбор

СОВЕТНИЦИ НА УПРАВНИОТ ОДБОР

Игор Давчевски, Советник на Управниот одбор во областа на самоуслужно банкарство
Душан Спиковски, Советник на Управниот одбор во областа на работа со готовина и депо
Александар Мисовски, Советник на Управниот одбор во областа на информатичка технологија
Радован Трпковски, Советник на Управниот одбор во областа на инвестициите, набавките и општите работи
Трајко Матески, Советник на Управниот одбор во областа на BMS (Building Management System) управување со системите во новата деловна зграда на членките во НЛБ Групацјата во Македонија

СЕКТОР ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Љиљана Настоска, Директор

ЦЕНТАР ЗА КООРДИНАЦИЈА НА СОРАБОТКАТА СО ЧЛЕНКИ НА НЛБ ГРУПАЦИЈАТА И НИВНИТЕ КОМИТЕНТИ

Дамир Кудер, Директор

ПРАВЕН ЦЕНТАР

Надица Ценева, Директор

ЦЕНТАР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Богоја Китанчев, Директор

СЕКТОР ЗА ЛОГИСТИКА НА БАНКАТА

Јорданка Грујоска, Директор

ДЕЛОВЕН СЕКТОР ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИИ НА БАНКАТА И СРЕДСТВА

Стојна Стојкоска, Директор

СЕКТОР ЗА РАБОТА СО СТРАТЕШКИ КОМИТЕНТИ

Страшо Пупулковски, Директор

ДЕЛОВНА МРЕЖА-ДЕЛОВЕН СЕКТОР

Антонио Аргир, Директор

СЕКТОР ЗА ПЛАТЕН ПРОМЕТ И ЛОГИСТИКА НА ПРОДАЖБАТА

Слаѓана Белева, Директор

ДЕЛОВЕН СЕКТОР ЗА РАБОТА СО ГОТОВИНА И ДЕПО

Драган Пановски, Директор

Обраќање на Претседател на Управен одбор

Почитувани акционери,

Изминатата година беше една од најтешките години за домашната економија во последната деценија. Притисокот на глобалната економска криза, во првата половина од годината, негативно се одрази на реалниот сектор и на макроекономската стабилност предизвикувајќи недоверба кај економските субјекти и засилени рестриктивни мерки на фискалната и монетарната политика. Намалената економска активност, падот на извозната побарувачка и отсуството на капитални инвестиции доведе до пад на бруто домашниот производ од 0,7%. Банкарскиот сектор во текот на целата година беше стабилен, со изразено висока ликвидност, но и воздржаност во кредитирањето и намалена профитабилност. Во отсуство на прилив на капитал од меѓународните пазари, домашното штедење беше главниот столб на растот и стабилноста на секторот.

Во вакви услови, работењето на Банката беше прилагодено на тековната економска ситуација и регулаторните ограничувања, продолжувајќи истовремено со високата претпазливост при пласирање на средствата. Примарна определба беше да се зајакне депозитната база, да се одржи структурната ликвидност и да се задржи квалитетот на кредитното портфолио. На крајот на годината вкупните нето приходи изнесуваа 1.066 милиони МКД, од кои беа издвоени резервации во вкупен износ од 621,7 милиони МКД, што овозможи покриеност од 9,4% на портфолиото со резерви. Нето добивката изнесуваше 432,8 милиони МКД со стапка на поврат на капиталот од 11,6%. Гарантниот капитал на Банката достигна 5.104 милиони МКД додека адекватноста на капиталот изнесува 13,02%.

И покрај отежнатите услови на работење, Банката го задржа квалитетот на услугите со активно учество во сите сегменти на работењето. Бројот на комитенти се зголеми за 18%, додека билансната сума се зголеми за 7,8% остварувајќи пазарно учество од 20,5%.

Вкупната депозитна база беше зголемена за 10,8%. Депозитите од правни лица се намалија за 7,4%, што беше одраз на реалните ликвидносни проблеми со кои се соочија стопанството и јавниот сектор. Депозитите од населението кај Банката пораснаа за 29,2%, зголемувајќи го пазарниот удел во овој сегмент на 18,7% (2008:16,7%).

Како резултат на падот на економската активност, а особено поради рестриктивната монетарна политика и во отсуство на инвестициски активности на компаниите, динамиката на пораст на кредитирањето беше намалена за 1,1%, додека рочната структура на кредитите се промени во насока на намалување на уделот на долгорочните кредити. Главно беа одобрувани краткорочни кредити за тековни ликвидносни потреби. Со цел да го поддржи развојот на малите и микро претпријатија и на почетните бизниси, Банката, покрај постојните, обезбеди нови средства за финансирање од European Fund for Southeast Europe (EFSE), од програмата на European Investment Bank (EIB), а преку Македонската банка за поддршка на развојот и од кредитната линија на EIB. Дополнително, за потребите на големите македонски компании и за тендерските учества во домашни и меѓународни проекти, беа издадени нови гаранции во вредност од 7,6 милијарди МКД.

Со цел да се зголеми учеството на населението во вкупните активности на Банката и да се

зголеми присутноста на пазарот, во 2009 година се продолжи со инвестициите во проширување на деловната мрежа со пет нови експозитури, во проширување на мрежата на АТМ-и и ПОС терминали, во нови функционалности на електронското банкарство и во сегментот на картичното работење. На почетокот на 2009 година, Банката се всели во нова деловна зграда, која претставува корпоративен центар на членките на НЛБ Групацјата во Република Македонија.

Почитувани акционери, во 2009 година Банката беше по петти пат прогласена за Банка на годината од интернационалниот финансиски магазин „The Banker“. Ова е четврта година по ред како Банката добива меѓународно признание за постигнатите финансиски резултати, развојните проекти и пазарните иницијативи, но за нас оваа година наградата е од исклучително значење бидејќи ја добивме во услови на најтешка глобална економска криза кога само најдобрите и најсилните опстојуваат.

На крајот, дозволете ми да заклучам дека и покрај песимистичките очекувања за ефектите од глобалната криза, 2009 година за Банката, и воопшто за банкарскиот сектор во Република Македонија, заврши успешно. Одржана е стабилноста и сигурноста на банкарскиот сектор и остварени се позитивни резултати. Следната година очекуваме да биде потешка од претходната со оглед дека сè уште е неизвесно до кога ќе се чувствуваат ефектите од глобалната економска криза и кога ќе започне закрепнувањето на економијата. Приоритет на Банката останува одржување на стабилноста на изворите, високата ликвидност, одржување на квалитетот на кредитното портфолио, подобрување на квалитетот на работењето и хармонизација со НЛБ Групацјата.

Со почит,

Ѓорѓи Јанчевски
Претседател на Управен одбор

Знам зошто.

Корпоративно управување

Корпоративно управување

Корпоративното управување во банка, како збир од заемни односи меѓу Управниот одбор, Надзорниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во банката, акционерите на банката и останатите заинтересирани субјекти, во НЛБ Тутунска банка АД Скопје се заснова врз принципите на одговорност, транспарентност и контрола во одлучувањето и во секојдневното работење и известувањето за состојбите во Банката.

Банката има јасна организациска структура која прецизно ги дефинира правата и одговорностите на членовите на органите на надзор и управување и на другите вработени во Банката, како и линиите на контрола и проверка при секојдневното извршување на задачите.

Корпоративното управување во Банката е олицетворено преку органите кои имаат клучна улога во ефикасното работење на Банката:

Собрание на акционери

Во 2009 година беа одржани две седници. На годишното собрание на акционери одржано на 24.4.2009 година, покрај редовните предлог-точки, беше донесена и Одлука за промена на седиштето на Банката на ул. „Водњанска“ бр.1, Општина Центар, Скопје и Статутарна одлука за измени и дополнување на Статутот на Банката. На 27.8.2009 година беше одржана втората седница на Собранието на акционери на Банката во 2009 година, на која беше донесена Статутарна одлука за измени и дополнувања на Статутот на Банката со која бројот на членови на Управниот одбор се намали од четири на три, се направи промена во дефинирањето на лицата со посебни права и одговорности во Банката и лицето за контрола на усогласеноста на работењето на Банката и се именува нов член на Надзорниот одбор на Банката, на местото на постојниот член кој поднесе неотповиклива оставка од функцијата член на Надзорниот одбор на Банката.

Надзорен одбор на Банката

Во 2009 година, Надзорниот одбор одржа дванаесет редовни седници, во состав:

1. **Матеј Нарат** - Претседател на Надзорниот одбор и Помошник на Управата на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана, магистер по економски науки;
2. **Алојз Јамник** - Заменик-претседател на Надзорниот одбор и Помошник на Управата на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана, дипломиран економист;
3. **Андреј Хазабент** - Член на Надзорниот одбор и Помошник на Управата на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана, дипломиран економист;
4. **Јанко Гедрих** - Член на Надзорниот одбор, дипломиран правник;
5. **Абдулменаф Беџети** - Независен член на Надзорниот одбор и Проректор на Универзитетот Југоисточна Европа во Тетово, доктор по економски науки;
6. **Борислав Атанасовски** - Независен член на Надзорниот одбор и Управител на друштвото за ревизија, проценка и финансиски консалтинг „Б И Љ“ БОРО И ЉУПЧО Д.О.О. Скопје, дипломиран економист.

Управен одбор

Во текот на 2009 година, поради исполнување на условите за заминување во пензија на досегашниот член на Управниот одбор г. Митре Колишевски, кој до 5.9.2009 година ја вршеше функцијата Заменик-претседател на Управниот одбор, бројот на членови на Управниот одбор се намали од четири на три, и тоа:

1. **Ѓорѓи Јанчевски** - Претседател на Управниот одбор, дипломиран економист;

2. Љубе Рајевски - Член на Управниот одбор, дипломиран економист;

3. Томе Перински - Член на Управниот одбор, дипломиран правник.

Одбор за ревизија

Во 2009 година Одборот за ревизија одржа пет редовни седници, во состав:

- 1. Алојз Јамник** - Претседател на Одборот за ревизија и Помошник на Управата на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана;
- 2. Матеј Нарат** - Член на Одборот за ревизија и Помошник на Управата на Нова Љубљанска банка д.д. Љубљана;
- 3. Јанко Гедрих** - Член на Одборот за ревизија;
- 4. Абдулменаф Беџети** - Независен член на Одборот за ревизија и Проректор на Универзитетот Југоисточна Европа во Тетово;
- 5. Стојан Јорданов** - Независен член на Одборот за ревизија, Овластен ревизор, управител на Друштвото за ревизија „Ценсум“ ДООЕЛ Скопје, дипломиран економист.

Надзорен одбор врз информативниот систем

Формиран е врз основа на регулативата на НБРМ, Базелските принципи и меѓународните стандарди за сигурност на информативниот систем. Членовите на Надзорниот одбор врз информативниот систем се избирани од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во Банката, вклучително и лицето одговорно за сигурност на информативниот систем. Претседател на Надзорниот одбор врз информативниот систем е Претседателот на Управниот одбор г. Ѓорѓи Јанчевски.

Заради поголема ефикасност во секојдневното управување, Управниот одбор на Банката работеше преку следните одбори, преку кои поопширно се следат одделни подрачја од работењето на Банката, и тоа:

Одбор за развој

Членови на Одборот за развој се членовите на Управниот одбор, Директорот на Центарот за координација на соработката со членките на НЛБ Групаацијата и нивните комитенти и Директорот на Секторот за логистика на Банката. Претседател на Одборот за развој е Претседателот на Управниот одбор г. Ѓорѓи Јанчевски.

Одбор за управување со ризик

Членовите на Одборот за управување со ризик се избираат од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во Банката. Претседател на Одборот за управување со ризици е Претседателот на Управниот одбор г. Ѓорѓи Јанчевски.

Одбор за управување на средства и обврски

Членовите на Одборот за управување на средства и обврски се избираат од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во Банката. Претседател на Одборот за управување со средства и обврски е Претседателот на Управниот одбор г. Ѓорѓи Јанчевски.

Во текот на 2009 година, согласно овластувањата, одговорностите и ангажираноста за членовите на Надзорниот одбор, Одборот за ревизија, Управниот одбор и за лицата со посебни права и одговорности, беа исплатени плати, надоместоци на плата, надомест за учество на седници, награда за деловна успешност, јубилејни награди и други издатоци во бруто-износ од 125,8 мил. МКД.

Кодекс на корпоративно управување

Кодексот за корпоративно управување во Банката подетално ги определува стандардите на управување и раководење на органите на Банката. Водејќи се од истите, Банката има воспоставено транспарентен и разбирлив систем на управување кој го зголемува нивото на доверба како на домашните така и на странските инвеститори, вработените и на пошироката јавност.

Принципите за добро корпоративно управување се во целост инкорпорирани во Кодексот за корпоративно управување, и тоа:

- Членовите на Надзорниот одбор располагаат со соодветни квалификации, ја разбираат својата улога во корпоративното управување на Банката и се способни за реално оценување на работењето на Банката;
- Органите на управување и надзор на Банката ги утврдуваат и го следат исполнувањето на стратешките цели и корпоративните вредности на Банката и со нив ги запознаваат сите нејзини вработени;
- Органите на надзор и управување воспоставуваат соодветно дефинирани одговорности и линии на известување меѓу сите вработени во Банката;
- Надзорниот одбор на Банката треба да биде сигурен дека Управниот одбор и другите лица со посебни права и одговорности вршат соодветен надзор и следење на работењето на Банката;
- Надзорниот одбор, Управниот одбор и останатите лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во Банката, треба ефикасно да ја користат работата на Секторот за внатрешна ревизија во Банката, како и работата на друштвото за ревизија;
- Надзорниот одбор и Управниот одбор треба да бидат сигурни дека политиката за наградување и соодветните процедури се во согласност со корпоративната култура, долгорочните цели и стратегијата, како и со контролното опкружување на Банката;
- Обезбедување транспарентност на корпоративното управување.

Кодексот за корпоративно управување се оценува еднаш годишно и истото ќе биде извршено на следното годишно собрание на акционери во 2010 година.

Внатрешна ревизија

Внатрешната ревизија во НЛБ Тутунска банка АД Скопје е организирана како независен организационен дел, функционално и организациски издвоен од останатите делови на Банката, непосредно одговорен на Надзорниот одбор. Во текот на 2009 година, Секторот за внатрешна ревизија изврши вкупно 30 ревизорски прегледи, од кои 21 планирани и девет вонредни ревизорски прегледи.

Ревизиите се извршени во следните сегменти од работењето:

- Управување со Билансот на Банката;
- Управување со ризици;
- Сметководство и известување;
- Управување со човечки ресурси;
- Картично работење;
- Работење со трансакциски сметки;
- Теренски ревизии на 16 експозитури на Банката.

Корпоративна општествена одговорност

Грижата за општото добро претставува еден од највисоките приоритети во системот на вредности на Банката и е интегрален дел од стратегијата, поради што Банката посебно внимание посветува на општествената одговорност и заштитата на интересите на сите заинтересирани страни. Со поддршка на проекти од хуманитарен карактер и од областа на културата, спортот, науката, образованието и заштитата на човековата околина, децата и младите, Банката настојува да придонесе за унапредување и подобрување на целокупниот квалитет на животот на поединците, семејствата, институциите и организациите во поширокото окружување во кое дејствува.

Спонзорства и донации

Во текот на 2009 година, Банката спонзорирала проекти од културен, спортски и образовен карактер.

Банката беше еден од спонзорите на културните настани - Фестивалот „Охридско лето“ 2009, Манифестацијата „Струшки вечери на поезијата“ 2009, а исто така зеде учество и во спонзорирање на проектот „Види музика, слушни слика, добиј книга“ организиран од КИЦ Скопје и Македонската филхармонија.

Банката го спонзорирала проектот „Патуваме во Европа“ на граѓанската асоцијација МОСТ, а го поддржа и добротворниот настан во организација на Првата донаторска аукција на чоколадо за помош на Институтот за белодробни заболувања кај децата - Козле во Скопје.

НЛБ Тутунска банка во рамките на НЛБ Групацијата, почнувајќи од 2006 година е генерален покровител на регионалната кошаркарска лига - НЛБ Лига, а во домашни рамки е спонзор на кошаркарскиот клуб „Вардар“ итн.

Деловна етика

Банката ги поддржува организациите и иницијативите кои се залагаат за почит и еднаков третман, деловна етика и хуманизам, со што креира вредност за општеството и придонесува кон зајакнување на општественото ткиво и социјалната кохезија.

Банката целосно ја прифаќа и во своето работење се придржува кон меѓународната декларација за човекови права, еколошката декларација и меѓународните конвенции кои се однесуваат на социјалната и заштитата на животната средина.

Спречување перење пари

Банката има усвоено и доследно применува Програма за спречување перење пари и повеќе интерни акти кои ја регулираат оваа област и соработува со надлежните институции и кореспондентските банки. Банката во целост ги има имплементирано сите инструменти кои произлегуваат од законската регулатива што се однесува за ефикасно откривање и спречување перење пари.

Акционерски капитал и сопственичка структура

На 31.12.2009 година, акционерскиот капитал на Банката се состои од 854.061 обична акција, со номинална вредност од 1.000 МКД по акција. Акциите се регистрирани и се водат кај Централниот депозитар на хартии од вредност и со нив се тргува на секундарниот пазар на Македонската берза за долгорочни хартии од вредност преку овластени брокерски куќи.

Обичните акции на сопствениците им даваат право на исплата на дивиденда и право на глас на Седница на Собранието на акционери. Еден глас во Собранието на Банката се добива за еквивалент од една обична акција. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса.

Во текот на 2009 година Банката нема извршено откуп на сопствени акции.

Заклучно со 31.12.2009 година, бројот на акционери во Банката изнесува 807. Од нив 667 се физички лица и 140 правни лица. На крајот на 2009 година десетте најголеми акционери во Банката поседуваат 91,50% од вкупните акции.

Акционери со над 5% учество на 31.12.2009	% учество според број на обични акции
Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана	60,26
NLB InterFinanz AG Цирих	26,71

Врз основа на Договор за пренос на правата на глас од акции и Анекс 1, 2, 3, 4 и 5 на договорот склучен помеѓу NLB InterFinanz AG Цирих и Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана, правата на глас на акционерот NLB InterFinanz AG Цирих (26,7%), коишто ги носат акциите на НЛБ Тутунска банка, се пренесени на Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана. Со тоа учеството на Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана во вкупните права на глас на 31.12.2009 година изнесува 86,97%.

Во април 2009 година, на годишното редовно собрание на акционерите на Банката беше предложена и прифатена Одлука за употреба и распоредување на добивката за 2008 година од која 92% или 623.110.186 МКД беа распоредени за исплата на дивиденда на акционерите на Банката. Дивидендата по акција изнесува 786 МКД или 78,6% од номиналната вредност на акциите.

Банката се води во Регистарот на акционерски друштва со посебни обврски за известување, кој е во надлежност на Комисијата за хартии од вредност на РМ. Согласно Законот за хартии од вредност и подзаконските акти, Банката редовно ја известува Комисијата за хартии од вредност на РМ за работењето, членовите на органите на управување, управувањето и правните односи со трети лица и за настани и информации кои се од значење за работењето на Банката.

Знач зонието.

Резултати од
работењето

Преглед на финансиските резултати на Банката за 2009 година

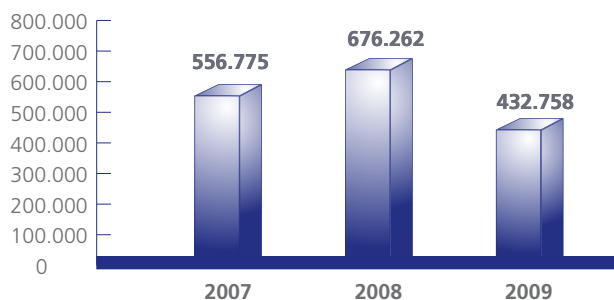
Во услови на негативни промени во економското окружување, рестриктивна монетарна политика, регулаторни ограничувања, поскапи извори на финансирање, зголемен кредитен ризик во земјата и поконзервативна политика во поглед на преземањето на ризиците, Банката оствари позитивни резултати.

Биланс на успех

Нето добивката изнесува 432,8 милиони МКД или 36,01% помалку во однос на 2008 година. Ваквиот резултат се должи на одлуката на Банката да извои дополнителни резервации за потенцијални ризични пласмани, имајќи го предвид очекуваното влошување на условите за работа на правните лица во 2010 година и потенцијалниот ризик на кредитното портфолио на населението како последица на претходното. За таа цел Банката издвои резервации за ризични пласмани во износ од 621,8 милиони МКД или 62% од остварената добивка пред резервации, со што обезбеди покриеност на портфолиото со резерви од 9,4% (2008: 7,9%).

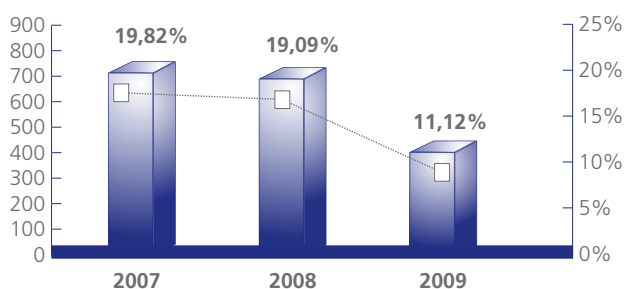
Повратот на капиталот по оданочување (ROE) изнесува 11,12% (2008: 19,09%). Нето добивката по акција изнесува 507 МКД (2008: 853).

Нето-добивка (000) МКД

■ нето добивка

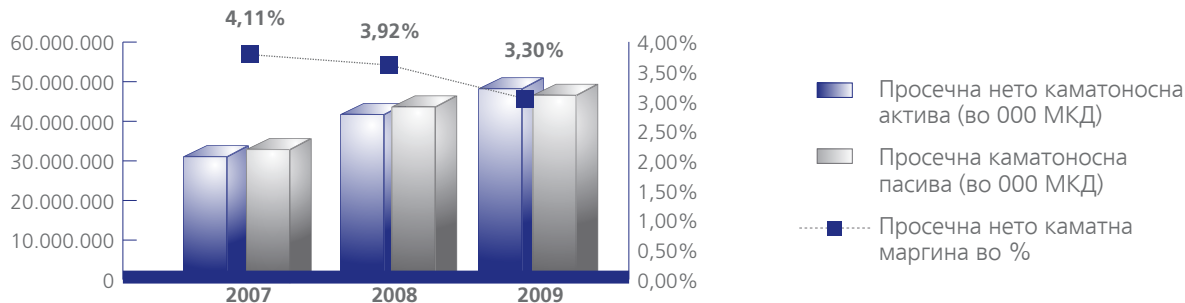
Поврат на капиталот ROE и добивка по акција

■ Добивка по акција во МКД □ ROE

Нето каматните приходи изнесуваат 1.751 милиони МКД или 4,6% помалку во однос на 2008 година, што се должи на порастот на каматните расходи. Во услови на недостаток на странски извори на финансирање, каматните стапки на домашното штедење во 2009 година се задржаа на високо ниво, што при кредитни и други регулаторни ограничувања влијаеше на намалување на просечната нето каматна маргина за 18,8% и намалување на нето каматниот приход. Банката го управуваше ова негативно влијание преку зголемување на просечната нето каматносна актива за 17,0% на годишно ниво. На крајот на 2009 година, просечната нето каматна маргина изнесуваше 3,30% (2008: 3,92%).

Каматоносна актива и пасива

Нето некаматните приходи изнесуваат 901,2 милиони МКД или 7,0% повеќе од минатата година, од кои 71,0% се приходи од провизии.

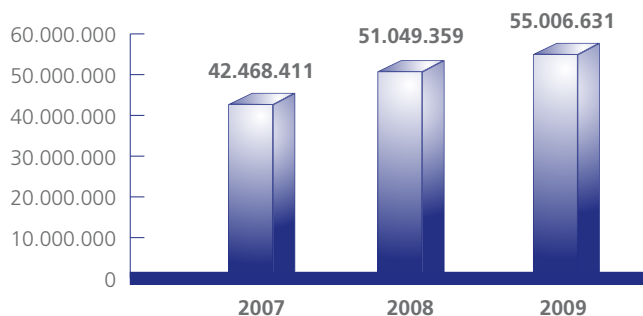
Нето приходите од провизии изнесуваат 639,8 милиони МКД, што е за 4,8% повеќе во однос на 2008 година. Приходите од дивиденди од капиталните вложувања во финансиски и нефинансиски правни лица изнесуваат 3,9 милиони МКД, односно 0,5% повеќе во однос на 2008 година. Банката оствари нето позитивни курсни разлики во износ од 162,2 милиони МКД или 20,0% повеќе во однос на 2008 година, додека нето приходите од хартии од вредност изнесуваат 57,4 милиони МКД.

Расходите од тековно работење во 2009 година изнесуваат 1.586 милиони МКД, при што се водеше сметка за исклучителна рационалност во трошењето. Учеството на трошоците во приходите од работење во 2009 година изнесуваше 59,8%, додека учеството на оперативните трошоци во вкупната актива на Банката изнесуваше 2,99% (2008: 2,71%).

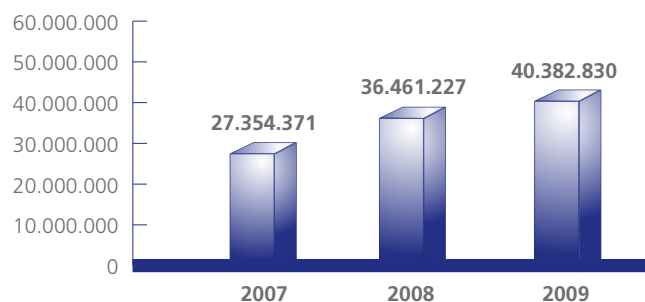
Биланс на состојба

Банката оствари нето билансна сума од 55.007 милиони МКД, што претставува годишен пораст од 7,8% и пазарно учество од 20,5%. Растот во целост беше поддржан од порастот на депозитите од населението. Вкупните депозити од нефинансискиот сектор се зголемени за 10,8% и на 31.12.2009 изнесуваат 40.383 милиони МКД.

Нето билансна сума (000) МКД

Депозити на нефинансиски сектор (000) МКД

Кредитните обврски на Банката се намалија за 6% како резултат на доспевање на последната транша од синдицираниот кредит со ЕБРД вреден 55 милиони ЕУР кој во целост беше реализиран.

Вкупниот капитал на Банката изнесува 4.331 милиони МКД и претставува 8% од вкупните извори на Банката.

Во текот на 2009 година, како резултат на падот на економската активност во Република Македонија, а особено поради рестриктивната политика на НБРМ и заострените кредитни услови, Банката ја намали динамиката на кредитирање на небанкарскиот сектор, што резултираше со намалување на кредитното портфолио за 1,1%, додека рочната структура на кредитите се промени во насока на намалување на уделот на долгорочните кредити во вкупните кредити на небанкарски сектор од 63,5% во 2008 година на 60,2% во 2009 година.

Во вакви услови најголемиот дел од изворите беше пласиран во краткорочни хартии од вредност и краткорочни депозити во банки, што резултираше со пораст на учеството на овие високоликвидни инструменти на 24,5% (2008:19,5%) во активата на Банката.

Во поглед на валутната структура, 66,3% од финансиските извори и 61,3% од финансиските пласмани се во странска валута или во денари со валутна клаузула.

Банкарство на мало

Банкарството на мало, Банката го врши дисперзирано преку својата деловна мрежа која ја сочинуваат 48 експозитури достапни во 21 град во Република Македонија. Експозитурите се организирани како мали банки и овозможуваат непосреден пристап до целокупната продуктна понуда на Банката со брза, квалитетна и ефикасна услуга на комерцијалниот тим. За комитентите е овозможен и пристап преку современите продажни канали (АТМ мрежата, POS мрежата, електронското банкарство), за што во 2009 година беа направени значителни инвестиции во проширувањето на капацитетите. На комитентите на располагање им се 144 банкомати и 5.680 платежни места со картичките на Банката низ целата земја.

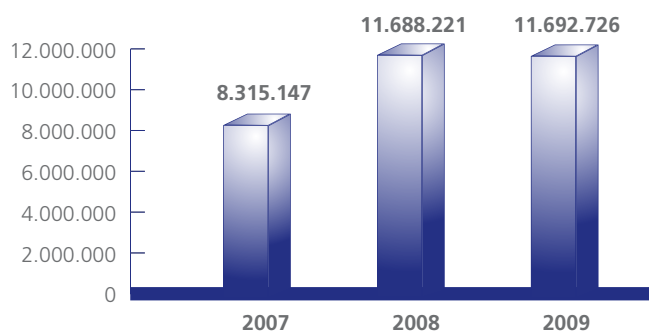
Бројот на комитенти во овој сегмент во 2009 година изнесува 374.161 и е зголемен за 18,7%.

Кредитирањето кај населението опфаќа кредитни продукти прилагодени на потребите и можностите на различни групи комитенти. Кредитната понудата за населението е високо сегментирана, а главно е поделена на: потрошувачки наменски кредити, потрошувачки ненаменски кредити, автомобилски кредити, станбени кредити, кредити по кредитни картички и пречекорување на трансакциски сметки.

Во 2009 година кредитното портфолио беше збогатено со повеќе нови продукти, и тоа: Автомобилски кредити обезбедени со залог на возилото за вработени и пензионери во МКД и ЕУР клаузула, Автомобилски хипотекарен кредит во МКД и ЕУР клаузула, Хипотекарни ненаменски кредити во МКД и ЕУР клаузула, Хипотекарен потрошувачки кредит во МКД клаузула и Станбен кредит за купување, градба, доградба, надградба или реновирање на станбен и деловен простор во ЕУР клаузула.

Кредитното портфолио на населението во 2009 година достигна 11.693 милиони МКД.

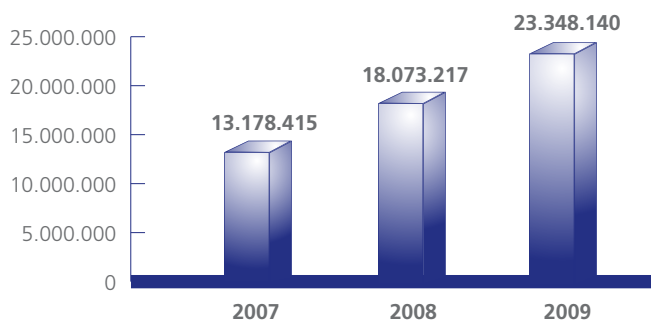
Нето кредити на население (000) МКД

Депозитите од населението претставуваат најголем извор на средства за Банката. Во 2009 година депозитите од населението се зголемија за 29,2% и достигнаа 23.348 милиони МКД. Пораст беше остварен кај сите штедно-депозитни продукти на Банката. Од вкупните депозити на население 82,1% се орочени депозити. Учеството на депозитите од население во вкупните депозити од клиенти во 2009 година се зголеми на 57,8% (2008: 49,6%).

Активностите во делот на депозитното работење во текот на 2009 година беа во правец на зголемување на депозитната база. Воведени беа нови депозитни продукти: ТИБИ Постепено штедење, Празничен НЛБ Супер депозит, НЛБ Летен супер депозит и Лојалност НЛБ Супер депозит. Понудата на штедни продукти е разновидна и овозможува орочување на паричните средства на клиентите во широк опсег на рочности по атрактивни каматни стапки.

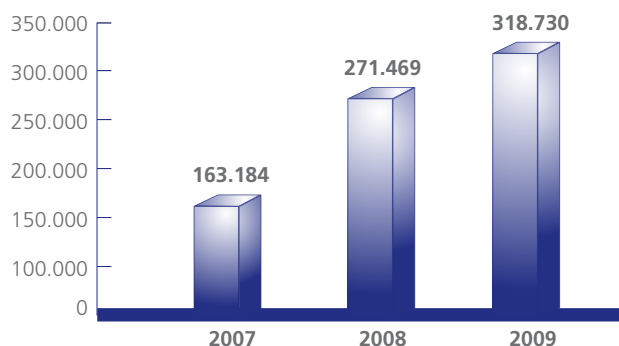
Депозити од население (000) МКД

Бројот на картички на Банката кои ги користат комитентите во 2009 година е зголемен за 17,4%, додека остварениот промет со картичките е зголемен за 34,2%. Во 2009 година Банката доби лиценца за прифаќање платежни картички при трансакции во електронската трговија од двата најголеми меѓународни картични системи (MasterCard WorldWide и Visa INT), со што Банката во 2009 година беше единствена на пазарот во Република Македонија која прифаќа картички од овие два меѓународни картични системи.

Во доменот на електронското банкарство за физички лица во 2009 година беше имплементиран проектот НЛБ Клик електронско банкарство, преку кој комитентите реализираа промет од 70 милиони МКД (2008: 12 милиони МКД) и 21.856 трансакции (2008: 2.326 трансакции).

Вкупен број картички на Банката

На комитентите, покрај електронските услуги, на располагање им е и Лично банкарство, услуга која им овозможува стручно советување, известување за доспевање на депозити, лимити и кредити, известување за сите новости во работењето на Банката и голем број дополнителни поволности од страна на нивниот личен банкар. Во моментот услугата се извршува во 17 експозитури на Банката.

Мрежа на експозитури на НЛБ Тутунска банка АД Скопје

Скопје

Дирекција

Ул. Водњанска бр.1
Т: 02 / 3105 - 674
Е: tb.direkcija@tb.com.mk

Кисела Вода

Ул. Сава Ковачевиќ бр. 1
Т: 02 / 2786 - 755
Е: tb.kiselavoda@tb.com.mk

Центар

Ул. Васил Главинов бр. 3/5
Т: 02 / 3219 - 535
Е: tb.centar@tb.com.mk

Драчево

Ул. Ратко Митровиќ бр. 75 б
Т: 02 / 2785 - 110
Е: tb.dracevo@tb.com.mk

Стар Аеродром

Бул. 12 Македонска бригада бр. 20
Т: 02 / 3105 - 833
Е: tb.star-aerodrom@tb.com.mk

Автокоманда

Ул. Јани Лукровски бр.2
Т: 02 / 3103 - 450
Е: tb.avtokomanda@tb.com.mk

Карпош 4

Бул. Партизански Одреди бр.88-6/1
Т: 02 / 3091 - 310
Е: tb.karpos3@tb.com.mk

Универзална сала

Бул. Партизански одреди бр. 43
Т: 02 / 3248 - 911
Е: tb.univerzalasala@tb.com.mk

Карпош 3

Бул. Партизански Одреди бр.66
Т: 02 / 3069 - 814
Е: tb.karpos3@tb.com.mk

Собрание

Градски сид блок 2
Т: 02 / 3107 - 630
Е: tb.sobranie@tb.com.mk

ГТЦ

Кеј 13 Ноември бр.3 ГТЦ
Т: 02 / 3297 - 575
Е: tb.gtc@tb.com.mk

Ново Лисиче

Ул. Видое Смилевски Бато бр. 55-1/1
Т: 02 / 2445 - 991
Е: tb.novolisice@tb.com.mk

Улица Македонија

Ул. Маршал Тито бр. 45
Т: 02 / 3203 - 197
Е: tb.ulicamakedonija@tb.com.mk

Капиштец

Ул. Франклин Рузвелт бр.1
Т: 02 / 3089 - 090
Е: tb.kapistec@tb.com.mk

Три Бисери

Бул. Јане Сандански, ТЦ Три Бисери
Т: 02 / 2403 - 890
Е: tb.tribiseri@tb.com.mk

Аеродром

Бул. Јане Сандански бр. 26/9
Т: 02 / 2403 - 627
Е: tb.aerodrom@tb.com.mk

Клинички Центар

Ул. Водњанска 17
Т: 02 / 3203 - 181
Е: tb.klinickicentar@tb.com.mk

Чаир

Ул. Ферид Бајрам бр. 43
Т: 02 / 2601 - 668
Е: tb.cair@tb.com.mk

Ѓорче Петров

Ул. Исаија Мажовски бр.42
Т: 02 / 2034 - 902
Е: tb.gjorcepetrov@tb.com.mk

Стара Чаршија

Ул. Битпазарска бр. 58
Т: 02 / 3293 - 053
Е: tb.stara_carsija@tb.com.mk

Битола

Ул. Јосиф Христовски бб
Т: 047 / 202 - 756
Е: tb.bitola@tb.com.mk

Кавадарци

Ул. Илинденска бр. 81
Т: 043 / 400 - 436
Е: tb.kavadarci@tb.com.mk

Прилеп 2

Ул. Маркова бр. 44
Т: 048 / 400 - 570
Е: tb.prilep@tb.com.mk

Битола - Широк Сокак

Ул. Маршал Тито бр. 45
Т: 047 / 208 - 647
Е: tb.shiroksokak@tb.com.mk

Кичево

Бул. Ослободување бб
Т: 045 / 224 - 460
Е: tb.kicevo@tb.com.mk

Радовиш

Ул. 22 Октомври бб
Т: 032 / 633 - 771
Е: tb.radovis@tb.com.mk

Валандово

Ул. Моша Пијаде бр. 2
Т: 034 / 383 - 355
Е: tb.valandovo@tb.com.mk

Кочани

Трговски центар блок 17 А
Т: 033 / 276 - 910
Е: tb.kocani@tb.com.mk

Ресен

Ул. 11 Октомври бб
Т: 047 / 455 - 071
Е: tb.resen@tb.com.mk

Велес

Ул. Маршал Тито бр. 80
Т: 043 / 221 - 282
Е: tb.veles@tb.com.mk

Крива Паланка

Ул. Маршал Тито бр. 172
Т: 031 / 475 - 280
Е: tb.krivapalanka@tb.com.mk

Свети Николе

Ул. Вера Циривири бр. 1
Т: 032 / 226 - 770
Е: tb.svetinikole@tb.com.mk

Велес 2

Ул. Гоце Делчев бр. 26
Т: 043 / 214 - 450
Е: tb.veles@tb.com.mk

Куманово

Плоштад Маршал Тито бб
Т: 031 / 475 - 240
Е: tb.kumanovo@tb.com.mk

Струга

Ул. Пролетерски бригади бб
Т: 046 / 788 - 640
Е: tb.struga@tb.com.mk

Гевгелија

Ул. Маршал Тито бб
Т: 034 / 215 - 441
Е: tb.gevgelija@tb.com.mk

Куманово2

Ул. Октомвриска револуција бр.24
Т: 031 / 475 - 274
Е: tb.kumanovo@tb.com.mk

Струмица

Ул. Маршал Тито бб
Т: 034 / 326 - 780
Е: tb.strumica@tb.com.mk

Гевгелија 2

Ул. Маршал Тито зграда 1
Т: 034 / 210 - 404
Е: tb.gevgelija@tb.com.mk

Неготино

Ул. Маршал Тито бб
Т: 043 / 364 - 010
Е: tb.negotino@tb.com.mk

Струмица 2

Ул. Благој Мучето бр. 4
Т: 034 / 334 - 463
Е: tb.strumica@tb.com.mk

Гостивар

Ул. Борче Јовановски бб
Т: 042 / 221 - 330
Е: tb.gostivar@tb.com.mk

Охрид

Ул. Партизанска бб
Т: 046 / 251 - 360, 251 - 350
Е: tb.ohrid@tb.com.mk

Тетово

ТЦ Мерџан, влез 1, кат 1
Т: 044 / 356 - 705
Е: tb.tetovo@tb.com.mk

Гостивар 2

Ул. Гоце Делчев бр. 104/1
Т: 042 / 219 - 060
Е: tb.gostivar@tb.com.mk

Прилеп

Ул. Гоце Делчев бб
Т: 048 / 419 - 758
Е: tb.prilep@tb.com.mk

Штип

Ул. Тошо Арсов бб
Т: 032 / 391 - 663
Е: tb.stip@tb.com.mk

Корпоративно банкарство и работа со мали и средни претпријатија (МСП)

Работењето со правни лица зазема најголем удел во активностите на Банката и е главен носител на растот на бизнисот. Работењето со правни лица е сегментирано според големината на правните лица, на што е прилагодена и целокупната продуктна понуда на Банката и услугите за истите. Услугата за големите корпоративни комитенти се извршува централизирано по моделот на интегрирано управување на односите со комитентите, кој подразбира ангажирање банкарски комерцијалисти за личен третман задолжени за следење на сите активности на корпоративните комитенти во Банката и вкрстена понуда на продукти и услуги соодветни на потребите на поединечните комитенти. Услугата за малите и средни претпријатија и микробизнисот се извршува дисперзирано преку деловната мрежа на Банката. Имајќи го предвид брзиот раст на овој сегмент и значењето на МСП за развојот на економијата, во текот на 2009 година принципот на банкарски комерцијалисти за личен третман за МСП се вовеле и во деловната мрежа на Банката.

Работењето со правни лица опфаќа краткорочно денарско кредитирање за тековни потреби, краткорочни денарски и девизни кредити за поддршка на извозни аранжмани, револвинг кредити, долгорочни денарски и девизни кредити за финансирање инвестициони проекти на МСП, кредити за купување деловен простор, автомобилски кредити, микрокредитирање, наменски кредити за изградба на станбен и деловен простор, комисиони кредити, акредитивно и гаранциско работење, депозитно работење, услуги на платен промет во земјата и странство и услуги на пренос и чување на готовина. За финансирање големи проекти на стратешките комитенти, Банката овозможува и заедничко кредитирање со Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана преку Договорот за партиципација во ризикот.

Во 2009 година, понудата за правните лица беше збогатена со нови кредитни продукти, кои произлегоа од новообезбедени кредитни линии: краткорочни и долгорочни кредити од кредитна линија на Европскиот фонд за Југоисточна Европа (EFSE), краткорочни и долгорочни кредити од Програмата за развој на мали и средни претпријатија и приоритетни проекти од кредитната линија на EIB преку МБПР, краткорочни и долгорочни кредити од кредитна линија преку EIB.

Инвестиционо - кредитни активности

Во 2009 година Банката ја потврди улогата на поддржувач на бизнис секторот, при што, во услови на ограничени извори на финансирање, успеа да обезбеди нови средства наменети за финансирање на големите компании, за развојни проекти на малите и средни претпријатија, за микрофинансирање и за поддршка на извозни аранжмани, како и за кредити на индивидуалните земјоделци.

Беа обезбедени средства од нова кредитна линија на Европскиот фонд за Југоисточна Европа (EFSE) во висина од 8 милиони ЕУР, наменети за финансирање на микро и мали претпријатија, претприемачи и почетни бизниси и од кредитната линија на Европска Инвестициона Банка (EIB) во висина од 10 милиони ЕУР. Банката учествуваше со околу 30% и во Програмата за кредитирање на развојот на мали и средни претпријатија и приоритетни проекти од кредитната линија од 100 милиони ЕУР на Европска Инвестициона Банка (EIB), обезбедена преку Македонската банка за поддршка на развојот (МБПР).

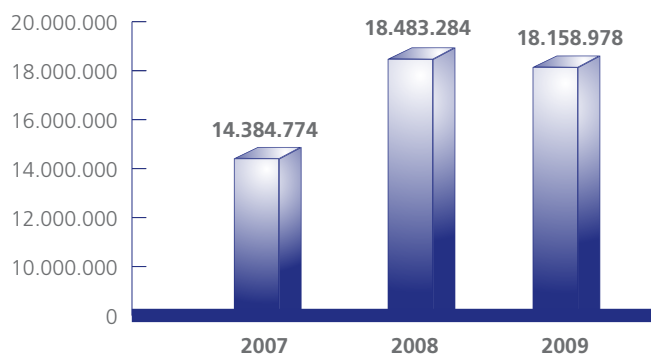
Дополнително, на правните лица на располагање им беа:

1. Кредитна линија од МБПР за финансирање на извозот;
2. Кредитен програм за развој на мали и средни претпријатија преку Македонската банка за поддршка на развојот (МБПР);
3. Италијанска кредитна линија преку МБПР (Револвинг фонд);

4. Кредитна линија преку Македонската развојна фондација за претпријатија;
5. Кредитна линија преку Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд;
6. Кредитна линија аранжирана преку Европска Инвестициона Банка (EIB);
7. Кредитна линија аранжирана преку Европска банка за обнова и развој (EBRD);
8. Германска кредитна линија преку МБПР (Револвинг фонд);
9. Кредитна линија од ФАРЕ Програмата преку МБПР;
10. Германско-македонски фонд преку МБПР;
11. Револвинг фонд од кредитната линија на Меѓународната банка за обнова и развој (IBRD) за развој на приватниот сектор;
12. Кредити од кредитниот програм за мали и средни претпријатија од Кредитната линија на KWF (Револвинг фонд) преку МБПР.

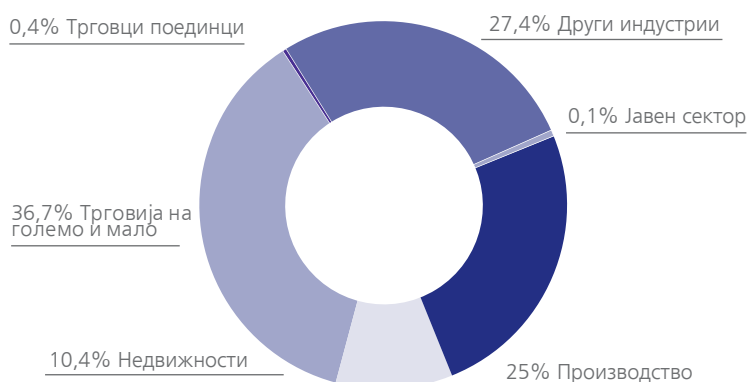
Во 2009 година пласманите по кредити кај нефинансиските правни лица изнесуваат 18.159 милиони МКД. Најголем дел од средствата беа одобрувани за тековни потреби и ликвидносни премостувања кај компаниите.

Нето кредити на претпријатија (000) МКД

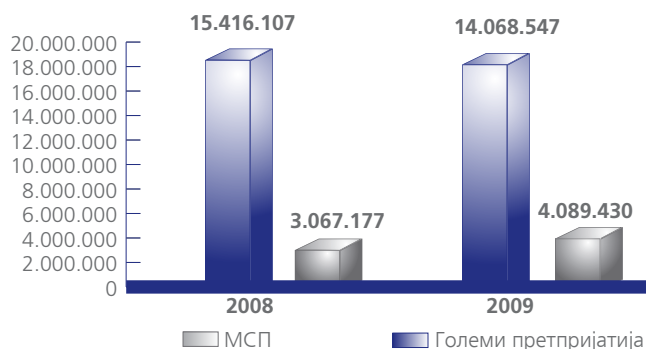

Во поглед на дејностите, кредитите беа пласирани во квалитетни проекти на постојни и нови клиенти од областа на производството (25,0%), трговијата (36,7%), недвижностите (10,4%), јавниот сектор (0,1%) и останати дејности (27,9%).

Нето кредити на претпријатија по дејности

Нето кредити на претпријатија според големина на комитент (000 МКД)

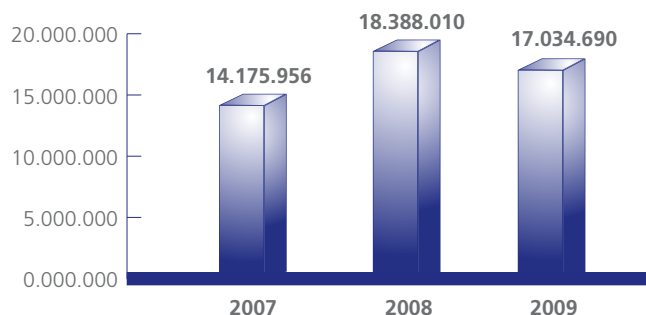

Во рамки на кредитите на правни лица, 22,5% се кредити пласирани на големи претпријатија (класификувани согласно Законот за трговски друштва), што претставува пораст во однос на 2008 година (2008:16,6%). Кредитите пласирани на мали и средни претпријатија во вкупните кредити на правни лица учествуваат со 77,5% (2008:83,4%).

Депозитно работење

Вкупните депозити на нефинансиските правни лица депонирани во Банката во 2009 година, изнесуваа 17.035 милиони МКД. Намалувањето за 7,4% се должи на повлекување на дел од депозитите од јавните претпријатија за покривање на нивните тековни потреби.

Депозити од нефинансиски правни лица (000) МКД

Документарно - гаранциско работење

Дополнително на фондовите кои Банката ги обезбедува за директно финансирање, на правните лица на располагање им беа банкарски гаранции и акредитиви наменети за извозни аранжмани, како и за поддршка на тендерските учества во меѓународни и домашни проекти.

Во 2009 година, беа издадени нови гаранции во износ од 7.525 милиони МКД и отворени нови акредитиви во износ од 3.147 милиони МКД.

Платен промет во земјата и со странство и работа со готовина

Платниот промет во земјата и со странство преку Банката забележа извесно намалување во 2009 година во однос на 2008 година, под силно влијание на рецесијата и намалената економска активност на правните лица во земјата и со странство. Сепак, и во вакви услови Банката направи значително зголемување на пазарното учество во домашниот платен промет кое од 16,89% во 2008 година се зголеми на 18,66%, додека бројот на сметки е зголемен за 11,0%.

Банката преку единствениот Кеш центар во земјата, врши и услуга за купопродажба, транспорт и обезбедување на готовина дома и од/кон странство за останатите банки и правни лица.

Електронско банкарство

Во делот на електронското банкарство, во 2009 година вкупниот промет (денарски и девизен) реализиран преку е-банка е зголемен за 28%, а бројот на комитенти кои што ја користат оваа услуга на годишно ниво забележа раст од 62,6%.

Учеството на налозите реализирани преку електронско банкарство во вкупните налози реализирани низ денарскиот платен промет на Банката изнесува 21,3% (2008: 16,6%) по број на налози и 37,4% (2008: 30,1%) по промет.

Комисиони услуги

Во име и за сметка на правни и физички лица Банката управува со средства кои се пласираат како кредити на претпријатија без одредена намена, кредити за самовработување за физички лица - проект на Агенцијата за вработување и хартии од вредност за комитенти. Овие средства се водат одвоено од средствата на Банката.

Вкупното комисионо работење на крајот на 2009 година изнесува 2.733 милиони МКД, што претставува пораст од 64,6% во однос на 2008 година.

Финансиски пазари

Управување со ликвидноста

Во текот на 2009 година Банката успешно ја управуваше ликвидноста, при што вишокот на средства го пласираше на меѓубанкарскиот пазар на пари преку запишување благајнички записи на НБРМ, државни записи и структурни државни обврзници. Видот, начинот и инструментите за пласирање на вишокот средства беа користени во зависност од политиката на краток и долг рок, рочната структура на средствата и обврските, општата економска ситуација во окружувањето и движењата на пазарите на хартии од вредност и пари.

Меѓубанкарски пазар на пари и хартии од вредност

Банката редовно учествуваше на пазарот на пари и краткорочни хартии од вредност во зависност од дневните потреби или вишоци на средства, користеше кредити во вкупен износ од 23.243 милиони МКД, а пласираше во други банки кредити во износ од 3.256 милиони МКД во вкупно 337 трансакции. Во 2009 година Банката продолжи со следење и управување на ликвидноста преку обезбедување средства на меѓубанкарскиот пазар на пари. Вишокот на средства беше пласиран во високоприносни безризични инструменти кои ги издава државата и Народната банка како инструменти на монетарната политика и политиката на финансирање на јавниот долг. Состојбата на запишани благајнички записи на 31.12.2009 година изнесува 2.300 милиони МКД, што претставува 14,5% од вкупно запишаните записи. Каматната стапка на благајничките записи во декември 2009 година изнесуваше 8,50% (2008: 7,00%). Состојбата на запишани државни записи и обврзници на 31.12.2009 изнесува 4.253 милиони МКД, што претставува 47,3% од вкупно запишаните државни хартии од вредност од страна на банките.

Девизен пазар

И покрај влошената економска состојба и намалениот надворешно трговски промет, Банката работеше на придобивање нови клиенти на девизниот пазар, како и на зголемување на квалитетот на тргување со контрола на распонот меѓу понудата и побарувачката.

Вкупниот промет на девизниот пазар на Банката во 2009 година изнесуваше 1.938 милиони УСД или 26,04% (2008: 25,13%) од вкупниот девизен пазар во Република Македонија.

Вкупниот промет на девизниот пазар остварен преку форвард договори изнесуваше 22,6 милиони ЕУР, што претставува зголемување од 138% во однос на 2008 година кога истиот изнесуваше 9,5 милиони ЕУР.

Банката направи и две своп трансакции на девизниот пазар со вкупен износ од 34 милиони ЕУР. Вкупното учество на деривативните трансакции во девизниот пазар изнесува 4,2%.

Услуги со хартии од вредност и инвестициско банкарство

Услуги со хартии од вредност

Банката нуди брокерски услуги, услуги на инвестициско советување и портфолио-менаџмент преку својата брокерска куќа НЛБ Тутунска брокер за комитентите кои имаат интерес да работат на пазарот на капитал во Република Македонија. Во овој сегмент во 2009 година е остварен вкупен промет од 3.444 милиони МКД, а се реализирани вкупно 4.863 трансакции.

Старателски услуги и услуги на Банка чувар на имот (Депозитарна банка)

Банката овозможува и старателски услуги за нерезиденти физички и правни лица кои тргуваат со хартии од вредност во Република Македонија.

За инвестициските фондови Банката врши услуги на депозитарна банка, како и услуга на Банка чувар на имот на отворени задолжителени пензиски фондови и отворени доброволни пензиски фондови.

Знач зонијо.

Управување со ризици

Управување со ризици

Банката применува висококонзервативна политика на антиципирање на ризиците во работењето преку одржување на ефикасен систем на интегрирано управување со ризиците. Тоа овозможува да оствари висока наплатливост на пласманите, задоволително ниво на капитална адекватност, заштита од непредвидени случувања и евентуални закани за неостварување на планираната политика.

Управување со кредитен ризик

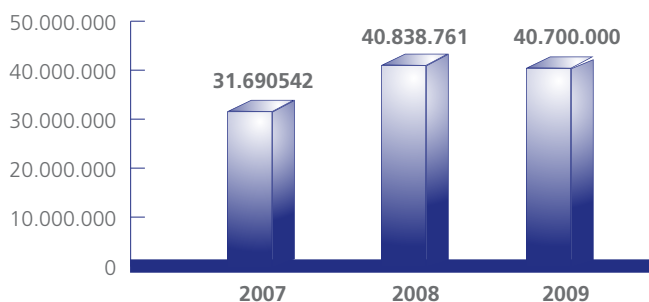
Управувањето со кредитниот ризик вклучува постојана анализа на кредитното портфолио на Банката, во поглед на секторската диверзификација и концентрацијата на портфолиото, анализа и оценка на финансиските перформанси на клиентите, следење на редовноста во исполнувањето на обврските и издвојување на задоволително ниво на резервации за пласманите.

Вкупната изложеност на Банката во 2009 година се намали за 138 милиони МКД (0,3%) и изнесува 40.700 милиони МКД. Вкупниот фонд за резервации на 31.12.2009 година изнесува 3.824 милиони МКД, со што е остварена покриеност на портфолиото од 9,4% (2008: 7,9%).

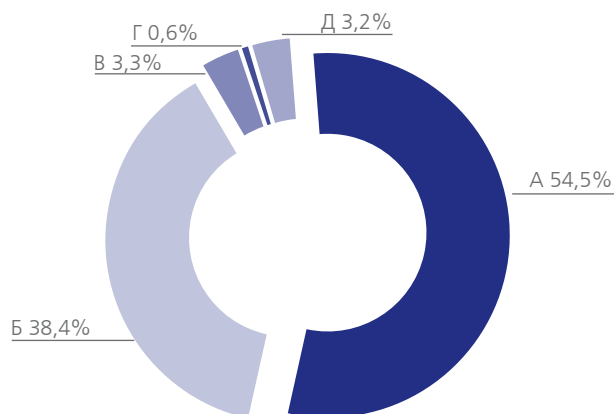
Квалитет на кредитното портфолио

Учеството на А и Б пласманите во вкупното портфолио на крајот на 2009 година изнесува 92,9% (2008: 94,8%). Покриеноста на пласманите класификувани во В, Г и Д ризична категорија со вкупно издвоените резервации изнесува 132,7% (2008: 151,7%).

Кредитно портфолио на кое се пресметуваат резервации (000 МКД)

Структура на кредитното портфолио по ризични категории

Управување со некредитни ризици

Банката има воспоставено политики за следење на некредитните ризици. Во Банката се следат и управуваат ликвидносниот, девизниот, каматниот, оперативниот, правниот, стратемскиот и репутационскиот ризик, а истовремено се следи и управува сигурноста на информативниот систем.

Во 2009 година на полугодишна основа беа спроведени стрес-тестови на изложеноста на Банката на ликвидносен ризик, девизен ризик и каматен ризик, кои укажуваат на стабилна позиција на Банката.

Управување со оперативен ризик

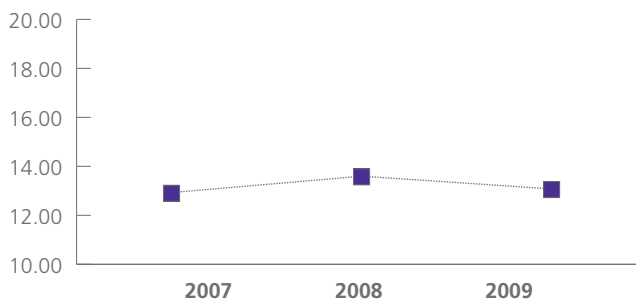
Управувањето со оперативните ризици подразбира поставување на систем за евидентирање, следење, контрола и справување со потенцијални или реални штетни настани кои потекнуваат од тековното работење на Банката и надворешните фактори и имаат негативен ефект врз финансискиот резултат.

Во текот на 2009 година беше спроведена повторна идентификација и анализа на оперативните ризици за поголемиот дел од процесите во Банката. Активно се следеа и се евидентираа штетните настани од областа на оперативните ризици, и за истите се изготвуваа извештаи кои беа презентирани до Одборот за ризик и Комисијата за оперативни ризици и до НЛБ д.д. Љубљана.

Управување со капиталот и адекватноста

Во текот на 2009 година капиталната адекватност на Банката се одржуваше на нивото од над 12,0%. Согласно законската регулатива, во март и во септември беше извршено дисконтирање на субординираните заеми, со што гарантниот капитал на Банката се намали на 5.103 милиони МКД (2008: 5.264 милиони МКД), што придонесе за намалување и на коефициентот на капитална адекватност на 13,05% (2008: 13,57%).

Адекватност на капиталот во %

Информатичка технологија

Во 2009 година се остварени повеќе активности од аспект на проширување и одржување на информатичката инфраструктура, системски прилагодувања и имплементирање на нови софтверски решенија, што овозможува изградба и одржување на ефективен и ефикасен информационален систем. Со тоа е овозможено Банката лесно да го следи растот на обемот на работа, промените во организацијата, промените во регулативата, воведувањето иновативни продукти и услуги и лесно да се прилагодува кон нив, притоа поддржувајќи непречено и ненамалено остварување на профитабилноста.

Во делот на банкарство на мало се продолжи со надградба и модернизација на информатичката технологија. Во 2009 година се имплементираше решение за постепено штедење, се овозможи функционалност за СМС нотификација во работењето со платежни картички на Банката и се воведоа дополнителни електронски сервиси за физички лица корисници на електронско банкарство.

Во делот на работењето со правни лица се инвестираше во лиценца за прифаќање на платежни картички при трансакции во електронската трговија од двата најголеми меѓународни картични системи (Mastercard WorldWide и Visa INT), се имплементираше домашно порамнување за меѓубанкарски трансакции со Mastercard картички реализирани на територијата на Република Македонија, се имплементираше решение за дополнителни податоци за комитенти согласно Одлуката за начинот и постапката за воспоставување и примена на програмата на банка за спречување перење пари и финансирање тероризмот – IPM и решение за автоматски известувања за стечај на комитенти.

Во делот на работењето на финансиските пазари беше имплементирано решение за услугата „Банка - чувар на имот“, а се надгради и софтверското решение за работење со хартии од вредност.

Меѓу позначајните проекти кои се реализираа во 2009 година а кои се однесуваат на функционирањето на системите, беше и имплементација на нов Core Banking хардверски систем.

Сигурност на информативниот систем

Во Банката постои Оддел кој е одговорен за сигурноста на информативниот систем на Банката.

Информативната сигурност на НЛБ Тутунска банка е спроведена во согласност со Циркуларот 9 на Народната банка на Република Македонија, со Одлуката за сигурност на информативниот систем на банката и е во согласност со меѓународните стандарди ISO 27001 и ISO 17799-2005 (ISO 27002). Согласно овие стандарди, во рамките на Банката е воспоставен систем на информативна сигурност кој ги содржи следните целини:

- Проценка на ризикот
- Политика за сигурност на информативните системи
- Имплементација на сигурносни контроли
- Набљудување и надградба
- Деловен континуитет.

Знач зомито.

Човечки ресурси

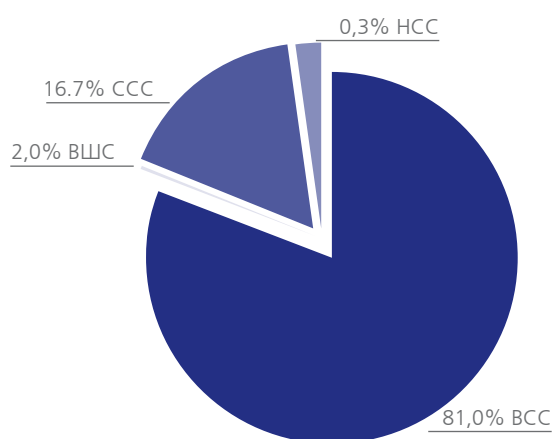
Човечки ресурси и организација на работа

Банката го препознава и го потенцира значителниот удел на вработените во постигнувањето на резултатите и создавањето на позитивниот имиџ на Банката и вработува висококвалификувани кадри, со вештини специјализирани за одделни подрачја од банкарското работење.

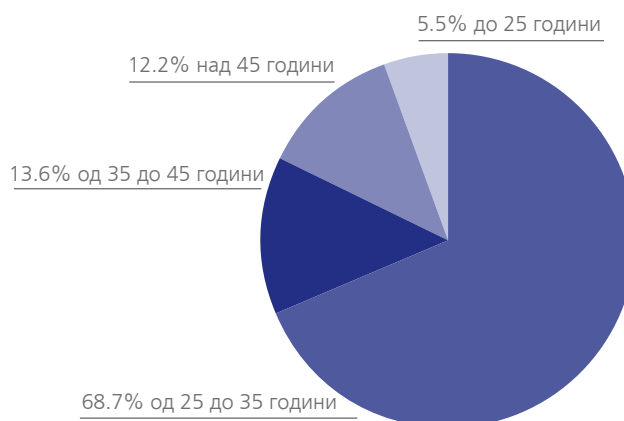
Структура и број на вработени

Банката има вкупно 705 вработени од кои 81,0% се со висока стручна спрема. Најголем дел од вработените или 74,2% се на возраст до 35 години.

Структура на вработените според реалната стручна спрема на 31.12.2009

Структура на вработените според возраста на 31.12.2009

Развој и обуки на вработените

Во текот на 2009 година, Банката продолжи со реализација на обуки и стручни усовршувања на вработените. Темите на обука произлегоа од идентификуваните потреби за обука и законските барања за конкретна специјализација и знаење. Најголем број од остварените обуки беа во насока на унапредување на управувачките капацитети кај раководниот кадар од средно ниво (Програма за обука на менаџментот - Прв дел), унапредување на продажните вештини и комуникација кај комерцијалистите во деловната мрежа, имплементација на нови продукти, услуги и развојни решенија, нови законски барања, управување со ризици, процедури за грижа и развој на човечките ресурси, спречување на перење пари и финансирање тероризам, заштита на лични податоци, сигурност на информативниот систем на Банката и слично. Остварени беа 98 обуки, од кои 27 интерни обуки во коишто учествуваа 872 вработени и 71 екстерни обуки во коишто учествуваа 474 учесници.

Врз основа на воспоставените интерни процедури и добри практики на професионално острчување на вработените, во текот на 2009 година беа остварени 97 менторства на вработени со статус на приправници, со успешно положени приправнички испити.

Грижа за вработените

Од 2009 година Банката започна со организација и финансирање професионална пензиска шема за вработените во Банката, како доброволен придонес во доброволен пензиски фонд, со што Банката ја надополнува корпоративната одговорност за вработените и истовремено ја стимулира нивната лојалност.

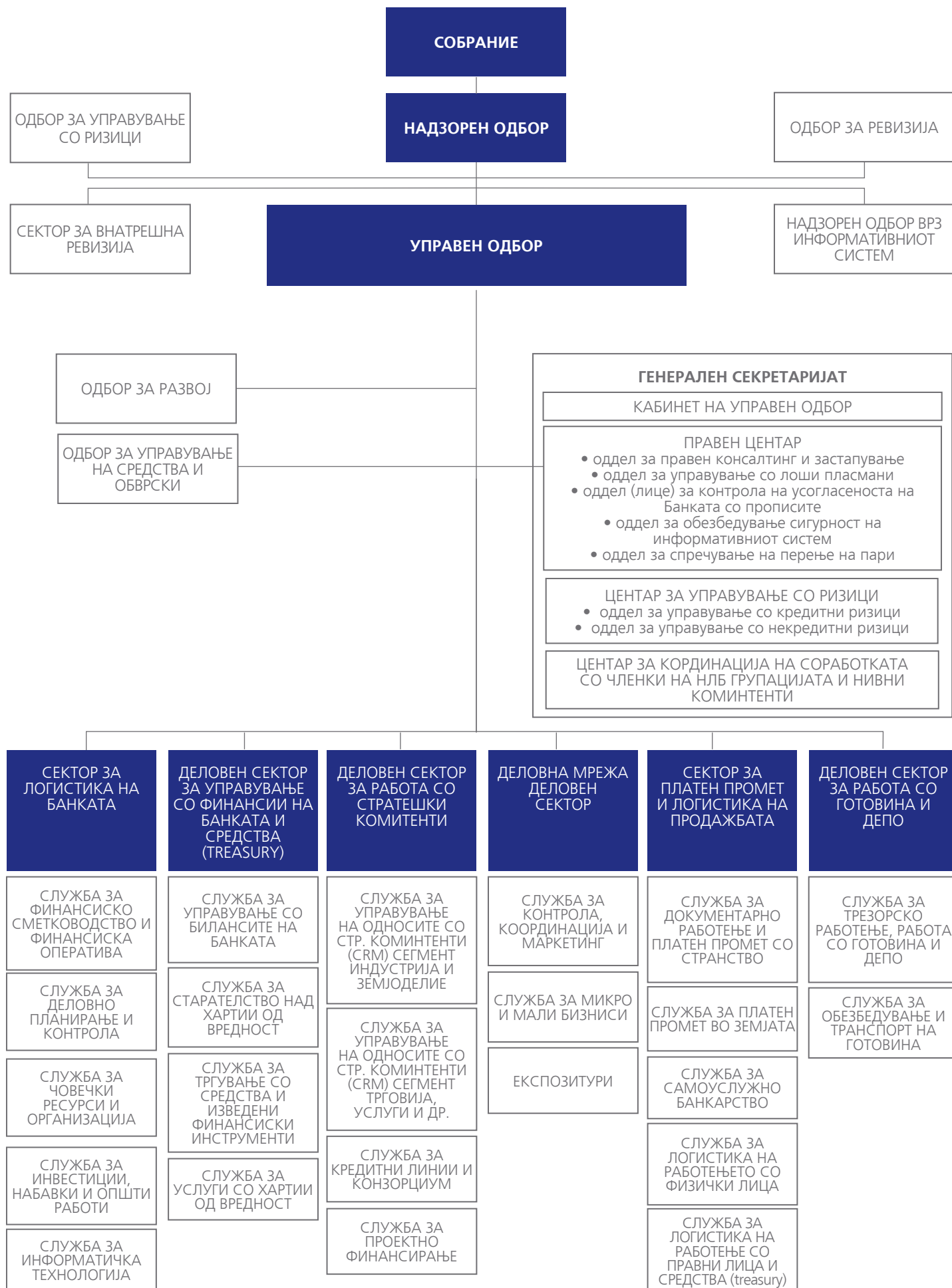
Студентски практики

Како резултат на постојаната соработка со универзитетите во земјата и во странство за стручен развој и стекнување работно искуство на младите кадри кои имаат интерес за работа во банкарскиот сектор во Република Македонија, во текот на 2009 година се реализираа 217 (2008: 221) работни практики во рамки на организационите единици на Банката. Работните практики беа остварени преку Националната програма за практикантска работа и вработување „Моја Кариера“, Економскиот факултет - Скопје, Економскиот факултет - Прилеп, ФОН Универзитетот - Факултетот за економски науки, Универзитетот ЈИЕ - Факултет за бизнис администрација и Факултетот за електротехника и информациски технологии - Скопје.

Организациона структура на Банката

Во 2009 година, во рамки на постојната организација на работа на Банката, беше формиран Центар за координација на соработката со членки на НЛБ Групација и нивните комитенти, кој е надлежен за координација на работата на деловните сектори во Банката при соработка со комитенти кои имаат словенечки капитални вложувања или се членки на НЛБ Групацијата, како и комитенти кои имаат деловна соработка со членките на НЛБ Групацијата или со Република Словенија, координација на деловната соработка на Банката со членките на НЛБ Групацијата, како и координација на работата на членките на НЛБ Групација со седиште во Република Македонија.

Во рамките на Деловниот сектор за управување со финансии на Банката и средства е формирана нова организациона единица: Служба за услуги со хартии од вредност.

Знач згоштво.

Финансиски резултати

НЛБ Тутунска банка АД Скопје

**Консолидирани финансиски извештаи изготвени во
согласност со Меѓународните стандарди за финансиско
известување за годината завршена на 31 декември 2009**

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До акционерите на НЛБ Тутунска банка АД Скопје

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на НЛБ Тутунска банка АД Скопје и нејзината подружница НЛБ Тутунска брокер АД Скопје (заедно именувани како „Групата“) коишто ги вклучуваат консолидираниот извештај за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2009 година, консолидираниот биланс на успех и консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, како и консолидираниот извештај за промени во капиталот, консолидираниот извештај за парични текови за годината која што завршува тогаш, прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ). Оваа одговорност вклучува: обликување, имплементирање и одржување на интерна контрола којашто е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка; избирање и примена на соодветни сметководствени политики; како и правење на сметководствени проценки коишто се разумни во околностите.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на

финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, приложените консолидирани финансиски извештаи даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Групата заклучно со 31 декември 2009 година, како и на нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со меѓународните стандарди за финансиско известување.

PricewaterhouseCoopers REVIZIJA doo - Skopje

Скопје,
31 март 2010

Консолидиран биланс на успех

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

За годината завршена на 31 декември			
	Белешки	2009	2008
Приходи од камати	5	3.509.573	3.531.954
Приходи од дивиденди	7	11.000	18.190
Расходи од камати	5	(1.751.939)	(1.691.289)
Нето приходи од камати		1.768.634	1.858.855
Загуби поради обезвреднување на кредити	8	(710.232)	(637.410)
Нето приходи од камата намалени за загуби поради обезвреднување на кредити		1.058.402	1.221.445
Приходи од провизии и надоместоци	6	796.443	735.890
Расходи од провизии и надоместоци	6	(152.740)	(113.885)
Нето приходи од провизии и надоместоци		643.703	622.005
Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти за тргување	9	53.148	56.428
Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност	21	14.901	23.652
Нето добивка / (загуба) од курсни разлики	11	162.133	135.318
Трошоци за вработените	13	(602.949)	(559.979)
Општи и административни трошоци	14	(271.878)	(253.256)
Амортизација	15	(177.262)	(135.188)
Нето добивка / (загуба) од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	16	(8.297)	-
Други оперативни расходи	17	(549.564)	(364.633)
Други оперативни приходи	12	135.483	35.093
Добивка од работење		457.820	780.885
Удел во добивката на придружените друштва и заедничките вложувања пресметан со примена на метод на главнина	25	10.560	11.189
Добивка пред оданочување		468.380	792.074
Данок од добивка	18	(11.914)	(66.549)
Добивка за годината		456.466	725.525

Белешките од страна 47 до 119 се интегрален дел на овие финансиски извештаи

Консолидиран извештај за сеопфатна добивка

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

	За годината завршена на 31 декември	
	Белешки	2009 2008
Добивка за годината		456.466 725.525
Нето добивка од финансиски средства расположливи за продажба		
Нереализирана нето добивка за периодот, пред оданочување		(40.513) (131.769)
Нето промени од рекласификација на реализирана нето загуба, пред оданочување		(14.901) (23.652)
Данок од добивка поврзана со други компоненти од сеопфатната добивка		5.535 20.391
Друга сеопфатна добивка за годината, нето од данок	19	(49.879) (135.030)
Вкупна сеопфатна добивка за годината		406.587 590.495

Белешките од страна 47 до 119 се интегрален дел на овие финансиски извештаи

Консолидиран извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба)

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

За годината завршена на 31 декември			
	Белешки	2009	2008
АКТИВА			
Парични средства и сметки во централната банка	20	8.553.400	5.406.526
Пласмани во, и кредити на банки	21	7.133.066	5.397.729
Кредити и побарувања од комитенти	22	29.850.704	30.171.505
Финансиски средства за тргување	23	370.325	608.516
Вложувања во хартии од вредност			
Расположливи за продажба	24	7.341.741	1.244.499
Чувани до достасување	24	317.030	7.131.889
Вложувања во придружени претпријатија и заеднички вложувања со примена на метод на главнина	25	65.200	54.636
Недвижности дадени под закуп	26	70.471	-
Недвижности и опрема	27	874.351	818.184
Нематеријални средства	28	93.951	98.340
Побарување за данок на добивка (тековен)	29	572	-
Одложени даночни средства	30	2.178	838
Останати средства	31	455.094	250.227
Вкупна актива		55.128.083	51.182.889
ОБВРСКИ			
Депозити од банки и други финансиски институции	32	3.176.495	2.595.057
Депозити од други комитенти	33	40.388.538	36.469.855
Обврски по кредити	34	4.127.402	4.399.724
Издадени должнички хартии од вредност	35	631.786	649.163
Посебна резерва за вонбилансни ставки	36	287.004	386.658
Обврски за данок од добивка (тековен)	37	-	1.468
Одложени даночни обврски	30	5.310	9.505
Останати обврски	39	386.480	319.451
Субординирани обврски	38	1.620.346	1.630.763
Вкупно обврски		50.623.361	46.461.644
КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ			
Акционерски капитал	43	854.061	854.061
Акционерска премија	43	2.203.056	2.203.056
Ревалоризациони резерви	43	28.184	78.063
Задржана добивка		786.533	1.006.602
Останати резерви		632.888	579.463
Вкупно капитал		4.504.722	4.721.245
Вкупно капитал и обврски		55.128.083	51.182.889

Белешките од страна 47 до 119 се интегрален дел на овие финансиски извештаи

Консолидиран извештај за промени на капиталот

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

	Припишани на сопствениците на акционерскиот капитал					Вкупно капитал без малцинско учество	Вкупно капитал
	Акционерски капитал	Акционерска премија	Задржана добивка	Останати резерви	Ревалоризациони резерви		
Состојба на 1 јануари 2008	785.621	1.610.707	833.658	535.187	213.093	3.978.266	3.978.266
Нето добивка			725.525			725.525	725.525
Добивки / загуби од промени во објективната вредност на средствата расположливи за продажба - нето од данок					(135.030)	(135.030)	(135.030)
Вкупна сеопфатна добивка			725.525		(135.030)	590.495	590.495
Дивиденда за 2007 година			(508.305)			(508.305)	(508.305)
Пренос во законски резерви			(44.276)	44.276			
Опција за акции за вработените - уплати за издадени акции	68.440	592.349				660.789	660.789
Состојба на 31 декември 2008	854.061	2.203.056	1.006.602	579.463	78.063	4.721.245	4.721.245
Состојба на 1 јануари 2009	854.061	2.203.056	1.006.602	579.463	78.063	4.721.245	4.721.245
Нето добивка			456.466			456.466	456.466
Добивки / загуби од промени во објективната вредност на средствата расположливи за продажба - нето од данок					(49.879)	(49.879)	(49.879)
Вкупна сеопфатна добивка			456.466		(49.879)	406.587	406.587
Дивиденда за 2008 година			(623.110)			(623.110)	(623.110)
Пренос во законски резерви			(53.425)	(53.425)			
Состојба на 31 декември 2009	854.061	2.203.056	786.533	632.888	28.184	4.504.722	4.504.722

Белешките од страна 47 до 119 се интегрален дел на овие финансиски извештаи
Детална информација е дадена во Белешка 43

Консолидиран извештај за парични текови

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

Белешки	На 31 декември	
	2009	2008
Паричен тек од оперативни активности		
Добивка пред оданочување	468.380	792.074
Корекции за непарични ставки:		
Амортизација на недвижности и опрема	27	146.218
Амортизација на нематеријални средства	28	31.045
Амортизација на недвижности дадени под закуп	-	-
Загуби од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	16	8.297
Отпишани недвижности и опрема	-	15
Капитална загуба од продажба на недвижности и опрема	5.359	340
Загуба поради обезвреднување	621.767	671.158
Загуба поради обезвреднување на средства добиени во замена на спорни и сомнителни побарувања	13.826	3.750
Приходи од дивиденди	7	(11.000)
Приходи од камати	5	(3.509.573)
Расходи од камати	5	1.751.939
Наплатени камати	3.516.049	3.580.156
Платени камати	(1.624.994)	(1.776.251)
Удел во добивка од придружени претпријатија	(10.560)	-
Останати непарични ставки	(8.004)	-
Оперативна добивка пред промените на оперативна актива	1.398.749	1.547.575
(Зголемување) / намалување во оперативна актива:		
Депозити кај НБРМ	(177.032)	(1.261.920)
Пласмани во, и кредити на банки	(176.574)	(1.750.044)
Кредити и побарувања од комитенти	(391.283)	(8.180.778)
Останата актива	(229.250)	(557)
Зголемување / (намалување) на оперативна пасива:		
Депозити од банки и други финансиски институции	547.922	449.508
Депозити од други комитенти	3.791.559	9.163.829
Останати обврски	67.368	27.298
Нето паричен тек (користен за) / од оперативни активности пред оданочување	4.831.459	(5.089)
Платен данок		
Платен данок на добивка	(13.954)	(70.310)
Нето паричен тек (користен за) / од оперативни активности	4.817.505	(75.399)

Белешките од страна 47 до 119 се интегрален дел на овие финансиски извештаи

Консолидиран извештај за паричен тек (продолжение)

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

		На 31 декември	
	Белешки	2009	2008
Паричен тек од инвестициони активности			
Набавка на недвижности и опрема	27	(282.953)	(253.091)
Набавка на нематеријални средства	28	(26.656)	(55.004)
Вложувања во хартии од вредност		(3.999.473)	(597.910)
Продажба на хартии од вредност за тргување		238.191	42.433
Продажба на вложувања во хартии од вредност		1.516.445	762.312
Продажба на недвижности и опрема		1.730	491
Примени дивиденди	7	11,000	18,190
Нето паричен тек (користен за) / од инвестициони активности		(2.541.716)	(82.579)
Паричен тек од финансиски активности			
Зголемување на субординирани обврски		-	863.444
Зголемување на обврски по кредити и должнички хартии од вредност		20.707.673	2.715.551
Отплата на обврски по кредити и должнички хартии од вредност		(20.982.92)	(5.400.268)
Емисија на обични акции		-	660.789
Платени дивиденди		(623.110)	(508.305)
Нето паричен тек (користен за) / од финансиски активности		(898.366)	(1.668.789)
Нето (намалување) / зголемување на паричните средства и паричните еквиваленти		1.377.423	(1.826.767)
Парични средства и парични еквиваленти на 1 јануари		12.699.792	14.526.559
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	20	14.077.215	12.699.792

Белешките од страна 47 до 119 се интегрален дел на овие финансиски извештаи

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

1. Општи информации

1.1 Вовед

НЛБ Тутунска банка АД Скопје (во натамошниот текст Банката) е акционерско друштво регистрирано и со седиште во Република Македонија. Банката е подружница на НЛБ Групацјата која поседува 86,97% (2008: 86,97%) од акциите со право на глас.

Адресата на регистрираното седиште е:
ул. Водњанска бр. 1, п.фах 702,
Скопје, Општина Центар
1000 Скопје,
Република Македонија

Консолидираните финансиски извештаи на Банката за годината завршена на 31 декември 2009 година се состојат од финансиските извештаи на Банката и нејзината подружница НЛБ Тутунска брокер АД Скопје (заедно именувани како „Групата“) и на уделот на Групата во придруженото претпријатие Нов пензиски фонд АД Скопје.

Групата има овластување да ги извршува сите банкарски активности во согласност со закон. Главните активности вклучуваат одобрување на кредити на клиенти, примања на депозити, посредување при обезбедување на девизни средства на клиенти, платен промет во земјата и странство и банкарски услуги за население. Дополнително, обезбедува средства за финансирање на компании за извозни и увозни цели, посредува при тргување со хартии од вредност, берзански трансакции за сметка на трети лица и тргува со хартии од вредност за своја сметка. Овие консолидирани финансиски извештаи се одобрени за издавање од Надзорниот одбор на 26 март 2010 година.

Директори

Имињата на членовите на Управниот одбор на Групата кои работеа во текот на финансиската година до датумот на овој извештај се:

Претседател на Управен одбор	Ѓорѓи Јанчевски
Член на Управен одбор	Љубе Рајевски
Член на Управен одбор	Томе Перински
Директор на Деловен сектор за управување со финансии и средства на банката	Стојна Стојкоска
Директор на Сектор за логистика на Банката	Јорданка Грујоска
Директор на Деловен сектор за работа со готовина и депо	Драган Пановски
Директор на Сектор за внатрешна ревизија	Љиљана Настоска
Директор на Сектор за платен промет и логистика на продажбата	Слаѓана Белева
Директор на Деловна мрежа - Деловен сектор	Антонио Аргир
Директор на Деловен сектор за работа со стратешки комитенти	Страшо Пупулковски
Директор на Центар за координација на соработката со членки на НЛБ Групацјата и нивни комитенти	Дамир Кудер
Директор на Центар за управување со ризици	Богоја Китанчев
Директор на Правен центар	Надица Ценева

1.2 Деловно окружување на Групата

Деловно окружување на Банката

Македонската економија. Во текот на 2009 година економската активност опадна како резултат на намалената извозна побарувачка од трговските партнери од ЕУ, слабата домашна побарувачка и намалените инвестиции. Ограниченото финансирање на потрошувачката, рестриктивното јавно трошење и недостигот на капитални инвестиции го намали бруто домашниот производ за 1,8%, додека индустриското производство остваруваше слаби резултати преку целата година, завршувајќи со 7,7% под остварувањето од 2008 година. Како и да е, позитивните сигнали на индустриското производство во последните два месеци од 2009 година укажуваат на можен излез од рецесијата на почетокот од 2010 година. Невработеноста опадна на 32,4%, но сè уште е висока. Покрај непосакуваните движења во реалниот сектор, намалената увозна активност, стабилните приватни трансфери од странство и ограничената јавна потрошувачка влијааа на намалување на надворешно трговскиот дефицит и олабавување на притисокот на тековната сметка.

Инфлацијата беше 0,8%, движејќи се во зона на дефлација во текот на годината како резултат на значително рестриктивната монетарна политика која влијаеше на падот на внатрешниот промет за 10,8% и на падот на прометот на девизниот пазар за 17,7%. Во исто време, номиналните плати пораснаа за 24,6% (делумно како резултат на новиот начин на пресметка и исплата на платите и подобрената наплата) на тој начин спречувајќи значаен пад на реалните приходи.

На почетокот од 2009 година буџетот на централната влада беше значително небалансиран. Даночните приходи (ДДВ и акцизите) опаднаа поради намалената трговија, додека владината фискална политика беше експанзивна (со цел да ја замени послабата приватна потрошувачка и на тој начин да го поддржи планираниот раст). Ова доведе до значителен буџетски дефицит кој после два ребаланса се сведе на 178,1 милион ЕУР или 2,77% од БДП (три пати поголем од 2008 година, но сè уште во рамките на лимитите од Мاستришкиот договор). Дефицитот беше финансиран преку зголемување на внатрешното задолжување и со издавање на втората еврообврзница во вредност од 175 милиони ЕУР на меѓународниот пазар.

По експанзивната монетарна политика во 2008 година и зголемениот притисок врз македонскиот денар, Народната банка на Република Македонија (НБРМ) во 2009 година ја затегна политиката воведувајќи задолжителна резерва од 20% на денарите со валутна клаузула, 13% задолжителна резерва за девизите, задолжителни лимити за структурната ликвидност на банките за домашна и странска валута со рокови од 30 и 180 дена и 11% лимит на годишниот раст на кредитите за население. Паралелно со ова, НБРМ вршеше стерилизација на пазарот преку операции на отворен пазар (каматата на благајничките записи се зголеми на 9%) што резултираше со намален притисок на денарот, но исто така и со задржан кредитен раст од 3,5% годишно (2008: 34,4%) што имаше дополнително негативно влијание на работењето на компаниите и на домашната побарувачка.

Република Македонија има фиксен девизен курс врзан за еврото. Македонскиот денар (МКД) незначително апресираше (0,4%) во однос на еврото во 2009 година. Официјалниот девизен курс на еврото на НБРМ опадна од МКД 61,4123 на 31.12.2008 година на МКД 61,1732 на 31.12.2009 година, и МКД 61,3673 на 31.1.2010 година, додека девизните резерви на Македонија се зголемија за 104 милиони ЕУР. Почнувајќи од февруари 2010 година, НБРМ имплементираше нов модел на пресметка на официјалниот среден курс на денарот кој ќе се формира врз основа на котациите на банките поддржувачи на девизниот пазар.

Во 2009 година, дефицитот на тековната сметка остана главен ризик за континуируаниот растеж од претходните години и за макроекономската стабилност. Извозната побарувачка, која почна да паѓа во втората половина од 2008 година, и слабите странски директни и портфолио инвестиции создадоа значаен притисок на билансот на плаќања (дефицитот беше главно финансиран преку девизните резерви и втората еврообврзница). Од почетокот на август, дефицитот почна да опаѓа и се очекува да се приближи на 8% од БДП (2008: 13,1%). Обемот на надворешно трговската размена опадна за 29,8%, при што извозот опадна повеќе (-33,5%) од увозот (-27,6%). Надворешно трговскиот дефицит достигна 1.640 милиони ЕУР, намалувајќи се за 20% споредено со 2008 година.

Најшироката парична маса М4 на крајот на годината се зголеми за 6% во однос на 2008 година. Ликвидноста на банкарскиот сектор во Република Македонија останува силна, главно поддржана од стабилното приватно штедење.

Идната економска насока на Република Македонија е во голем дел зависна од ефективноста на економските, фискалните и монетарните мерки преземени од страна на Владата и од нивното времено прилагодување со цел да се одржи надворешната стабилност, како и способноста да се стимулира домашното инвестирање со даночни, правни, регулаторни и политички олеснувања. Одржувањето на девизниот курс останува приоритет на монетарната политика во 2010 година.

Како и да е, менаџментот не е во можност да ги предвиди сите случувања кои може да имаат влијание на банкарскиот сектор и на пошироката економија и соодветно каков ефект, ако има, може да имаат врз идната финансиска ситуација на Групата.

Општо

Влијание на тековната нестабилност на светските и македонските финансиски пазари

Тековната глобална финансиска и економска криза којашто започна во средината на 2007 година резултираше со пониско ниво на финансирање на пазарот на капитал, повисоки меѓубанкарски каматни стапки, висока нестабилност на берзата и на пазарот на валути. Додека ликвидноста на банкарскиот сектор и пошироко на економијата на светските пазари беше на ниско ниво, ликвидноста на банкарскиот сектор во Република Македонија се задржа на високо ниво две години по ред. Се очекува дека нема да има ликвидносни шокови во домашниот банкарски сектор во 2010 година.

Во моментот е тешко да се антиципира или да се обезбеди целосна заштита од целокупниот ефект од влијанието на тековната глобална економска и финансиска криза.

Влијание врз ликвидноста

Обезбедувањето со средства на Банката зависи главно од стабилната депозитна база којашто постојано расте. Банката не очекува некои позначителни негативни влијанија на стабилноста на депозитната база и оттука на ликвидноста. Како и да е, севкупниот пазарен притисок насочен кон намалување на каматните стапки на кредитите и на краткорочните хартии од вредност може да влијае на изнаоѓање можни алтернативни начини на финансирање.

Влијание врз клиентите / позајмувачите

Кредитокорисниците (должниците) на Групата и позајмувачите и депонентите можно е да бидат негативно засегнати од финансиското и економското окружување што повратно може да повлијае на нивната ликвидност и способноста да ги вратат позајмените средства. Дополнително, имплементацијата на новиот модел на пресметка на официјалниот среден курс на денарот, кој ќе се формира врз основа на котациите на банките поддржувачи на девизниот пазар во Република Македонија, може да води кон повисок девизен курс на девизниот пазар и повисок девизен ризик и индиректен кредитен ризик за позајмувачите. Влошените услови за позајмувачите може да имаат влијание врз проекциите на паричните текови од страна на менаџментот и проценката на исправките на финансиските и нефинансиските средства. До ниво на кое информациите се достапни, менаџментот соодветно ги одрази ревидираните проценки на очекуваните идни парични текови во исправките на средствата.

Влијание врз колатералот (особено недвижностите)

Износот на резервацијата за оштетените кредити се заснова на оценките на менаџментот на овие средства на денот на билансот на состојба земајќи ги предвид и паричните текови коишто може да произлезат од реализацијата намалени за трошоците за добивање со и за продажба на обезбедувањето. Пазарот во Република Македонија за повеќе видови обезбедување, особено за недвижностите, не беше значително засегнат од последните промени на глобалните финансиски пазари, бидејќи понудата на недвижностите особено на резиденцијалните е сè уште помала од побарувачката. Сепак, можната намалена ликвидност на компаниите во 2010 година може да ја намали ликвидноста за одредени видови обезбедување. Како резултат на тоа, актуелната вредност по која може да се реализира обезбедувањето може да се разликува од вредноста припишана при проценката на резервацијата за оштетувањето.

Објективна вредност на финансиските средства и обврски (исклучувајќи ги финансиските средства и обврски кои директно се погодени од финансиската криза (пр. хартии од вредност обезбедени со

Објективната вредност на инвестициите котирали на активните пазари се засноваат на тековните куповни цени (кај финансиските средства) или продажни цени (кај финансиските обврски). Доколку не постои активен пазар за одреден финансиски инструмент, Групата ја утврдува објективната вредност користејќи техники за вреднување. Овие техники вклучуваат користење на споредби со последни трансакции со средства со иста доспеаност, анализа на дисконтирани парични текови, модели на вреднување на опции и други техники за вреднување кои вообичаено се користат од страна на пазарните учесници. Моделите за вреднување ги одразуваат тековните пазарни услови на датумот на мерењето кои може да не се соодветни со пазарните услови било пред или по датумот на мерење. На датумот на билансот на состојба, менаџментот ги има ревидирано моделите за да се осигура дека тие соодветно ги одразуваат тековните пазарни услови, вклучувајќи ја и соодветната ликвидност на пазарот и маргините на приносите.

2. Преглед на значајните сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при составување на финансиските извештаи се наведени во понатамошниот текст. Овие политики постојано се применувани на сите прикажани години, освен ако не е наведено поинаку.

2.1 Основа на изготвување на финансиските извештаи

Финансиските извештаи на Групата се изготвени во согласност со Меѓународните стандарди на финансиско известување (МСФИ) и се прикажани во илјади македонски денари (МКД).

Консолидираните финансиски извештаи се изготвени според концептот на историска вредност освен за ревалоризацијата на финансиските средства расположливи за продажба.

Подготовката на консолидираните финансиски извештаи во согласност со МСФИ бара користење на определени критични сметководствени проценки кои се базирани на најдобрите познавања на раководството на тековните настани и акции. Областите коишто бараат повисоко ниво на расудување и сложеност или областите каде што претпоставките и проценките се значајни за консолидираните финансиски извештаи се објавени во Белешка 4.

а) Усвојување на нови и ревидирани стандарди и толкувања

Одредени нови Меѓународни стандарди на финансиско известување (МСФИ) станаа ефективни за Групата од 1 јануари 2009 година:

МСФИ 8, Оперативни сегменти. Стандардот се применува за субјекти чиешто должнички или сопственички инструменти се тргуваат на јавен пазар, или кои поднесуваат или се во процес на поднесување на нивните финансиски извештаи до регулаторните органи со цел издавање на која било класа на инструменти на јавен пазар. МСФИ 8 бара субјектот да известува финансиски и описни информации за неговите оперативни сегменти, со презентирање на информациите за оперативните сегменти на сличен начин како и кај интерното известување.

МСС 23, Трошоци за позајмување, ревидиран во март 2007. Главната измена на МСС 23 е отстранување на можноста веднаш да се признаат како расход трошоците за позајмување, кои се поврзани со средствата за кои е потребен значителен временски период за да станат спремни за нивна намена или за продажба. Трошоците за позајмување кои можат директно да се припишат на стекнување, изградба или производство на средство за кое е потребен значителен временски период за да стане спремно за неговата намена или за продажба (квалификувано средство), претставуваат дел од набавната вредност на тоа средство, ако датумот на почеток на капитализацијата е на или по 1 јануари 2009 година. Останатите трошоци за позајмување се признаваат како расход преку методот на ефективна каматна стапка.

МСС 1, Презентирање на финансиски извештаи, ревидиран во септември 2007 година. Главната измена на МСС 1 е замената на билансот на успех со извештај за сеопфатна добивка кој ги вклучува сите несопственички промени во капиталот, како што се ревалоризацијата на финансиските средства расположливи за продажба.

Алтернативно, на субјектите им е дозволено да објават два извештаи: биланс на успех и извештај за сеопфатна добивка. Банката одбра да презентира само Извештај за сеопфатна добивка. Ревидираниот МСС 1 исто така воведува обврска за објавување Извештај за финансиската состојба (биланс на состојба) на почетокот од најраниот споредбен период без оглед дали субјектот врши превреднување на компаративите поради рекласификации, промени во сметководствени политики, или корекции на грешки. Ревидираниот МСС 1 влијаеше на презентацијата на финансиските извештаи на Банката, но немаше влијание на признавањето или мерењето на одредени трансакции и состојби.

Унапредување на Меѓународните стандарди за финансиско известување (издадени во мај 2008 година). Во 2008 година, Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди одлучи да иницира проект за годишни унапредувања како метод за неопходни, но не итни, дополнувања на МСФИ. Дополнувањата се состојат од комбинација на суштински измени, појаснувања и промени во терминологијата на повеќе стандарди. Суштинските измени се однесуваат на следниве подрачја: класификација на средства како чувани за продажба според МСФИ 5 во случај на губење на контролата над подружница; можност за презентирање на финансиски инструменти чувани за тргување како нетековни средства според МСС 1; сметководство за продажба на средства кои претходно биле чувани за издавање според МСС 16 и класификација на поврзаните парични текови според МСС 7 како паричен тек од оперативни активности; допрецизирање на дефиницијата за скратувања според МСС 19; сметководство за државни поддршки со каматни стапки пониски од пазарните според МСС 20; усогласување на дефиницијата на трошоците за позајмување во МСС 23 со методот на ефективна камата; допрецизирање на сметководството за вложувања во подружници чувани за продажба според МСС 27 и МСФИ 5; намалување на барањата за обелоденување поврзани со придружени претпријатија и заеднички вложувања МСС 28 и МСС 31; засилување на обелоденувањата предвидени со МСС 36; допрецизирање на сметководството на трошоците за реклама според МСС 38; дополнување на дефиницијата за објективна вредност преку билансот на успех со цел усогласување со сметководството за хеџинг според МСС 39; воведување сметководство за вложувања во недвижности во изградба кои се чуваат за да се заработуваат наемнини или за зголемување на вредноста на капиталот или за двете заедно во согласност со МСС 40; и намалување на ограничувањата за начинот на одредување на објективната вредност на биолошките средства според МСС 41. Понатамошните дополнувања извршени на МСС 8, 10, 18, 20, 29, 34, 40, 41 и на МСФИ 7 претставуваат само терминологички или уреднички измени, за кои Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди верува дека немаат или имаат минимално влијание на сметководството. Дополнувањата немаат влијание на Банката, освен за:

МСС 16, Недвижности, постројки и опрема (и последователни дополнувања на МСС 7). Според дополнетиот стандард, субјектите кои вообичаено продаваат средства претходно чувани за изнајмување се должни да ги класификуваат таквите средства како опрема од моментот кога средствата престанале да се изнајмуваат и станале средства чувани за продажба, додека заработките од продажбата се признаваат како приход. Приходите од наем и заработките од продажба треба да бидат класифицирани како парични текови од оперативни активности. Соодветно, Банката ги дополни своите сметководствени политики.

МСС 40, Вложувања во недвижности (и последователни дополнувања на МСС 16). Имотот во изградба или во развој наменет за идна употреба, како недвижност која се чува за да се заработуваат наемнини или за зголемување на вредноста на капиталот или за двете заедно, се воведува во рамки на ревидираниот МСС 40. Кога е применет моделот на објективна вредност овој имот се мери по објективна вредност. Кога објективната вредност на недвижноста во изградба, која се чува за да се заработуваат наемнини или за зголемување на вредноста на капиталот или за двете заедно, не може веродостојно да се измери, имотот се мери по набавна вредност до датумот на завршување на изградбата или до датумот кога објективната вредност ќе може веродостојно да се измери, во зависност кој датум прв ќе доспее. Банката го применува дополнувањето на стандардот почнувајќи од 1 јануари 2009 година.

Финансиски инструменти кои можат да се вратат на издавачот и обврски кои произлегуваат при ликвидација - МСС 32 и МСС 1 - Дополнување. Дополнувањето бара одредени финансиски инструменти кои ги исполнуваат критериумите на дефиницијата за финансиски обврски да се класификуваат како сопственички инструменти. Дополнението немаше влијание на овие финансиски извештаи.

Услови на стекнување и на откажување - Дополнување на МСФИ 2, Плаќање врз основа на акции. Дополнувањето допрецизира дека само услови за услуги и услови на извршување се услови на стекнување. Другите услови за плаќање врз основ на акции не се услови на стекнување. Дополнувањето допрецизира дека сите откажувања, било од субјектот или од другите страни, треба да добијат ист сметководствен третман. Дополнувањето немаше влијание на овие финансиски извештаи.

КТМФИ 13, Програми за лојалност на потрошувачите. КТМФИ 13 допрецизира дека кога стоки или услуги се продаваат заедно со стимуланти за лојалност на потрошувачите (на пример, поени за лојалност или бесплатни производи), продажната трансакција е составена од повеќе елементи и побарувањето од потрошувачот се алоцира помеѓу компонентите на продажната трансакцијата со примена на објективна вредност. Дополнувањето немаше влијание на овие финансиски извештаи. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

КТМФИ 15, Договори за изградба на недвижен имот. Толкувањето се однесува на сметководството на приходи и поврзани расходи кај субјекти кои преземаат изградба на недвижен имот директно или преку подизведувачи и обезбедува насоки за утврдување дали договорите за изградба на недвижен имот се во рамките на МСС 11 или МСС 18. Исто така обезбедува критериуми за утврдување на условите кога субјектите треба да ги признаат приходите од такви трансакции. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Набавна вредност на вложувања во подружници, заеднички контролирани ентитети или придружени ентитети - МСФИ 1 и МСС 27 - Дополнување (издадено во мај 2008 година). Дополнувањето дозволува субјектите кои по прв пат ги применуваат МСФИ, да ги вреднуваат вложувањата во подружници, заеднички контролирани ентитети или придружени ентитети по објективна вредност или по претходната сметководствена вредност според GAAP која е проценета вредност во одделните финансиски извештаи. Дополнувањето, исто така наложува ентитетот да признае дивиденда од подружница, заеднички контролиран ентитет или придружен ентитет во добивка или загуба кога се утврдени неговите права за примање, а не како зголемување на вредноста на вложувањето. Дополнувањето немаше влијание на овие финансиски извештаи. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Подобрување на обелоденувањата за финансиските инструменти - Дополнување на МСФИ 7, Финансиски инструменти: Обелоденувања (издадено во март 2009 година). Дополнувањето бара проширени обелоденувања за вреднувањата по објективна вредност и за ликвидносниот ризик. Субјектот е задолжен да обелодени анализи на финансиски инструменти користејќи тристепена хиерархија на вреднување по објективна вредност. Дополнувањето: (а) допрецизира дека анализата на доспеаност на обврските треба да ги вклучува издадените договори за финансиски гаранции во максимален износ на гаранцијата во најраниот временски период во кој гаранцијата може да биде активирана; и (б) бара обелоденување на останатите договорни доспевања на финансиските деривати ако договорните доспевања се суштински за разбирање на времето на случување на паричните текови. Субјектот исто така ќе мора да ја обелодени анализата на доспеаност на финансиските средства кои ги чува за управување со ликвидносниот ризик, ако таа информација им е неопходна на корисниците на финансиските извештаи да го проценат видот и големината на ликвидносниот ризик. Проширените обелоденувања се вклучени во овие финансиски извештаи.

Вградени деривати - Дополнувања на КТМФИ 9 и МСС 39, (издадени во март 2009 година). Дополнувањата прецизираат дека при рекласификација на финансиско средство надвор од категоријата „мерено по објективна вредност преку билансот на успех“ сите вградени деривати треба да се проценат и, ако е неопходно, да бидат посебно евидентирани. Дополнувањето немаше влијание на овие финансиски извештаи. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

КТМФИ 16, Хеџинг на нето вложување во работење со странство. Толкувањето објаснува кои изложености на валутен ризик се квалификувани за сметководство за хеџинг и наведува дека конверзијата од функционалната валута во валута во која се презентирани финансиските извештаи не создава изложеност за која може да се примени сметководство за хеџинг. КТМФИ дозволува хеџинг инструментот да биде чуван од страна на кој било субјект или субјекти во рамки на групата, освен за работењето со странство кое самото е хеџирано. Толкувањето исто така допрецизира како добивката или загубата од конверзија на валути, рекласификувана од останатиот сеопфатен приход во билансот на успех, е пресметана при отуѓување на хеџираното работење со странство. Субјектите кои известуваат ќе престанат да применуваат сметководство за хеџинг и ќе го применуваат МСС 39 кога нивните хеџинг инструменти нема да ги исполнат критериумите за сметководство за хеџинг утврдени со КТМФИ 16. КТМФИ 16 немаше влијание на овие финансиски извештаи. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Меѓународен стандард за финансиско известување за мали и средни субјекти (издаден во јули 2009 година) е самостоен стандард направен за потребите и можностите на помалите бизниси. Многу од принципите на комплетните МСФИ за признавање и вреднување на средства, обврски, приходи и расходи се поедноставени и бројот на бараните обелоденувања е поедноставен и значително намален. МСФИ за мали и средни субјекти може

да биде применет од субјекти кои објавуваат финансиски извештаи со општа намена за надворешни корисници и кои немаат јавна одговорност. Банката не е квалификувана да го применува МСФИ за мали и средни субјекти поради нејзината јавна одговорност за нејзиното банкарско работење. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Доколку погоре не е поинаку наведено, дополнувањата и толкувањата немаа никакво значително влијание на консолидираните финансиски извештаи на Банката.

б) Нови сметководствени објави

Објавени се одредени нови стандарди и толкувања кои се задолжителни за Банката за сметководствените периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година или во понатамошните периоди, а кои Банката претходно ги нема усвоено:

КТМФИ 17, Распределба на непарични средства на сопственици (важи за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година). Толкувањето допрецизира кога и како треба да се признае распределбата на дивиденди во форма на непарични средства. Субјектот треба обврската за распределба на дивиденди во форма на непарични средства за сопствениците да ја вреднува според објективната вредност на непаричните средства кои треба да се распределат. Добивката или загубата од оттуѓувањето на распределените непаричните средства ќе се признае во билансот на успех во годината кога субјектот ќе објави обврска за исплата на дивидендата. КТМФИ 17 не е релевантен за работењето на Банката бидејќи таа не распоредува непарични средства на сопствениците.

КТМФИ 18, Пренос на средства од потрошувачите (важи за годишните периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година). Толкувањето го допрецизира: сметководството за пренос на средства од потрошувачите, односно околностите во кои е исполнета дефиницијата за средство; признавањето на средството и мерењето на неговата вредност при иницијалното признавање; идентификувањето на услуги кои можат да се идентификуваат поединечно (една или повеќе услуги во замена за пренесеното средство); признавањето на приходот и сметководството за пренос на готовината од потрошувачи. Банката заклучи дека стандардот нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Класификација на привилегирани права - Дополнување на МСС 32 (издадено на 8 октомври 2009 година; важи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 февруари 2010 година). Дополнувањето дозволува одредени емисии на права на акции со уплати деноминирани во странски валути да не се класификуваат како финансиски деривати. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

МСС 27, Консолидирани и посебни финансиски извештаи (ревидиран во јануари 2008 година; важи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година). Ревидираниот МСС 27 го задолжува субјектот да ја припише вкупната сеопфатна добивка на сопствениците на матичниот субјект и на неконтролирачките учества (претходно „малцински учества“), дури и ако ова резултира со загуба кај неконтролирачките учества (сегашниот стандард наложува, во повеќето случаи, загубите да бидат распоредени на сопствениците на матичниот субјект). Ревидираниот стандард наведува дека промените во сопственичкото учество на матичниот субјект во подружница кои не резултираат со губење на контролата, треба да се евидентираат како сопственички трансакции. Исто така, наведува како субјектот треба да ја вреднува секоја добивка или загуба која настанува од губењето на контрола врз подружницата. На датумот кога контролата е загубена, секое преостанато вложување во претходно поседуваната подружница, ќе мора да биде вреднувано по неговата објективна вредност. Групата заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

МСФИ 3, Деловни комбинации (ревидиран во јануари 2008 година; ќе важи за деловни комбинации за кои датумот на стекнување е на или по почетокот на првиот годишен период на известување кој започнува на или по 1 јули 2009 година). Ревидираниот МСФИ 3 ќе им дозволи на субјектите да изберат да го вреднуваат неконтролирачкото учество користејќи го постојниот МСФИ 3 метод (пропорционален дел од нето средствата на стекнатиот субјект кои може да се идентификуваат) или по објективна вредност. Ревидираниот МСФИ 3 е подетален во давањето насоки за примена на метод на стекнување за деловни комбинации. Отстрането е барањето сите средства и обврски да се вреднуваат по објективна вредност во секој чекор од стекнувањето во чекори со цел да се пресмета дел од гудвил. Наместо тоа, во деловна комбинација која се остварува во фази, стекнувачот мора повторно да го вреднува неговиот претходен сопственички удел во субјектот по објективна вредност на датумот на стекнување и да ја признае добивката или загубата која произлегува во билансот на успех за годината. Трошоците поврзани со стекнувањето ќе бидат евидентирани одделно од деловната

комбинација и затоа ќе бидат признати како расходи, наместо да бидат вклучени во гудвилот. Стекнувачот, на денот на стекнувањето ќе мора да признае обврска за какви било можни надоместоци за купување. Промените во вредноста на таа обврска по датумот на стекнување ќе бидат признаени во согласност со други применливи МСФИ, наместо преку прилагодување на гудвилот. Ревидираниот МСФИ 3 во неговите рамки воведува деловни комбинации кои вклучуваат само заеднички субјекти и деловни комбинации кои се постигнати само со договор. МСФИ 3 не се однесува на Групата бидејќи Групата не очекува да се случат деловни комбинации.

Ставки кои се квалификуваат како хеџирани ставки - Измена на МСС 39, Финансиски инструменти: Признавање и мерење (ќе важи со ретроактивна примена за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година). Дополнувањето допрецизира како принципите кои одредуваат дали хеџираниот ризик или дел од паричните текови ги исполнуваат условите за назначување како хеџирани ставки треба да се применат во конкретни ситуации. Дополнувањето не се очекува да има никакво влијание на финансиските извештаи на Банката бидејќи Банката не применува сметководство за хеџинг.

МСФИ 1, Прва примена на Меѓународните стандарди за финансиско известување (последователно на измената во декември 2008 година, ќе важи за првите финансиски извештаи изготвени според МСФИ за период кој започнува на или по 1 јули 2009 година). Ревидираниот МСФИ 1 ја задржува суштината од претходната верзија, но е со променета структура со цел да му олесни на читателот да ги разбере и подобро да ги антиципира идните промени. Банката заклучи дека ревидираниот стандард нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Групни трансакции врз основа на акции платени со парични средства - Дополнувања на МСФИ 2, Исплати врз основ на акции (ќе важи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година). Дополнувањата даваат јасна основа за класификација на наградите кои се исплаќаат во вид на акции во консолидираните и посебните финансиски извештаи. Дополнувањата ги вклучуваат во стандардот насоките од КТМФИ 8 и КТМФИ 11. Самите КТМФИ 8 и КТМФИ 11 се повлечени. Дополнувањата се прошируваат на насоките дадени во КТМФИ 11 кои се однесуваат на плановите кои претходно не биле земени предвид при толкувањето. Дополнувањата исто така ги допрецизираат дефинираните поими во Додатокот на стандардот. Банката не очекува измените да имаат материјално влијание на нејзините финансиски извештаи.

Додатни исклучоци за субјекти кои за прв пат ги применуваат МСФИ - Дополнувања на МСФИ 1, Прва примена на МСФИ (ќе важи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година). Дополнувањата ги ослободуваат субјектите кои го користат методот на вкупни трошоци од ретроактивна примена на МСФИ за средствата во вид на гориво и гас, и исто така ги ослободува субјектите со постојни договори за наем од преоценување на класификацијата на тие договори во согласност со КТМФИ 4, „Определување дали аранжманот содржи наем“ кога примената на нивните локални сметководствени барања го дала истиот резултат. Банката заклучи дека стандардот нема никакво влијание на нејзините финансиски извештаи.

Унапредување на Меѓународните стандарди за финансиско известување (издадено во април 2009 година; дополнувањата за МСФИ 2, МСС 38, КТМФИ 9 и КТМФИ 16 важат за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година; дополнувањата на МСФИ 5, МСФИ 8, МСС 1, МСС 7, МСС 17, МСС 36 и МСС 39 важат за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година). Дополнувањата се состојат од комбинација на значајни измени и допрецизирања во следните стандарди и толкувања: допрецизирање дека придонесот на субјектите во заеднички контролирани трансакции и создавањето на заеднички вложувања не се во рамките на МСФИ 2; допрецизирање на барањата за обелоденување дефинирани со МСФИ 5 и други стандарди за нетековни средства (или групи на средства кои се отуѓуваат), класифицирани како чувани за продажба или повремени (неконтинуирани) активности; барање да се извести вредноста на вкупните средства и обврски за секој поединичен сегмент за кој се известува според МСФИ 8, само ако таквите износи се редовно известувани до главниот извршен директор; дополнување на МСС 1 за да се дозволи класификација на одредени обврски подмирени од сопственичките инструменти на субјектот како нетековни; измена на МСС 7 со која само трошоците кои резултираат со признато средство ги исполнуваат условите за класификација како инвестициони активности; дозволување класификација за одредени долгорочни изнајмувања на земјиште како финансиски наеми според МСС 17 дури и без пренос на сопственоста на земјиштето на крајот од наемот; обезбедување дополнителни насоки во МСС 18 за одредување дали субјектот настапува во свое име и за своја сметка или како агент; допрецизирање на МСС 36 дека организационата единица која создава парични текови не треба да биде поголема од деловниот сегмент пред самата агрегација; дополнување на МСС 38 во поглед на вреднувањето по објективна вредност на нематеријалните средства стекнати во деловна комбинација; дополнување на МСС 39 (i) да ги вклучи во своите рамки договорите за опции коишто би можеле да доведат до деловни комбинации, (ii) да го допрецизира периодот за рекласификување на добивки или загуби на парични текови од хеџинг инструменти од капиталот во билансот

на успех за годината и (iii) да потврди дека опцијата за предвременно плаќање е поврзана со основниот договор ако при извршување на опцијата позајмувачот ги надомести економските загуби на заемодавачот; дополнување на КТМФИ 9 да потврди дека вградените деривати во договори стекнати во заеднички контролирани трансакции и при формирање на заеднички вложувања не се во неговите рамки; и отстранување на ограничувањето од КТМФИ 16 дека хеџинг инструментите не може да бидат чувани за работење со странство каде самото работење е хеџирано. Банката не очекува дополнувањата да имаат какво било материјално влијание на нејзините финасиски извештаи.

Дополнување на МСС 24, Обелоденувања за поврзани страни (издадено во ноември 2009 година и ќе важи за годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2011 година). МСС 24 беше ревидиран во 2009 година со: (а) поедноставување на дефиницијата за поврзана страна, допрецизирање на нејзиното значење и елиминирање на неусогласеностите; и (б) овозможување делумни исклучоци од обврските за обелоденување за државни субјекти.

МСФИ 9, Финансиски инструменти дел 1: Класификација и вреднување. МСФИ 9 беше издаден во ноември 2009 година и ги заменува деловите од МСС 39 поврзани со класификацијата и вреднувањето на финансиските средства. Главните карактеристики се следниве:

- Финансиските средства треба да се класифицираат во две категории за вреднување: тие кои треба да се вреднуваат последователно по објективна вредност и тие кои треба да се вреднуваат последователно по амортизирана вредност. Одлуката треба да се направи при првичното признавање на истите. Класификацијата зависи од деловниот модел на субјектот за управување на неговите финансиски инструменти и од договорените карактеристики на паричниот тек на инструментот.
- Инструментот е последователно вреднуван по амортизирана вредност само ако е должнички инструмент и (i) ако целта на деловниот модел на субјектот е да го чува средството за да прибира договорени парични текови и (ii) ако договорените парични текови на средството претставуваат исплати на главнина и камата (тоа значи дека инструментот има само „основни карактеристики на кредит“). Сите други должнички инструменти треба да се вреднуваат по објективна вредност преку билансот на успех.
- Сите сопственички инструменти треба да бидат вреднувани последователно по објективна вредност. Сопственичките инструменти кои се чувани за тргување ќе бидат вреднувани по објективна вредност преку билансот на успех. Кај сите други сопственички инструменти, неотповикливо определување може да се направи при првичното признавање, за да бидат признаени нереализирани и реализирани добивки и загуби од вреднување по објективна вредност преку извештајот за сеопфатна добивка, а не преку билансот на успех. Не треба да има враќање на објективната вредност во билансот на успех. Ова определување може да биде направено на секој поединечен инструмент. Дивидендите треба да бидат прикажани во билансот на успех, доколку претставуваат поврат на вложувањето.
- Иако применувањето на МСФИ 9 е задолжително од 1 јануари 2013 година, претходна примена е дозволена.

Банката ги разгледува влијанието на стандардот врз Банката и периодот на примена на стандардот од страна на Групата. Освен ако не е поинаку објаснато погоре, новите стандарди и толкувања не се очекува да имаат значително влијание на финансиските извештаи на Банката.

2.2 Основи за консолидација

а) Подружници

Подружници се оние друштва кои се управувани (контролирани) од Групата. Контролата постои кога Групата има моќ, директно или индиректно, да управува со финансиските и деловните политики на субјектот со цел да се остварат користи од неговите активности. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните извештаи од моментот на започнувањето до моментот на завршувањето на контролата врз нив.

Групата го користи куповниот сметководствен метод за евидентирање на стекнување на подружници. Трошокот за стекнување се вреднува како објективна вредност на дадените средства, издадените сопственички инструменти и настанатите или претпоставените обврски на датумот на размена, плус трошоците кои се директно поврзани

со стекнувањето. Стекнатите средства и обврски кои може да се идентификуваат и преземените обврски претпоставени во деловната комбинација првично се вреднуваат по нивната објективна вредност на денот на стекнувањето, независно од висината на малцинското учество. Надминувањето на трошоците за стекнување над објективната вредност на уделот на Групата во препознатливите нето средства кои се стекнати се евидентира како гудвил. Доколку трошоците за стекнување се пониски од објективната вредност на нето средствата од стекнатата подружница, разликата директно се признава во билансот на успех.

б) Вложувања во придружени претпријатија

Придружени претпријатија се оние субјекти во кои Групата има значајно влијание во одлуките за финансиските и оперативните политики на субјектот, но не и контрола над тие политики. Вложувањето во придружено претпријатие се евидентира со примена на методата на главнина. Финансиските извештаи го вклучуваат уделот на Групата во вкупните признаени добивки и загуби на придруженото претпријатие според методата на главнина од датумот кога значителното влијание почнува па сè до датумот кога значителното влијание престанува. Доколку уделот на Групата во загубата на придруженото претпријатие ја надминува вредноста на вложувањето, смеководствената вредност на вложувањето се сведува на вредност нула и се престанува со признавање на идни загуби, освен до висината до којашто Групата презела правни или договорни обврски или извршила плаќања во име на придруженото претпријатие.

в) Трансакции елиминирани при консолидација

Сметките и трансакциите, како и какви било нереализирани добивки кои произлегуваат од меѓусебните односи на Банката и подружниците се елиминирани при изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи. Нереализираните добивки и загуби коишто произлегуваат од трансакции со придруженото претпријатие се елиминираат до висината на вложувањето на Групата во придруженото претпријатие. Нереализираните добивки коишто произлегуваат од трансакции со придруженото претпријатие се елиминираат од вложувањето на придруженото претпријатие. Нереализираните загуби се елиминираат на ист начин како и нереализираните добивки, но само до висината до која не постојат докази за безвреднување.

2.3 Странски валути

(а) Функционална и известувачка валута

Ставките вклучени во финансиските извештаи на Групата се мерени користејќи ја валутата на локалната економска средина во којашто работи Групата („функционална валута“).

Финансиските извештаи се претставени во илјади македонски денари („МКД“), којашто е функционална валута на Банката и известувачка валута на Групата.

(б) Трансакции и состојби во странска валута

Деловните трансакции во странска валута се искажуваат во функционалната валута според важечкиот среден курс на денарот на датумот на трансакциите. Добивките и загубите од курсни разлики кои произлегуваат од подмирувањето на такви трансакции и од искажувањето на монетарните средства и обврски деноминирани во странска валута според курсот на датумот на известување се вклучени во билансот на успех.

Промените на објективната вредност на монетарните хартии од вредност деноминирани во странска валута, класифицирани како расположливи за продажба, се утврдуваат врз основа на курсни разлики што произлегуваат од промените во набавната вредност на хартиите од вредност и останатите промени во сметководствената вредност на хартиите од вредност. Курсните разлики што произлегуваат од промените во набавната вредност се признаваат во билансот на успех, а останатите промени во сметководствената вредност се признаваат во капиталот.

Пренесените разлики на немонетарните ставки, како на пример акции коишто се вреднуваат по објективна вредност преку билансот на успех, се искажуваат како дел од добивка или загуба од објективната вредност. Преведените разлики на немонетарните ставки, како на пример акциите класифицирани како финансиски средства расположливи за продажба, се вклучени во ревалоризационите резерви на капиталот.

Странските валути со кои работи Групата главно се еврото (ЕУР) и доларот на САД (УСД). Девизните курсеви кои се користат за искажување на 31 декември 2009 година и 2008 година беа следниве:

	2009	2008
	МКД	МКД
1 ЕУР	61,17	61,41
1 УСД	42,67	43,56

2.4 Финансиски средства

Групата ги класифицира своите финансиски средства во следниве категории: кредити и побарувања, финансиски средства чувани за тргување, финансиски средства расположливи за продажба и финансиски средства чувани до доспевање. Раководството ја определува класификацијата на своите вложувања при почетното признавање.

(а) Кредити и побарувања

Кредити и побарувања се недеривативни финансиски средства со фиксни и определиви отплати кои не котираат на активен пазар.

Кредитите и побарувањата на Групата настануваат кога Групата му обезбедува средства на позајмувачот без намера да тргува со побарувањето.

Кредитите одобрени од Групата се вреднуваат според амортизирана набавна вредност со примена на методот на ефективна каматна стапка кога парите ќе се дозначат на позајмувачот.

(б) Финансиски инструменти кои се чуваат за тргување

Финансиско средство се класифицира како средство за тргување ако иницијално се набавува со намера да се продаде или да се откупи во краток период и за кое постои веројатен исход за остварување добивка во краток рок. Финансиски инструменти кои се чуваат за тргување кај Групата се благајнички и државни записи и корпоративни обврзници.

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се оние кои се наменети да се чуваат на неодреден временски период, а кои можат да бидат продадени за потребите на ликвидност.

Редовните купопродажи на финансиски средства кои се евидентираат по објективна вредност преку билансот на успех, финансиски средства кои се чуваат до достасување и финансиски средства расположливи за продажба се евидентираат на датумот на тргување – датумот на којшто Групата се обврзува да ги купи или продаде средствата.

Финансиските средства кои не се вреднуваат по објективна вредност преку билансот на успех првично се признаваат по објективна вредност заедно со трошоците од трансакцијата. Финансиските средства кои се признаваат по објективна вредност преку билансот на успех првично се признати по објективна вредност, а трошоците од трансакцијата се признати во билансот на успех.

Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства признати по објективна вредност преку билансот на успех последователно се признаваат по објективна вредност. Кредитите, побарувањата и вложувањата кои се чуваат до доспевање се признаваат според амортизирана вредност, користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите коишто настануваат од промените во објективната вредност на „финансиските средства кои се признаваат по објективна вредност преку биланс на успех“ се вклучени во билансот на успех во периодот во којшто настануваат. Добивките и загубите коишто настануваат од промената во објективната вредност на средствата расположливи за продажба директно се препознаваат во капиталот, сè до моментот кога финансиските средства се депризнаваат или се оштетени. Во тој случај, кумулативната добивка или загуба, претходно призната во капиталот, се признава во билансот на успех. Сепак, каматата која е пресметана со примена на методот на каматна стапка и добивките и загубите од курсни разлики кај монетарните средства класифицирани како расположливи за продажба, се признати во билансот на успех. Дивидендите кои

произлегуваат од сопственичките вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех, кога ќе се утврди правото на субјектот да се прими плаќањето.

За утврдување на објективната вредност на вложувањата кои котираат на активен пазар се користи тековната куповна цена, освен кај вложувањата кои немаат определена пазарна цена на активниот пазар и чијашто објективна вредност не може со сигурност да се измери, се мерат според набавната вредност, намалени за загуби поради обезвреднување.

Групата ги депризнава финансиските средства кога се истечени правата од договорот за добивање на паричните текови од финансиските средства или кога Групата ги има пренесено на друг сите ризици и правата на награди од сопственоста на финансиското средство. Финансиски обврски се депризнаваат кога се изгасени, односно кога обврската е подмирена, откажана или истечена.

(г) Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиските средства кои се чуваат до доспевање се недеривативни финансиски средства со фиксни или определени отплати и фиксни датуми на доспевање, кои раководството на Групата има намера и можност да ги чува до доспевање. Доколку Групата има намера да продаде дури и незначаен износ од средствата кои се чуваат до доспевање, целата категорија ќе се рекласифицира како финансиски средства расположливи за продажба.

2.5 Нетирање на финансиски инструменти

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во билансот на состојба само кога Групата има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да се порамни трансакцијата на нето основа или да се реализира средството и истовремено да се подмири обврската.

2.6 Приходи и расходи од камата

Приходите и расходите по основ на камата за сите каматоносни финансиски инструменти, освен за оние што се класифицирани како чувани за тргување или оние кои се вреднуваат по фер вредност преку билансот на успех, се признати како „приход од камата“ и „расход од камата“ во билансот на успех, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Методот на ефективна каматна стапка е метод на пресметување амортизирана набавна вредност на финансиските средства и обврски и алокација на приходите и расходите од камата во периодот на очекуваното достасување на финансиските инструменти.

Ефективната каматна стапка е стапката која ги дисконтира очекуваните идни парични приливи и одливи до датумот на крајната достасаност на инструментот или, доколку е соодветно, за пократок временски период до нето книговодствената вредност на финансиските средства или финансиските обврски. При пресметувањето на ефективната каматна стапка, Групата го проценува паричниот тек земајќи ги предвид сите договорни услови на финансискиот инструмент (на пример, опции за предвремена отплата), освен идните кредитни загуби. Пресметката ги вклучува сите добиени или исплатени надоместоци и поени помеѓу договорените страни кои се составен дел од ефективната каматна стапка, трансакционите трошоци и сите други премии или дисконти.

Кога еднаш финансиски средства или група на слични финансиски средства се отпишани како резултат на загуба поради обезвреднување, приходот од камата се признава со користење на каматната стапка која се користи при дисконтирањето на идните парични текови при мерењето на загуба поради обезвреднување.

2.7 Приходи од провизии и надомести

Приходите од провизии и надомести се состојат од провизии од финансиски услуги коишто ги извршува Групата вклучувајќи издавање на гаранции, отворање на акредитиви, платен промет во земјата и странство. Провизиите и надоместите генерално се признаваат врз основ на временско разграничување на приходот кога услугата била извршена.

2.8 Приход од дивиденди

Приходите од дивиденди се признаваат во билансот на успех кога ќе биде утврдено правото на Групата да прими плаќање и кога се веројатни економски користи од приливот.

2.9 Обезвреднување на финансиски средства

(а) Средства кои се вреднуваат според амортизирана набавна вредност

На секој датум на билансот на состојба, Групата прави проценка дали постои објективен доказ дека финансиско средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиските средства или група на финансиски средства се обезвреднети и загубите поради обезвреднувањето настануваат само доколку има објективен доказ за обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани коишто се случиле по првичното признавање на средството („настан на загуба“) и тој настан (или настани) што предизвикува загуба има влијание на очекуваните идни парични текови од финансиското средство или групата на финансиски средства коишто можат веродостојно да се проценат.

Критериумите коишто Групата ги користи за да утврди дека постои објективен доказ за загуба поради обезвреднување вклучуваат:

- Неисполнување на договорени плаќања на главнина или камата;
- Тешкотии во паричните текови од страна на позајмувачот (на пример, коефициент на акционерски капитал, процент на нето приход од продажба);
- Прекршување на договори и услови за кредити;
- Започнување на постапки за стечај;
- Влошување на конкурентската позиција на позајмувачот;
- Намалување на вредноста на обезбедувањето;
- Регулаторни и други потешкотии при преземањето на обезбедувањето.

Проценетиот период помеѓу појавувањето на загуба и идентификацијата на настанот, зависи од менаџментот за секое поодделно портфолио. Генерално, тој период е три месеци.

Групата првично прави оценка дали постои објективен доказ за обезвреднување одделно за финансиските средства коишто се поединечно значителни и одделно или колективно за финансиските средства коишто не се поединечно значителни. Доколку Групата утврди дека не постои објективен доказ за обезвреднување за поединечно оценето финансиско средство, било да е значително или не, Групата го вклучува средството во група на финансиски средства со слични карактеристики на кредитен ризик и колективно ги оценува за обезвреднување. Средствата коишто се оценуваат на поединечна основа за обезвреднување и за коишто се признава загуба поради обезвреднување или истата била признаена и понатаму останува признаена, не се вклучуваат во колективната оценка за обезвреднување.

Загуба поради обезвреднување е износот утврден како разлика помеѓу сметководствената вредност на средствата и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи идни кредитни загуби кои не се настанати) дисконтирани со оригиналната (пресметана при почетното признавање) ефективна каматна стапка на финансиските средства. Сметководствената вредност на средството се намалува преку употреба на сметка за исправка на вредноста и износот на загубата се признава во билансот на успех. Доколку кредитот или средството кое се чува до достасување има променлива каматна стапка, дисконтната стапка за мерење на загубата поради обезвреднување е тековната ефективна каматна стапка утврдена со договорот.

Пресметката на сегашната вредност на проценетите идни парични текови на финансиското средство кое е обезбедено, ги искажува паричните текови коишто можат да настанат од реализација на обезбедувањето, намалени за трошоците за стекнување и продажба на обезбедувањето, без разлика дали стекнувањето е веројатно.

За целите на колективна оценка за обезвреднување, финансиските средства се групираат врз основа на слични

карактеристики на кредитен ризик, т.е врз основа на постапката за одредување на категоријата на финансиските средства на Групата, земајќи ги предвид типот на средствата, индустријата, географската локација, типот на обезбедување, денови на доцнење и други релевантни фактори. Тие карактеристики се релевантни за проценка на идните парични текови за групите на овие средства бидејќи се показатели за способноста на должниците да ги платат сите износи кои се доспеани, согласно условите од договорот за средствата за кои се врши проценка.

Идните парични текови за група финансиски средства коишто се колективно оценети за безвреднување се проценуваат врз основа на договорните парични текови на средствата на Групата и искуството со претходни загуби на средства со карактеристики на кредитен ризик слични на оние на Групата. Искуството со претходните загуби се дополнува со тековните расположливи податоци за да ги одразат тековните услови кои не влијаеле на периодот на којшто минатите загуби се засноваат и да ги отстранат ефектите од условите од минатиот период кои во моментот не постојат.

Проценката на промените во идните парични текови за група средства треба да соодветствува и директно да е конзистентна со промените во расположливите податоци од период до период (на пример, промени во стапката на невработеност, цените на недвижностите, платежната состојба, или други фактори кои ги покажуваат промените во веројатноста за загуби на Групата и нивниот обем). Методологијата и претпоставките кои се користат за проценување на идни парични текови се разгледуваат редовно од страна на Групата за да се намалат сепакви разлики помеѓу веројатноста за загуба и вистинската загуба.

Кога еден кредит е ненаплатлив тогаш се отпишува во износ на соодветната резервација за безвреднување на кредитот. Такви кредити се отпишуваат откако се преземени сите неопходни постапки за наплата и кога износот на загубата е утврден.

Доколку, во наредниот период, износот на загубата поради безвреднување се намалува и намалувањето може објективно да се поврзе со настан којшто се случил откако безвреднувањето било признаено (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба од безвреднување се ослободува со коригирање на сметката за исправка на вредноста. Износот на ослободувањето се признава во билансот на успех во позиција „загуби поради безвреднување на кредити“.

(б) Средства класифицирани како расположливи за продажба

На секој датум на биланс на состојба, Групата оценува дали има објективен доказ дека финансиското средство или групата на финансиски средства е безвредна. Во случај на капитални вложувања класифицирани како расположливи за продажба, значајно или пролонгирано намалување на објективната вредност на хартијата од вредност под својата сметководствена вредност се зема предвид при утврдување дали средствата се безвредни. Доколку постои таков доказ, кај средствата расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика помеѓу почетната набавна вредност и тековната објективна вредност, намалена за која било загуба поради безвреднување на тие финансиски средства претходно признаени во билансот на успех – се отстранува од капиталот и се признава во билансот на успех. Загубата поради безвреднување признаена во билансот на успех за сопственичките вложувања, последователно не може да се ослободи преку билансот на успех. Доколку, во последователниот период, објективната вредност на должничките инструменти класифицирани како расположливи за продажба се зголемува и зголемувањето може објективно да се поврзе со настан кој се случил откако загубата поради безвреднување била признаена во билансот на успех, загубата поради безвреднување се ослободува преку билансот на успех.

(в) Кредити со повторно обновени услови

Кредитите кои се предмет на колективна оценка за безвреднување или на поединечна оценка и чии услови се повторно обновени повеќе не се сметаат како достасани кредити туку како нови кредити. Во наредните години, средствата треба да се признаат како достасани кредити и да се обелоденат само ако се повторно обновени.

2.10 Вложувања во недвижности

Вложувања во недвижности претставуваат недвижности кои се чуваат за заработка на приход од наемнини или за зголемување на вредноста на капиталот или двете заедно. Групата има вложувања во недвижности кои биле стекнати преку реализација на обезбедување на кредити и побарувања. Приходот од наемнините од вложувањата во недвижности е признат во билансот на успех по праволиниска основа според условите на наемот.

Вложувањата во недвижности се мерат според објективна вредност која ги одразува пазарните услови на датумот на подготвување на билансот на состојба. Добивките или загубите кои произлегуваат од промени во објективната вредност на вложувањата во недвижности се вклучени во билансот на успех во годината во која промените настанале.

Кога Групата донесува одлука да ги користи овие средства за сопствена употреба, истите се рекласификуваат како недвижности и опрема.

2.11 Нематеријални средства

Нематеријалните средства кои се стекнати од Групата, се искажани според набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и загуби поради обезвреднување.

Последователните издатоци се капитализираат само кога се зголемуваат идните економски добивки кои се отелотворени во средствата со кои се поврзани. Сите други издатоци се признаваат во билансот на успех како што настануваат.

Амортизацијата се признава во билансот на успех по праволиниска основа преку отпишување на набавната вредност на средствата во текот на нивниот проценет век на употреба. Нематеријалните средства се амортизираат од датумот кога се расположливи за употреба.

	2009	2008
Софтвер	5 години	5 години
Патенти и лиценци	5 години	5 години
Останато	5 години	5 години

2.12 Недвижности и опрема

Недвижностите и зградите се состојат од експозитури и канцеларии. Сите недвижности, постројки и опрема се искажуваат според набавна вредност намалена за амортизација. Набавната вредност ги вклучува трошоците што се директно поврзани со стекнувањето на средството.

Последователните издатоци се вклучени во сметководствената вредност на средствата или се искажани како посебно средство, соодветно, само кога е веројатно дека идните економски добивки поврзани со средството ќе претставуваат прилив во Групата и цената на средството може веродостојно да се измери. Сите други поправки и одржувања се признаваат во билансот на успех како други оперативни трошоци во период кога тие настанале.

Земјиштето не се амортизира. Амортизацијата на другите средства се пресметува со примена на методот на праволиниска основа за да се распредели нивната вредност до остатокот на вредноста во текот на нивниот корисен век на употреба. Корисниот век на употреба на средствата е следниот:

	2009	2008
Згради	40 години	40 години
Мебел и опрема	4-10 години	4-10 години

На секој датум на билансот на состојба, Групата ја разгледува преостаната вредност на средствата и корисниот век на употреба на средствата и се прилагодуваат, ако е потребно. Средствата кои се предмет на амортизација се ревидираат за обезвреднувањето кога настаните и промените покажуваат дека сметководствената вредност не може да се надомести. Ако сметководствената вредност на средството е поголема од пресметаниот надоместлив износ, тогаш сметководствената вредност на средството веднаш се сведува до надоместливиот износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ од објективната вредност намалена за трошоците за продажба на средството и неговата употребна вредност.

Добивките и загубите од оттуѓување на средствата се одредуваат со споредба на приходот од продажбите и сметководствената вредност на средствата. Истите се вклучени во билансот на успех во позицијата „други оперативни приходи или расходи“.

2.13 Наеми

(а) Групата како наемопримач

Наемите кои го користи Групата се главно оперативни наеми. Вкупните плаќања од оперативните наеми се искажани како други оперативни трошоци во билансот на успех и тоа според праволиниска основа во периодот на наемот.

Кога оперативниот наем е прекинат пред да истече периодот на наем, секоја исплата која треба да му се исплати на наемодавачот како казна се препознава како трошок во периодот во кој прекинувањето на наемот настанал.

2.14 Парични средства и парични еквиваленти

За извештајот за паричен тек, паричните средства и паричните еквиваленти ги сочинуваат средствата со рок на доспевање помалку од три месеци од датумот на стекнување вклучувајќи ги паричните средства во благајна и неограничените сметки во централната банка, благајничките и други записи и пласманите во банки.

2.15 Резервации

Резервирање се признава, ако, како резултат на минат настан, Групата има законска или изведена обврска која може веродостојно да се измери и е веројатно дека ќе има одлив од Групата за подмирување на обврската. Резервирањата се утврдуваат со дисконтирање на очекуваните идни парични текови по стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и, каде што е потребно, ризиците специфични за обврската.

Резервации за неповолен договор се признаваат кога очекуваните користи стекнати од Групата од договор се пониски од неизбежните трошоци за исполнување на обврските според договорот. Резервациите се мерат според сегашната вредност на пониската од очекуваните трошоци за раскинување на договорот и очекуваните нето трошоци за продолжување на договорот. Пред да се утврди резервацијата од неповолниот договор, Групата признава загуба за обезвреднување на средствата кои се опфатени со договорот.

2.16 Користи за вработените

а) Планови за дефинирани придонеси

Групата плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на македонските закони. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платата на вработените се уплаќаат во пензиските фондови, коишто се одговорни за исплата на пензиите. Групата нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во билансот на успех кога доспеваат за плаќање.

б) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како трошок кога соодветната услуга ќе се добие.

Групата признава обврска за износ којшто се очекува да биде исплатен како краткорочен паричен бонус или како удел од добивката доколку Групата има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени од вработениот во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

в) Долгорочни користи за вработените

Нето обврската на Групата во однос на долгорочните користи за вработените е износот на идни користи кои

вработените ги заработиле како возврат за нивната услуга во тековниот и минатиот период; износот на тие идни користи е дисконтиран за да се процени неговата сегашна вредност. Секоја актуарска добивка или загуба се признава во билансот на успех во периодот во кој настанале. Долгорочните користи за вработените вклучуваат јубилејни награди и отпремнини при одење во пензија. Вреднувањето на овие обврски го врши независен квалификуван актуар. Главни актуарски претпоставки вклучени во пресметката на обврската за долгорочни користи за вработените се следните:

- Дисконтна стапка од 10%
- Број на вработени кои ги исполнуваат условите за искористување на правото на користи и
- Идните зголемувања на платите земајќи го предвид општиот индекс на инфлација на платите, унапредувањата, како и зголемувањата на платите врз основа на минат труд.

2.17 Оданочување

Данокот на добивка во билансот на успех се состои од тековен и одложен данок.

Тековен данок на добивка

Во 2008 година тековниот данок на добивка е признат во билансот на успех за годината. Тековниот данок на добивка беше данокот којшто се очекуваше да се плати за годината, користејќи даночни стапки донесени на датумот на изработка на финансиските извештаи и какви било измени за данокот кој треба да се плати во врска со претходните години. Од 2009 година компаниите не се задолжени да платат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) сè додека таа добивка е распределена во форма на дивиденда или друга форма на распределба на добивката. Ако дивидендата е исплатена, 10% данок на добивка треба да се плати на исплатената дивиденда. Данок сепак треба да се плати на износот на непризнаени расходи во годината во која настанале, без оглед на распределбата на дивидендата (намалена од износот на побарувањата за повеќе платен данок).

Одложен данок на добивка

Во 2008 година одложениот данок на добивка е прикажан во целост со примена на методата на обврска во билансот на состојба за сите времиња разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основа за средствата и обврските и нивната сметководствена вредност пресметана за потребите на финансиското известување. Тековните важечки даночни стапки беа употребени за утврдување на одложениот данок на добивка. Одложените даночни средства се признаваат до степенот до кој е веројатно дека ќе има на располагање оданочлива добивка на товар на која ќе можат да се искористат времените разлики.

Поради измените на даночната регулатива во Македонија, која стапи во сила од 1 јануари 2009 година, даночната стапка за нераспределена добивка беше ефективно намалена на нула, бидејќи данокот се плаќа само кога добивката се распределува. Според МСС 12.52А, одложените даночни средства и обврски треба да бидат мерени користејќи ја даночната стапка применлива за нераспределената добивка.

Сепак, данок треба да се плати на непризнаените расходи во годината во која настанале, без оглед на распределбата на дивиденди. Ако овие расходи се признаат во иднина, истите ќе создадат даночен кредит кој може да се искористи за намалување на непризнаените расходи во годината кога е направено признавањето, т.е. данокот платен во годината поврзана со таквата привремена разлика создава одложено даночно средство кое ќе може да се искористи во наредните години.

Затоа одложеното даночно средство се признава до степенот, и само до тој степен, до кој е веројатно дека непризнаените расходи ќе бидат признати во иднина и ќе има на располагање ставки на товар на кои ќе можат да се искористат времените разлики.

2.18 Депозити, обврски по кредити, субординирани обврски и издадени должнички хартии од вредност

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените должнички хартии од вредност претставуваат извори на финансирање на Групата.

Групата ги класифицира капиталните инструменти како финансиски обврски или како инструменти на капиталот во согласност со содржината на договорните услови на инструментот.

Групата почетно ги признава депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените должнички хартии од вредност на датумот кога настанале.

Депозитите, обврските по кредити, субординираните обврски и издадените хартии од вредност првично се искажани според нивната објективна вредност намалена за трансакциските трошоци, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата, освен кога Групата одбира да ги прикаже обврските по објективната вредност преку билансот на успех кога одредени услови се исполнети.

2.19 Акционерски капитал

(а) Приоритетни акции

Приоритетните акции кои не се откупливи се прикажуваат како капитал.

(б) Трошоци за емисија на акции

Дополнителните трошоци кои директно се припишани на емисијата на нови акции се искажани во капиталот како одбиток, нето од данок, од приходот.

(в) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обични акции се признати во капиталот во периодот во кој тие се одобрени од акционерите на Групата.

Дивидендите за годината кои се објавени по датумот на билансот на состојба се образложени во белешката за настани по денот на составување на билансот.

(г) Сопствени акции

Кога Групата откупува сопствени акции, износот на платениот надомест претставува негативна ставка на вкупниот акционерски капитал како сопствени акции и се чуваат се додека не се поништат. Кога такви акции последователно се продадени или реиздадени, секој примен надомест се вклучува во акционерскиот капитал на Групата.

2.20 Комисионо работење

Групата делува како доверител и во останати доверителски улоги кои се резултат на чување и пласирање на средства во име на поединци, фондови, пензиски планови и други институции. Овие средства и приходи кои произлегуваат од нив се исклучени од овие финансиски извештаи, бидејќи не се средства на Групата.

2.21 Договори за финансиски гаранции

Договорите за финансиски гаранции се договори кои од издавачот бараат да изврши одредени плаќања со цел да му ја надомести на корисникот загубата на која е изложен поради тоа што одреден должник не го извршил плаќањето навреме. Таквите финансиски гаранции се даваат на банки, финансиски институции и други институции во име на комитенти со цел да се обезбеди кредит, дозволено пречекорување и други банкарски продукти.

Финансиските гаранции почетно се признаваат во финансиските извештаи според објективната вредност на датумот кога гаранцијата е издадена. По почетното признавање обврските на Групата по овие гаранции се мерат според повисоката вредност од првичната вредност намалена за амортизацијата пресметана на праволиниска основа во периодот на важност на гаранцијата за да се признае заработениот приход од провизија во билансот на успех, и од најдобрата проценка на трошоците за подмирување на која било финансиска обврска која произлегува на датумот на билансот на состојба.

Овие проценки се одредуваат според искуството од слични трансакции и од загуби кои се случиле во минатото, дополнети со проценката на менаџментот. Секое зголемување на обврските поврзани со гаранциите се прикажуваат во билансот на успех во позицијата „други оперативни расходи“.

3. Управување со финансиски ризици

Активностите на Групата се изложени на разни финансиски ризици и тие активности вклучуваат анализа, проценка, прифаќање и управување со одреден степен на ризик или комбинација на ризици. Преземањето на ризикот е основа на финансискиот бизнис и оперативните ризици се неизбежна последица на работењето. Затоа, целта на Групата е да постигне одредена рамнотежа помеѓу ризикот и повратот на средствата и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти на финансиското работење на Групата.

Политиката за управување со ризици на Групата е изготвена на начин за да ги идентификува и анализира овие ризици, да определи одредени лимити и контроли, да врши мониторинг на ризиците и да се држи до лимитите со користење на веродостојни и современи информациски системи. Групата редовно ја ревидира политиката и системите на управување со ризици, со цел да се рефлектираат промените на пазарот, производите и најдобрата пракса што произлегува од нив.

Управувањето со ризици се спроведува од страна на Центарот за управување со ризици во Групата, согласно политиката која е одобрена од страна на Надзорниот одбор. Одборот обезбедува, во пишана форма, принципи за управување со сите ризици и политики кои ги покриваат специфичните области како што се кредитниот ризик, валутниот ризик, каматниот ризик и ликвидносниот ризик. Понатаму, внатрешната ревизија е одговорна за независно надгледување на управувањето со ризици и начинот на контрола.

Најважните видови на ризик на кои Групата е изложена се кредитен ризик, ликвидносен ризик, пазарен ризик и други оперативни ризици. Пазарниот ризик ги опфаќа валутниот ризик, каматниот ризик и други ценовни ризици.

3.1 Кредитен ризик

Групата е изложена на кредитен ризик, што претставува ризик дека договорната страна ќе предизвика финансиска загуба од неисполнување на својата обврска кон Групата. Кредитниот ризик е најзначајниот ризик во работењето на Групата и затоа менаџментот внимателно ја разгледува изложеноста на кредитниот ризик. Изложеноста на кредитниот ризик примарно настанува кај кредитните активности од кои произлегуваат кредитите и побарувањата и инвестиционите активности од кои произлегуваат должничките хартии од вредност и други записи во портфолиото на средства на Групата. Исто така, кредитен ризик постои и кај вонбилансните финансиски инструменти. Управувањето и контролата на кредитниот ризик е централизирано кај тимот за управување со кредитен ризик во рамките на Центарот за управување со ризици, кој е одговорен пред Управниот одбор.

3.1.1 Мерење на кредитен ризик

(а) Кредити и побарувања

При мерењето на кредитниот ризик поврзан со кредити и аванси дадени на клиенти и на групи на поединечно ниво, Групата укажува на веројатноста од неисполнување на обврските кои произлегуваат од договорот помеѓу договорените страни.

Мерењето на кредитниот ризик кој претставува очекувана загуба (модел на очекувана загуба), кое е условено од Базелскиот одбор за банкарска регулатива и супервизорска пракса (Basel Committee on Banking Regulations and the Supervisory Practices (the Basel Committee)), е вградено во секојдневното оперативно управување со Групата.

Оперативните мерења може да отстапуваат од оштетувањата според МСС 39, кои се базираат на загубите што настанале на денот на билансот на состојба на Групата (модел на настаната загуба), а не на очекуваните загуби (белешка 3.1.3).

(i) Групата ја мери веројатноста од неисполнување на обврските помеѓу договорните страни користејќи интерен систем за класификација модификуван за различни категории на комитенти. Системот за класификација е развиен интерно и ја комбинира статистичката анализа со оценките на кредитниот референт и истиот е потврден каде што е потребно со споредување на екстерни расположливи податоци. Клиентите на Групата се класификуваат во четири ризични категории. Табелата за системот за класификација на Групата, која е прикажана подолу, укажува на веројатноста од неисполнување на обврските за секоја поединечна категорија. Ова значи дека, во основа, изложеноста може да се движи помеѓу ризични категории во зависност од проценката за промена на веројатноста од неисполнување на обврските. Системот за класификација се ревидира и надградува по потреба. Групата редовно ги проверува перформансите на системот за класификација и нивната способност за предвидување, имајќи ги предвид реално настанатите неисполнувања на договорните обврски.

Систем за класификација на Групата

Категории на Групата	Опис на категоријата
А	Инвестиционен рејтинг
Б	Стандарден мониторинг
В	Посебен мониторинг
Г+Д	Суб-стандард

Критериумот за класификација на финансиските средства или преземените обврски во ризичните категории А, Б, В, Г или Д е како што следи:

Финансиските средства или преземените обврски се класификуваат во ризичната категорија А доколку се однесуваат на побарувања од:

- Народна банка на Република Македонија и Република Македонија;
- должници за кои не постои веројатност од неисполнување на обврските и кои ги подмируваат своите обврски до датумот на доспевање или со задоцнување од 30 дена; и
- изложеност обезбедена со колатерал оценет како првокласен колатерал.

Финансиските средства или преземените обврски кои се класификуваат во ризичната категорија Б доколку се однесуваат на побарувања од должници:

- чиј парични текови се оценети како соодветни за навремено подмирување на доспеаните обврски, иако моменталната финансиска состојба е проценета како слаба, без знаци за понатамошно влошување во иднина;
- ои ги подмируваат обврските со задоцнување од 31 до 60 денови.

Финансиските средства или преземените обврски се класификуваат во ризичната категорија В доколку се однесуваат на побарувања од должници:

- за кои е проценето дека нивните парични текови не се доволни за редовно подмирување на доспеаните обврски,
- кои ги подмируваат обврските со задоцнување од 61 до 120 денови,
- кои се очигледно поткапитализирани,
- кои немаат доволно долгорочни извори на средства за финансирање на долгорочните инвестиции,
- од кои Групата не добива задоволителни информации или адекватна документација во врска со подмирувањето на обврските.

Финансиските средства или преземените обврски се класификуваат во ризичната категорија Г и Д доколку се однесуваат на побарувања од должници:

- за кои постои голема веројатност за загуба на дел од пласираните средства или за плаќање на преземените обврски,
- кои ги подмируваат обврските со задоцнување повеќе од 121 до 270 денови, а повремено и со задоцнување од 271 до 360 денови,
- кои се несолвентни,
- кои се во фаза на отпочнување процес на ликвидација или стечај што е пријавено во надлежниот суд,
- кои се во процес на реструктурирање или во процес на ликвидација,
- кои објавиле стечај,
- од кои не се очекува подмирување на обврските,
- за кои постои сомнителна законска основа.

(ii) Изложеноста кон комитентите кои не ги исполнуваат обврските претставува износот кој Групата очекува да го должат во време на неисполнување на обврските. На пример, за кредитот тоа е неговата главнина. Доколку се случи неисполнување на обврските на должникот, Групата го вклучува износот кој е веќе повлечен и износот кој можел да биде повлечен до моментот на неисполнување на обврските.

(iii) Загубата од неисполнување на обврските ги претставува очекувањата на Групата за големината на загубата во случај на неисполнување на обврските. Овој показател се прикажува како процентуален износ на загубата по единица изложеност и вообичаено варира согласно класификацијата на договорните страни, типот, редот (предноста) во наплата на побарувањата и достапноста на колатералот или други начини на ублажување на кредитниот ризик.

(б) Должнички и останати хартии од вредност

За должничките и останатите хартии од вредност, Центарот за управување со ризици кој управува со изложеноста на кредитен ризик употребува класификации во зависност од издавачот: Народна банка на Република Македонија, Република Македонија и банки. Вложувањата во таквите хартии од вредност претставуваат начин да се зголеми кредитниот квалитет и во исто време да се одржуваат достапни извори за пресретнување на барањата за финансирање.

Вложувања се дозволени само во ликвидни хартии кои имаат висок кредитен рејтинг. Со високиот кредитен рејтинг, менаџментот на Групата не очекува договорната страна да не ги исполнува своите обврски. Максималната изложеност кон кредитниот ризик е претставена со сметководствената вредност на секое финансиско средство во билансот на состојба.

3.1.2 Политика на контрола на лимити и политика на ублажување на ризикот

Групата управува, ги ограничува и контролира концентрациите на кредитни ризици, каде и да се забележани, особено кај поединечните клиенти и групи, како и кај различни индустрии и држави.

Групата ги структурира нивоата на кредитен ризик кои таа ги презема со поставување на ограничувања на износот на прифатен ризик во однос на еден заемобарател или група на заемобаратели и во однос на географска и индустриска секторизација. Таквите ризици се следат постојано и подлежат на ревизии на годишно или почесто ниво, кога тоа се смета за потребно. Нивоата на ограничувања на кредитен ризик по производи и индустриски сектор се одобруваат од страна на Управниот одбор.

Изложеноста на кредитниот ризик, исто така, се управува преку редовни анализи на способноста на заемобарателите и потенцијалните заемобаратели, да ги исполнат обврските за плаќање на камата и главница и со менување на овие лимити на одобрување на кредити каде тоа е соодветно.

Неколку други специфични мерки за контрола и ублажување на ризикот се прикажани подолу:

(а) Обезбедување

Групата применува голем број политики и искуства за намалување на кредитниот ризик. Највообичаениот начин е земање - обезбедување на гаранција за одобрените средства, што е и често применувано. Групата имплементира насоки за прифатливоста на специфичните класи на колатерал или ограничување на кредитниот ризик. Главни типови на обезбедување за кредити и побарувања се:

- Готовина, банкарски гаранции и гаранции од првокласни компании;
- Хипотека на станбен имот;
- Залог на деловен имот како што се работни простории, опрема и побарувања;
- Залог на финансиски инструменти како што се должнички и сопственички хартии од вредност.

Кредитите одобрени на претпријатија и население вообичаено се обезбедени; пречекорувањата на сметки и кредитни картички издадени на население се обезбедени со меници во полн износ на главнината, камата и други трошоци. Со цел да се минимизира загубата од кредити, Групата ќе побара дополнителен колатерал од клиентите веднаш штом ќе се забележат индикатори за загуби поради оштетување за релевантните поединечни кредити и побарувања.

Должничките хартии од вредност, благајничките и други записи обично не се обезбедени.

(б) Кредитни обврски

Примарната цел на овие инструменти е да осигураат дека средствата се расположливи за клиентите по потреба. Гаранциите и акредитивите го имаат истиот кредитен ризик како кредитите и се обезбедени со истото обезбедување како кредитите.

3.1.3 Политики на обезвреднување и резервирање

Интерните системи на рангирање кои се опишани во Белешка 3.1.1 се фокусираат на прикажување на квалитетот на кредитот од почетокот на активностите на одобрување на кредитите и вложувањата. Спротивно на тоа, резервациите за обезвреднување се признаваат за потребите на финансиското известување само за загуби кои настанале на датумот на билансот на состојба врз основа на објективни докази за обезвреднување (види Белешка 2.8).

Резервациите за обезвреднување прикажани во билансот на состојба на крајот на годината произлегуваат од секоја од четирите интерни категории на рангирање. Меѓутоа, поголем дел од резервациите за обезвреднување произлегуваат од последните две категории. Табелата подолу го прикажува процентуалното учество на билансните и вонбилансните ставки на Групата кои се однесуваат на кредити и побарувања, како и соодветните резервации за обезвреднување на секоја категорија од интерната класификација на Групата.

Рангирање на Групата

	2009		2008	
	Кредити и побарувања (%)	Резервации за обезвреднување (%)	Кредити и побарувања (%)	Резервации за обезвреднување (%)
1. Инвестиционен рејтинг	93	5	95	1
2. Стандарден мониторинг	3	26	4	10
3. Посебен мониторинг	1	52	1	25
4. Суб-стандард	3	93	-	57
	100	8,7	100	7,3

Интерниот систем за класификација му помага на менаџментот да одреди дали објективните докази за обезвреднување постојат според МСС 39, засновани на следните критериуми кои се поставени од страна на Групата:

- Неисполнување на договорно плаќање на главнина или камата;
- Потешкотии во паричниот тек на заемопримачот (пр. коефициент на акционерски капитал, процент на нето приход од продажби);
- Прекршување на договорот и условите на кредитот;
- Започнување на постапка за стечај;
- Намалување на конкурентната положба на заемопримачот и
- Намалување на вредноста на обезбедувањето.

Политиката на Групата бара разгледување на поединечните финансиски средства кои се над прагот на материјалност, најмалку еднаш годишно или почесто, кога тоа го бараат поединечните околности. Исправката за обезвреднување на поединечно проценетите средства се одредува со проценка на загубата која се појавува на датумот на билансот на состојба, за секој случај поединечно, и се применува на поединечно значајни сметки.

Проценката обично го вклучува примениот колатерал (вклучувајќи ја повторната потврда за нејзината способност да стапи на сила), и очекуваните приливи за таа поединечна сметка.

Пресметката на групната Исправка за обезвреднување се однесува на: (i) портфолија на хомогени средства кои поединечно се под прагот на материјалност, и (ii) загуби кои настанале но сè уште не се одредени, со користење на расположливите минати искуства, проценка врз основа на искуство и статистички техники.

3.1.4 Максимална изложеност на кредитен ризик пред давање колатерал или други кредитни зајакнувања

	Максимална изложеност	
	2009	2008
Изложеност на кредитен ризик од билансни ставки:		
Пласмани во, и кредити на банки	7.133.066	5.397.729
Кредити на комитенти		
Кредити на физички лица		
• Пречекорување на сметка	659.904	580.115
• Кредитни картици	1.114.508	1.039.915
• Други кредити	6.787.170	7.582.880
• Хипотеки	3.131.147	2.485.311
Кредити на претпријатија		
• Големи претпријатија	4.089.430	3.067.177
• Мали и средни претпријатија	14.068.545	15.416.107
Финансиски средства за тргување	355.713	608.516
Вложувања во хартии од вредност		
• Должнички хартии од вредност	7.587.970	8.290.240
Други средства	455.094	250.227
Изложеност на кредитен ризик од вонбилансни ставки:		
Финансиски гаранции	8.028.086	7.908.003
На 31 Декември	53.410.633	52.626.220

Погоренаведената табела претставува сценарио за најлошиот можен случај за изложеност на кредитен ризик на Групата на 31 декември 2009 и 2008 година, без да се земе предвид кој било примен колатерал или други додадени кредитни зајакнувања. За средствата во билансот на состојба, изложеноста прикажана погоре се базира на нето сметководствена вредност како што е прикажано во билансот на состојба.

Како што е прикажано погоре, 69% од вкупната максимална изложеност произлегува од кредити и побарувања од банки и останати комитенти (2008: 68%); 15% претставува вложувања во хартии од вредност (2008: 17%).

Менаџментот е убеден во неговата способност дека ќе води контрола и дека ќе ја одржува минималната изложеност на кредитен ризик на Групата која произлегува од портфолиото на кредити и побарувања и од должничките хартии од вредност врз основа на следново:

- 96% од портфолиото на кредити и побарувања се категоризирани во првите два степена на интерниот систем за класификација (2008: 99%);
- Кредитите дадени на мали и средни претпријатија, кои претставуваат најголема група во портфолиото, се обезбедени со колатерал;
- 97% од портфолиото на кредити и побарувања се обезбедени со колатерал;
- 90% од портфолиото на кредити и побарувања се сметаат дека не се достасани ниту безвреднети (2008: 92%);
- Зголемувањето на портфолиото на кредитите резултираше во повисока загуба поради обезвреднување во билансот на успех, прикажувајќи 10,2 % зголемување;
- Групата има воведено построг процес на избор при одобрувањето на кредити и побарувања; и
- Повеќе од 97% од вложувањата во должничките хартии од вредност и други хартии од вредност се издадени од Република Македонија и Народна банка на Република Македонија.

3.1.5 Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се прикажани на следниот начин:

	31 декември 2009		31 декември 2008	
	Кредити на комитенти	Пласмани во, и кредити на банки	Кредити на комитенти	Пласмани во, и кредити на банки
Ниту достасани ниту безвреднети	29.940.192	6.417.672	30.216.607	4.962.173
Достасани, но не безвреднети	597.617	723.947	703.829	450.681
Обезвреднети	2.822.760	350	2.048.964	314
Бруто	33.360.569	7.141.969	32.969.400	5.413.168
Намалени за посебна резерва	(3.509.865)	(8.903)	(2.797.895)	(15.439)
Нето	29.850.704	7.133.066	30.171.505	5.397.729
Индивидуални исправки	1.514.123	350	575.650	314
Групна исправка	1.995.742	8.553	2.222.245	15.125
Вкупно	3.509.865	8.903	2.797.895	15.439

Вкупната резервација за обезвреднување на кредити и побарувања е МКД 3.518.768.000 (2008: МКД 2.813.334.000).

Подетални информации за исправките за обезвреднување на кредитите и побарувањата од банки и комитенти се прикажани во Белешка 21 и 23.

За време на годината завршена на 31 декември 2009 година вкупните кредити и побарувања на Групата се зголемени за 4%. При навлегување во нови пазари или нови индустрии, а со цел да се минимизира потенцијалниот пораст на изложеност на кредитен ризик, Групата повеќе се фокусира на големи корпоративни претпријатија или банки со добар кредитен рејтинг или на кредити на население кое обезбедува доволен колатерал.

(а) Кредити и побарувања кои ниту се достасани, ниту обезвреднети

Кредитниот квалитет на портфолиото на кредити и побарувања кои ниту се достасани ниту се обезвреднети може да се процени со користење на интерниот систем за класификација кој е прифатен од Групата.

31 декември 2009

Кредити и побарувања од комитенти								
Физички лица				Правни лица		Вкупно кредити и побарувања од комитенти	Пласмани во, и кредити на банки	
Пречекоруваче на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија			
Категории:								
1.Инвестиционен рејтинг	692.877	873.974	6.794.524	3.099.688	3.875.611	14.603.517	29.940.192	6.417.672
Вкупно	692.877	873.974	6.794.524	3.099.688	3.875.611	14.603.517	29.940.192	6.417.672

31 декември 2008

Кредити и побарувања од комитенти								
Физички лица				Правни лица		Вкупно кредити и побарувања од комитенти	Пласмани во, и кредити на банки	
Пречекоруваче на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија			
Категории:								
1.Инвестиционен рејтинг	403.368	797.207	7.674.572	2.601.641	3.067.177	15.672.642	30.216.607	4.962.173
Вкупно	403.368	797.207	7.674.572	2.601.641	3.067.177	15.672.642	30.216.607	4.962.173

(б) Кредити и побарувања кои се достасани, но не се обезвреднети

Бруто износот на кредити и побарувања кон комитенти и банки кои се достасани но не се обезвреднети е следниот:

(i) Кредити и побарувања од комитенти

31 декември 2009

Физички лица					
	Пречекорување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Вкупно
Во задоцнување до 30 дена	804	68.143	14.665	4.829	88.441
Во задоцнување од 30-60 дена	378	24.406	3.529	814	29.127
Во задоцнување од 60-90 дена	10.950	192.657	14.273	3.372	221.252
Вкупно	12.132	285.206	32.467	9.015	338.820
Објективна вредност на обезбедувањето	-	-	109.727	22.264	131.991

31 декември 2009

Правни лица			
	Големи корпо- ративни претпријатија	Мали и средни претпријатија	Вкупно
Во задоцнување до 30 дена	8.760	133.442	142.202
Во задоцнување од 30-60 дена	6.776	71.446	78.222
Во задоцнување од 60-90 дена	96	38.277	38.373
Вкупно	15.632	243.165	258.797
Објективна вредност на обезбедувањето	46.600	705.214	751.814

31 декември 2008

Физички лица					
	Пречекорување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Вкупно
Во задоцнување до 30 дена	118	167.998	27.158	4.507	199.781
Во задоцнување од 30-60 дена	-	50.337	9.506	1.507	61.350
Во задоцнување од 60-90 дена	164.353	-	14.837	1.086	180.276
Вкупно	164.471	218.335	51.501	7.100	441.407
Објективна вредност на обезбедувањето	-	-	59.741	15.620	75.361

31 декември 2008

Правни лица			
	Мали и средни претпријатија		Вкупно
Во задоцнување до 30 дена	206.740		206.740
Во задоцнување од 30-60 дена	27.274		27.274
Во задоцнување од 60-90 дена	28.408		28.408
Вкупно	262.422		262.422
Објективна вредност на обезбедувањето	406.754		406.754

(ii) Пласмани во, и кредити на банки

Бруто износот на пласмани во, и кредити на банки кои се достасани но не обезвреднети на 31 декември 2009 година е МКД 723.947.000 (2008: МКД 450.681.000). Генерално, Групата не чува обезбедување по основ на пласмани во, и кредити на банки.

(б) Кредити и побарувања кои се поединечно обезвреднети

(i) Кредити и побарувања од комитенти

Поединечно обезвреднети кредити и побарувања од комитенти, не земајќи го предвид паричниот тек од применото обезбедување е МКД 1.514.123.000 (2008: МКД 575.650.000).

Прегледот на бруто износот на поединечно обезвреднетите кредити и побарувања по класи, заедно со објективната вредност на соодветното обезбедување земено од страна на Банката како обезбедување, е следниот:

	Физички лица				Правни лица		Вкупно	Пласмани во, и кредити на банки
	Пречекорување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија		
31 декември 2009								
Бруто	53.076	159.022	497.049	159.515	1.113.895	840.199	2.822.755	
Индивидуално обезвреднети кредити	43.791	98.135	156.332	35.194	677.259	503.412	1.514.123	350
Објективна вредност на обезбедувањето	-	-	-	56.578	1.109.224	777.324	1.943.126	-

	Физички лица				Правни лица		Вкупно	Пласмани во, и кредити на банки
	Пречекорување на сметка	Кредитни картици	Други кредити	Хипотеки	Големи корпоративни претпријатија	Мали и средни претпријатија		
31 декември 2008								
Бруто	70.987	176.394	353.300	74.173	639.896	734.213	2.048.964	
Индивидуално обезвреднети кредити	-	98.256	120.420	26.034	-	330.940	575.650	314
Објективна вредност на обезбедувањето	-	-	-	57.275	-	661.880	719.155	-

Објективната вредност на обезбедувањето која е прикажана погоре е утврдена од страна на локалните овластени проценители и претставува реалната вредност која законските сопственици на средствата можат да ја остварат. Менаџментот го смета кредитот кој е покриен со обезбедување како обезвреднет, затоа што досегашното искуство покажало дека значаен дел од обезбедувањето не може да се искористи поради административни и законски пречки. Резервациите за обезвреднување ја одразуваат веројатноста дека менаџментот не може да ги користи правата кои произлегуваат од обезбедувањето и не може да го преземе обезбедувањето од ненаплативите кредити во своја сопственост.

И покрај потешкотиите во спроведувањето на правата на сопственост на обезбедувањето, менаџментот на Групата ќе вложи напори за наплата на долговите со сите можни средства кои стојат на располагање.

(ii) Пласмани во, и кредити на банки

Вкупниот бруто износ на пласмани во, и кредити на банки кои се индивидуално обезвреднети на 31 декември 2009 е МКД 350.000 (2008: МКД 314.000). Генерално Групата не чува обезбедување по основ на пласмани во, и кредити на банки.

3.1.6 Должнички инструменти, благајнички записи и други записи

Следнава табела претставува анализа на должнички хартии од вредност, благајнички записи и други записи.

Издавачи на хартиите од вредност се НБРМ и Република Македонија. Според Standard & Poor's Ratings Services Република Македонија е рангирана со BBB- за странски долг и BBB- за Република Македонија. Издавачи на финансиските инструменти за тргување се банки кои според Fitch Rating Agency се рангирани во BB+.

2009	Финансиски средства за тргување	Вложувања во хартии од вредност	Вкупно
НБРМ	-	2.288.009	2.288.009
РМ	135.956	5.299.961	5.435.917
Банки	219.757	-	219.757

Вкупно	355.713	7.587.970	7.943.683
---------------	----------------	------------------	------------------

2008	Финансиски средства за тргување	Вложувања во хартии од вредност	Вкупно
НБРМ	198.908	6.279.519	6.478.427
РМ	188.049	2.010.721	2.198.770
Банки	221.559	-	221.559

Вкупно	608.516	8.290.240	8.898.756
---------------	----------------	------------------	------------------

Средствата не се ниту достасани ниту обезвреднети.

3.1.7 Обезбедување кое е земено во сопственост

За време на 2009, Групата се здобила со средства преку стекнување на сопственост на обезбедување:

	2009	2008
Природа на средства	Сметководствена вредност	Сметководствена вредност
Недвижности	9.608	12.468

Обезбедувањето кое е земено во сопственост вклучува станови, опрема и деловен имот кој не се користи од страна на Групата за нејзини основни деловни цели. Недвижностите со кои Групата се стекнала се продаваат штом е тоа изводливо со цел да се намали постоечката задолженост кон Групата. Недвижностите со кои Групата се стекнала се класифицирани во билансот на состојба заедно со другите средства.

3.1.8 Концентрација на ризици на финансиски средства со изложеност на кредитен ризик

(а) Географска секторизација

Следната табела ја прикажува кредитната изложеност на Банката на ден 31 декември 2009 година според нивната сметководствена вредност, категоризирано во географски регион. Во оваа табела, Банката ја има распределено изложеноста по региони врз основа на домицилната земја на комитентите.

	Држави во ЕУ	Европски држави вон ЕУ	Република Македонија	Други држави	Вкупно
Пласмани во, и кредити на банки	5.151.117	6.411	1.504.053	471.485	7.133.066
Кредити:					
Кредити на физички лица					
• Пречекорувања на сметка	194	-	659.678	32	659.904
• Кредитни картици	23	17	1.114.468	-	1.114.508
• Други кредити	-	-	6.786.883	287	6.787.170
• Хипотеки	-	-	3.131.147	-	3.131.147
Кредити на претпријатија					
• Големи претпријатија	-	-	4.089.430	-	4.089.430
• Мали и средни претпријатија	-	-	14.068.545	-	14.068.545
Финансиски средства за тргување			355.713		355.713
Вложувања во хартии од вредност			7.587.970		7.587.970
Останати средства			455.094		455.291
На 31 декември 2009	5.151.334	6.428	39.752.981	471.804	45.382.547

	Држави во ЕУ	Европски држави вон ЕУ	Република Македонија	Други држави	Вкупно
Пласмани во, и кредити на банки	3.351.230	225.822	1.760.753	59.924	5.397.729
Кредити:					
Кредити на физички лица					
• Пречекорувања на сметка	11	-	580.104	-	580.115
• Кредитни картици	33	-	1.039.878	4	1.039.915
• Други кредити	-	-	7.582.880	-	7.582.880
• Хипотеки	-	-	2.485.311	-	2.485.311
Кредити на претпријатија	-	-	-	-	-
• Големи претпријатија	-	-	3.067.177	-	3.067.177
• Мали и средни претпријатија	-	-	15.416.097	10	15.416.107
Финансиски средства за тргување			608.516		608.516
Вложувања во хартии од вредност			8.290.240		8.290.240
Останати средства			250.227		250.227
На 31 декември 2008	3.351.274	225.822	41.081.183	59.938	44.718.217

(6) Индустриска секторизација

Следната табела ја прикажува кредитната изложеност на Групата според нивната сметководствена вредност, категоризирано според индустрискиот сектор на комитентите.

31 декември 2009	Финансиски институции	Производство	Недвижности	Трговија на големо и мало	Јавен сектор	Други индустрии	Физички лица	Вкупно
Пасмани во, и кредити на банки	7.133.066	-	-	-	-	-	-	7.133.066
Кредити и побарувања на комитенти:								
Кредити на физички лица								
• Пречекорувања на сметка	-	-	-	-	-	-	659.904	659.904
• Кредитни картици	-	-	-	-	-	-	1.114.508	1.114.508
• Други кредити	-	-	-	-	-	-	6.787.170	6.787.170
• Хипотеки	-	-	-	-	-	-	3.131.147	3.131.147
Кредити на претпријатија								
• Големи претпријатија	-	1.140.103	50.406	1.139.698	-	1.759.223	-	4.089.430
• Мали и средни претпријатија	-	3.397.965	1.829.268	5.525.075	16.247	3.219.514	80.476	14.068.545
Финансиски средства за тргување	219.757	-	-	-	135.956	-	-	355.713
Вложувања во хартии од вредност	2.288.009	-	-	-	5.299.961	-	-	7.587.970
Останати средства	-	-	-	-	-	455.094	-	455.094
На 31 декември 2009	9.640.832	4.538.068	1.879.674	6.664.773	5.452.164	5.433.831	11.773.205	45.382.547

	Финансиски институции	Производство	Недвижности	Трговија на големо и мало	Јавен сектор	Други индустрии	Физички лица	Вкупно
Пасмани во, и кредити на банки	5.397.729	-	-	-	-	-	-	5.397.729
Кредити и побарувања на комитенти:								
Кредити на физички лица								
• Пречекорувања на сметка	-	-	-	-	-	-	580.115	580.115
• Кредитни картици	-	-	-	-	-	-	1.039.915	1.039.915
• Други кредити	-	-	-	-	-	-	7.582.880	7.582.880
• Хипотеки	-	-	-	-	-	-	2.485.311	2.485.311
Кредити на претпријатија	-	-	-	-	-	-	-	-
• Големи претпријатија	-	888.739	-	1.268.438	-	910.000	-	3.067.177
• Мали и средни претпријатија	-	4.343.828	1.577.701	4.966.100	174.053	4.237.799	116.626	15.416.107
• Останато	-	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски средства за тргување	420.467	-	-	-	188.049	-	-	608.516
Вложувања во хартии од вредност	6.279.519	-	-	-	2.010.721	-	-	8.290.240
Останати средства	-	-	-	-	-	250.227	-	250.227
На 31 декември 2008	12.097.715	5.232.567	1.577.701	6.234.538	2.372.823	5.398.026	11.804.847	44.718.217

3.2 Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик дека промената на пазарните цени, како што се промена на каматните стапки, цената на капиталот, промена на девизните курсеви и кредитното проширување (со исклучок на промените во односите помеѓу должникот и доверителот) ќе влијае врз приходите на Групата или врз вредноста на нејзините финансиски инструменти. Целта на управувањето со пазарниот ризик е да се управува и контролира изложеноста на пазарен ризик во прифатливи рамки, при оптимизирање на приносот.

3.2.1 Девизен ризик

Групата е изложена на валутен ризик преку трансакциите во странски валути. Групата е убедена дека нето изложеноста се одржува на задоволително ниво преку купување и продажба на странски валути заради надоместување на краткорочни отстапувања.

Концентрација на девизниот ризик - билансни и вонбилансни финансиски инструменти:

На 31 декември 2009	ЕУР	УСД	МКД	Останати	Вкупно
Актива					
Парични средства и сметки во централна банка	3.471.965	80.368	4.683.894	317.173	8.553.400
Пласмани во, и кредити на банки	5.263.599	1.423.658	8.002	437.807	7.133.066
Кредити и побарувања од комитенти	15.962.949	14.760	13.128.737	744.258	29.850.704
Финансиски средства за тргување	150.568	-	219.757	-	370.325
Вложувања во хартии од вредност					
• Расположливи за продажба	4.956.018	-	2.385.723	-	7.341.741
• Чувани до достасување	317.030	-	-	-	317.030
Вложувања во придружени претпријатија и заеднички вложувања со примена на метод на главнина	-	-	65.200	-	65.200
Побарување за данок на добивка (тековен)	-	-	572	-	572
Одложени даночни средства	184	-	1.994	-	2.178
Други средства	13.316	984	440.716	78	455.094
Вкупни финансиски средства	30.135.629	1.519.770	20.934.595	1.499.316	54.089.310

Обврски

Депозити од банки и финансиски институции	979.327	171.787	1.873.907	151.474	3.176.495
Депозити на други комитенти	24.426.940	1.287.723	14.365.739	308.136	40.388.538
Обврски по кредити	3.541.571	51.327	328.057	206.447	4.127.402
Издадени должнички хартии од вредност	631.786	-	-	-	631.786
Одложени даночни обврски	5.325	-	(15)	-	5.310
Останати обврски	18.709	179	367.550	42	386.480
Субординирани обврски	744.753	-	-	875.593	1.620.346

Вкупни финансиски обврски	30.348.411	1.511.016	16.935.238	1.541.692	50.336.357
----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------

Нето финансиска позиција на билансот на состојба	(212.782)	8.754	3.999.357	(42.376)	3.752.953
---	------------------	--------------	------------------	-----------------	------------------

Вонбилансна евиденција	2.758.677	406.674	4.915.388	(34.772)	8.045.967
-------------------------------	------------------	----------------	------------------	-----------------	------------------

На 31 декември 2008

Вкупни финансиски средства	24.429.991	1.556.153	22.722.258	1.557.317	50.265.719
-----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------

Вкупни финансиски обврски	24.447.920	1.594.464	18.529.443	1.502.321	46.074.148
----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------

Нето финансиска позиција на билансот на состојба	(17.929)	(38.311)	4.192.815	54.996	4.191.571
---	-----------------	-----------------	------------------	---------------	------------------

Вонбилансна евиденција	3.471.862	464.293	4.060.091	(87.659)	7.908.587
-------------------------------	------------------	----------------	------------------	-----------------	------------------

На 31 декември 2009 година, доколку МКД ослабне за 5% во однос на странските валути, а останатите променливи останат непроменети, профитот пред оданочување за дванаесет месечен период, заклучно со 31 декември 2009 година, ќе се намали за околу МКД 14.670.000 (2008: МКД 10.839.000). Спротивно, ако МКД зајакне за 5% во однос на странските валути, а останатите променливи останат непроменети, профитот пред оданочување ќе се зголеми за околу МКД 16.070.000 (2008: МКД 11.568.000).

3.2.2 Каматен ризик

Групата е изложена на ризик од променливоста на каматните стапки како резултат на тоа што каматоносните средства (вклучувајќи ги и вложувањата) и каматоносните обврски достасуваат или нивната каматна стапка се менува во различен период или во различни износи. Во случај на средства и обврски со променливи каматни стапки, Групата е исто така изложена на основниот ризик кој произлегува од различниот начин на менување на променливите каматни стапки, како што се на пример каматната стапка на штедните влогови на населението, ЛИБОР и различни видови на камати.

Активностите за управување со ризикот се наменети за оптимизирање на нето приходите од камати, со пазарни каматни стапки кои се конзистентни со деловните стратегии на Групата.

Активностите за управување со средствата и обврските се спроведуваат од аспект на реагирање на сензитивноста на Групата на промените на каматните стапки. Генерално, Групата е осетлива на промените во средствата бидејќи за најголемиот дел на каматоносните средства и обврски Групата го задржува правото за истовремено менување на каматните стапки.

Во услови кога се намалуваат каматните стапки, ќе се намалат и каматните маргини како резултат на тоа што каматните стапки на обврските ќе се намалат со понизок процент во споредба со каматните стапки на средствата. Како и да е, крајниот ефект ќе зависи од различни фактори, вклучувајќи ја стабилноста на економијата, опкружувањето и стапката на инфлација.

Анализата на вкупните средства и обврски на Групата според рочноста врз основа на останатиот период до следниот датум кога ќе се променат каматните стапки е прикажана подолу:

	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Некамато носни	Вкупно
На 31 декември 2009							
Актива							
Парични средства и сметки во централната банка	6.083.871	-	-	-	-	2.469.529	8.553.400
Пласмани во, и кредити на банки	4.608.899	1.062.077	929.234	442.700	-	90.156	7.133.066
Кредити и побарувања од комитенти	6.715.525	4.429.145	7.596.056	7.088.288	3.136.671	885.019	29.850.704
Финансиски средства за тргување	370.325	-	-	-	-	-	370.325
Вложувања во хартии од вредност:							
• Расположливи за продажба	2.611.361	1.661.043	2.393.799	478.621	116.989	79.928	7.341.741
• Чувани до достасување	-	-	94.591	207.807	11.319	3.313	317.030
Вложувања во придружени претпријатија и заеднички вложувања со примена на метод на главнина	-	-	-	-	-	65.200	60.128
Побарување за данок на добивка (тековен)	-	-	-	-	-	572	572
Одложени даночни средства	-	-	-	-	-	2.178	2.178
Други средства	-	-	-	-	-	455.094	455.094

Вкупни финансиски средства	20.389.981	7.152.265	11.013.680	8.217.416	3.264.979	4.050.989	54.089.310
-----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------	------------------	------------------	-------------------

Обврски

Депозити од банки и финансиски институции	967.116	1.402.156	354.542	397.836	9.298	45.547	3.176.495
Депозити на други комитенти	21.432.208	5.450.535	8.184.864	4.341.204	448.692	531.035	40.388.538
Обврски по кредити	1.190.253	1.751.875	308.653	824.737	34.441	17.443	4.127.402
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	630.084	-	-	1.702	631.786
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	5.310	5.310
Останати обврски	-	-	-	-	-	386.480	386.480
Субординирани обврски	-	1.607.805	-	-	-	12.541	1.620.346

Вкупни финансиски обврски	23.589.577	10.212.371	9.478.143	5.563.777	492.431	1.000.058	50.336.357
----------------------------------	-------------------	-------------------	------------------	------------------	----------------	------------------	-------------------

Нето каматен ризик	(3.199.596)	(3.060.106)	1.535.537	2.653.639	2.772.548	3.050.931	3.752.953
---------------------------	--------------------	--------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

На 31 декември 2008

Вкупни финансиски средства	18.536.028	5.689.576	10.415.524	7.674.149	3.455.053	4.495.389	50.265.719
-----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	------------------	------------------	------------------	-------------------

Вкупни финансиски обврски	18.539.036	10.113.600	12.728.698	3.190.274	476.269	1.026.271	46.074.148
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------	----------------	------------------	-------------------

Нето каматен ризик	(3.008)	(4.424.024)	(2.313.174)	4.483.875	2.978.784	3.469.118	4.191.571
---------------------------	----------------	--------------------	--------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Анализата на сензитивноста на каматните стапки е дефинирана врз основа на изложеноста на каматниот ризик на датумот на известување. На 31 декември 2009 година, доколку каматните стапки се поголеми / помали за 50 базични поени, а останатите променливи останат непроменети, профитот на Групата пред оданочување за дванаесетмесечен период, заклучно со 31 декември 2009 година, ќе се зголеми / намали за околу МКД 16.873.000 (2008:МКД 25.335.000) и останатите компоненти на капиталот ќе влијаат на намалување / зголемување на капиталот на Групата за МКД 5.585.000 (2008: МКД 8.591.000).

3.3 Ликвидносен ризик

Ликвидносниот ризик е ризикот кога Групата не е во можност да ги исполни своите обврски за соодветно плаќање кога тие ќе достасаат и да ги замени средствата кога ќе бидат повлечени. Последица од ова може да биде неисполнување на обврската да се исплатат депонентите и да се реализираат обврските по основ на пласирање на кредитите.

3.3.1 Процес на управување со ликвидносен ризик

Процесот на управување со ликвидносниот ризик на Групата, којшто се спроведува во Групата и се следи од тимот на Центарот за управување со ризици, вклучува:

- Финансирање на дневна основа, управувано по пат на следење на идни парични текови, за да се осигура дека сите барања ќе се исполнат. Ова вклучува обезбедување на средства како тие доспеваат или се позајмени од комитентите. Групата одржува активно присуство на пазарите на пари за тоа да се овозможи;
- Одржување на портфолио на високо ликвидни средства кои лесно може да се продадат, како заштита од какви било непредвидени прекини во паричниот тек;
- Следење на показатели на ликвидност од билансот на состојба согласно интерните и регулаторни барања; и
- Управување на концентрацијата и профилот на достасаноста на долговите.

Следењето и известувањето се во форма на мерења на паричниот тек и планирања за наредниот ден, недела и месец, соодветно, бидејќи овие се клучните периоди за управување со ликвидноста. Почетна точка за овие планирања е анализата на договорната достасаност на финансиските обврски и очекуваната наплата на финансиските средства (Забелешки 3.3.3 - 3.3.4).

Центарот за управување со ризици исто така ги следи неусогласените среднорочни средства, нивото на типот и искористеноста, пречекорувањата и влијанието на потенцијалните и преземени обврски како што се акредитивите и гаранциите.

3.3.2 Извори на финансирање

Изворите на ликвидност редовно се разгледуваат од тимот на Центарот за управување со ризици за да се одржи широка разновидност според валута, географска секторизација, добавувач, производ и услови.

3.3.3 Недеривативни парични текови

Табелата долу ги претставува одливите на парични текови на Групата на недеривативните финансиски обврски според преостанатата договорна достасаност на датумот на билансот на состојба. Износите кои се прикажани во табелата подолу се договорните недисконтирани парични текови, а Групата управува со ликвидносните ризици врз основа на очекуваните недисконтирани текови на парични средства.

На 31 декември 2009	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Пасива						
Депозити од банки и финансиски институции	927.835	1.452.854	384.092	590.892	9.713	3.365.386
Депозити на други комитенти	17.754.144	7.820.123	9.523.283	5.450.682	855.725	41.403.957
Обврски по кредити	372.236	246.199	591.044	2.725.885	387.259	4.322.623
Издадени должнички хартии од вредност	1.702	-	-	663.871	-	665.573
Субординирани обврски	-	12.541	-	1.239.966	1.017.877	2.270.384
Останати обврски	248.952	9.237	115.254	-	13.038	386.481
Одложени обврски за данок	5.310	-	-	-	-	5.310

Вкупно обврски (договорна достасаност)	19.310.179	9.540.954	10.613.673	10.671.296	2.283.612	52.419.714
---	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------	-------------------

Вкупна актива (договорна достасаност)	15.905.446	5.741.458	12.997.429	15.602.507	3.842.470	54.089.310
--	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------	-------------------

На 31 декември 2008

Пасива						
Депозити од банки и финансиски институции	1.089.486	658.919	387.316	206.753	271.466	2.613.940
Депозити на други комитенти	17.825.855	5.901.141	9.839.149	3.114.245	160.927	36.841.317
Обврски по кредити	79.582	259.018	2.172.265	1.753.560	358.140	4.622.565
Издадени должнички хартии од вредност	276	-	4.160	724.104	-	728.540
Субординирани обврски	173	-	4.160	714.094	-	718.427
Останати обврски	-	21.656	-	757.778	1.603.344	2.382.778
Обврски за данок од добивка	319.451	-	-	-	-	319.451
Одложени обврски за данок	1.468	-	-	-	-	1.468
	8.667	-	-	-	-	8.667

Вкупно обврски (договорна достасаност)	19.324.958	6.840.734	12.407.050	7.270.534	2.393.877	48.237.153
---	-------------------	------------------	-------------------	------------------	------------------	-------------------

Вкупна актива (договорна достасаност)	18.418.745	2.498.074	11.366.311	13.789.209	4.193.380	50.265.719
--	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------	-------------------

Средствата со кои можат да се исполнат сите обврски се паричните средства, средствата во централната банка, средствата по пат на наплата, благајнички и други записи, пласмани во, и кредити на банки и кредити и побарувања од комитенти. Групата, исто така, може да се справи со неочекуваните нето одливи на парични средства, со продавање на хартии од вредност и изнаоѓање на дополнителни извори на финансирање како што се пазарите обезбедени со средства.

3.3.4 Вонбилансна евиденција

	До 1 година	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
На 31 декември 2009				
Акредитиви и гаранции	4.561.996	1.186.898	524.686	6.273.580
Лимити на трансакциони сметки и кредитни картици	1.107.939	646.567	-	1.754.506
Вкупно	5.669.935	1.833.465	524.686	8.028.086
На 31 декември 2008				
Акредитиви и гаранции	3.906.773	985.461	751.191	5.643.425
Лимити на трансакциони сметки и кредитни картици	1.151.015	1.010.925	102.638	2.264.578

3.4 Финансиски инструменти

(а) Објективна вредност на финансиски средства и обврски

Финансиски инструменти кои не се мерат според објективна вредност

Табелата подолу ги резимира сметководствените и објективните вредности на оние финансиски средства и обврски кои во билансот на состојба на Групата не се презентирани по нивната објективна вредност.

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2009	2008	2009	2008
Финансиски средства				
Пласмани во, и кредити на банки	7.133.066	5.397.729	7.245.052	5.410.255
Кредити	29.850.704	30.171.505	30.896.830	32.689.508
• Физички лица	11.692.729	11.688.221	12.487.420	12.711.533
• Големи претпријатија	4.089.430	3.067.177	4.136.864	3.315.211
• Мали и средни претпријатија	14.068.545	15.416.107	14.272.546	16.662.764
Финансиски обврски				
Депозити на банки и финансиски институции	3.176.495	2.595.057	3.176.495	2.595.057
Депозити на други комитенти	40.388.538	36.469.855	40.388.538	36.469.855
• Физички лица	23.348.140	18.073.217	23.348.140	18.073.217
• Големи корпоративни претпријатија	7.689.933	8.305.197	7.689.933	8.305.197
• Мали и средни претпријатија	9.350.465	10.091.441	9.350.465	10.091.441
Обврски по кредити	4.127.402	4.399.724	4.127.402	4.399.724
Издадени должнички хартии од вредност	631.786	649.163	631.786	649.163
Субординирани обврски	1.620.346	1.630.763	1.620.346	1.630.763

(i) Пласмани во, и кредити на други банки

Пласманите во, и кредити на други банки ги вклучуваат меѓубанкарските пласмани.

Објективната вредност на пласманите со варијабилна каматна стапка и депозитите орочени преку ноќ е иста со нивната сметководствена вредност.

Проценетата објективна вредност на депозитите со фиксна камата е базирана на дисконтираниот паричен тек, користејќи ја преовладувачката каматна стапка на пазарот на пари за долгови со сличен кредитен ризик и резидуална рочност.

(ii) Кредити и побарувања на комитенти

Кредитите и побарувањата на комитентите се прикажани по амортизирана вредност намалени за резервации за обезвреднување. Проценетата објективна вредност на кредитите и побарувањата претставува дисконтирана сума на идните приливи на парични средства кои се очекуваат да бидат примени. Со цел да се утврди објективната вредност, очекуваните приливи се дисконтираат со примена на тековните пазарни каматни стапки.

(iii) Депозити на останати банки и комитенти, други депозити, други позајмици и субординирани обврски

Проценетата објективна вредност на депозитите по видување, вклучувајќи ги и некаматносните депозити претставува износ кој треба да се исплати по видување.

Проценетата објективна вредност на депозитите со фиксна камата и други позајмици кои не котираат на активен пазар се утврдува врз основа на дисконтираните текови на парични средства, користејќи каматни стапки за

новите долгови со слична резидуална рочност.

Објективната вредност на орочените депозити со варијабилни каматни стапки е приближна со нивната сметководствена вредност на датумот на билансот на состојба.

Субординираните обврски носат варијабилни каматни стапки и нивната пазарна вредност ја претставува сметководствената вредност на датумот на билансот на состојба.

(б) Хиерархија на објективна вредност

МСФИ 7 ја одредува хиерархијата на методите за вреднување за тоа дали инпутите кои се користат при вреднувањето може да бидат надгледувани или не. Овие два вида инпути ја претставуваат следната хиерархија на објективна вредност:

- Ниво 1 - Котирани цени (непроменети) на активните пазари за идентична актива и обврски. Ова ниво вклучува котирани сопственички хартии од вредност и должнички инструменти на размена и размена на деривати за тргување како фјучерси.
- Ниво 2 - Други инпути освен котирани цени вклучени во рамките на првото ниво кои можат да бидат надгледувани за средства или обврски, или директно (како цени) или индиректно (произлезени од цени).
- Ниво 3 - Инпути за средства или обврски кои не се базирани на надгледувани податоци од пазар (ненадгледувани инпути). Ова ниво вклучува вложувања во капитал и должнички инструменти со значителни ненадгледувани компоненти.

3.4.1 Средства и обврски измерени по објективна вредност

На 31 декември 2009	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Финансиски инструменти расположливи за тргување				
• Должнички инструменти	135.956	-	219.757	355.713
• Сопственички хартии од вредност	-	-	-	-
• Деривати	14.612	-	-	14.612
Финансиски инструменти назначени по објективна вредност				
• Должнички инструменти	-	-	-	0
• Сопственички хартии од вредност	-	-	-	0
Финансиски средства расположливи за тргување	-	-	-	0
• Хартии од вредност вложувања - должнички	763.109	-	6.507.831	7.270.940
• Хартии од вредност вложувања - сопственички	39.398	-	-	39.398
Вкупно средства	953.075	0	6.727.588	7.680.663

3.5 Управување со капиталот

Целите на Групата при управување со капиталот, кој е поширок концепт од прикажаниот „акционерски капитал“ во билансот на состојба, се:

- Да се придржува до капиталните барања поставени од регулаторот;
- Да се заштити способноста на Групата за одржување на континуитетот во работењето за да може да продолжи да дава принос на акционерите и останатите заинтересирани страни; и
- Да одржи силна капитална основа за да го поддржи развојот на својот бизнис.

Капиталната адекватност и пропишаниот капитал се надгледуваат на дневна основа од менаџментот на Групата, применувајќи техники кои се базирани на насоките развиени од Базелскиот одбор и директивите на Европската заедница, а се имплементирани од Народна банка на Република Македонија за целите на супервизија. Бараните информации се доставуваат до Народна банка на Република Македонија на квартална основа.

Народна банка на Република Македонија пропишува секоја банка или банкарска група да: (а) држи минимално ниво на капитал од ЕУР 5.000.000; (б) го одржува показателот за вкупните сопствени средства во однос на активата пондерирана според ризици („Basel ratio“) на или над нивото на меѓународно усогласениот минимум од 8%.

Сопствените средства на Групата управувани од страна на Центарот за управување со ризици се поделени во два дела:

- Основен капитал: акционерски капитал (намален за сметководствената вредност на сопствените акции), задржана добивка и резерви издвоени од распределбата на задржаната добивка; и
- Дополнителен капитал: квалификуван субординиран заем, нереализирани добивки кои потекнуваат од фер вредноста на сопственичките и должничките инструменти кои се класифицирани како расположливи за продажба.

Активата пондерирана според ризици се пресметува применувајќи хиерархија од четири пондери на ризичност, класифицирани според нивната природа и одразувајќи ја проценката за кредитниот, пазарниот и другите ризици поврзани со секое средство и договорна страна, земајќи го предвид секој колатерал или гаранции. Сличен третман е прифатен и за вонбилансната изложеност, со некои прилагодувања за да ја одразат природата на потенцијалните загуби.

Табелата подолу го резимира составот на сопствените средства и показателите на Групата за годините кои завршуваат со 31 декември. За време на тие две години, Групата се придржува до сите пропишани капитални барања.

Основен капитал	2009	2008
Акционерски капитал (нето од сопствени акции)	3.057.117	3.057.117
Законски резерви	575.826	521.841
Задржана добивка	226.232	226.232
Намалување за нематеријални средства (патенти, лиценци)	(61.721)	(55.879)
Вкупен основен капитал	3.797.454	3.749.311
Дополнителен капитал		
Субординирани обврски	1.365.217	1.541.386
Ревалоризациони резерви	36.827	68.641
Вкупен дополнителен капитал	1.402.044	1.610.027
Одбитни ставки од сопствените средства	(96.039)	(95.079)
Вкупно сопствени средства	5.103.459	5.264.259
Актива пондерирана според ризици		
• Билансна актива	32.421.572	32.677.722
• Вонбилансна актива	6.701.472	6.108.784
Вкупна актива пондерирана според ризици	39.123.044	38.786.506
Стапка на адекватност на капиталот	13.04%	13.57%

Вложувањата во капиталот на друга банка или финансиски институции кои претставуваат повеќе од 10% од капиталот на тие институции и директните вложувања на Банката во капиталот на друштвата за осигурување и реосигурување и на друштвата за управување со пензиски фондови, претставуваат одбитни ставки од основниот и дополнителниот капитал.

Намалувањето на дополнителниот капитал во 2009 година главно се должи на дисконтирањето на субординираните обврски.

4. Значајни сметководствени проценки и расудувања

Групата прави проценки и претпоставки кои влијаат на прикажаните износи на средствата и обврските во рамки на следната финансиска година. Проценките и расудувањата постојано се оценуваат и врз основа на претходното искуство и други фактори, вклучувајќи очекувања за идни настани кои се сметаат за разумни во дадените околности.

(а) Загуби поради обезвреднување на пласмани и кредити

Групата ги разгледува нејзините портфолија за кредити за да го процени обезвреднувањето на вредноста најмалку на квартална основа. При одредувањето дали една загуба поради обезвреднување треба да се искаже во билансот на успех, Групата расудува во однос на тоа дали постојат забележливи податоци кои навестуваат дека има мерливо намалување на проценетиот иден паричен тек од некое портфолио на кредити пред намалувањето да може да биде идентификувано со поединечен кредит во тоа портфолио. Овој доказ може да вклучува забележливи податоци кои навестуваат дека постои неповолна промена во статусот на исплата на заемопримачите на Групата или во државните или локалните економски услови кои се однесуваат на неизвршувањата на обврските на Групата.

Менаџментот користи проценки кои се базираат на историски евидентирани загуби на активата изложена на кредитниот ризик и на објективни докази на обезвреднувања слични на оние во портфолиото кога се проектира идниот готовински тек. Методологијата и претпоставките кои се употребуваат за проценка на износот и времето на идните готовински текови се ревидираат на редовна основа за да се намали какво било несовапаѓање помеѓу проценетите загуби и стварно настанатите загуби. При вкупна промена на нето сегашната вредност на очекуваните готовински текови од +/-5%, проценетите резервации би се зголемиле, односно намалиле за МКД 177.000.000 (2008: МКД 141.000.000).

(б) Обезвреднување на вложувања во сопственички инструменти расположливи за продажба

Групата одредува дека вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба се обезвреднети кога постои значително или продолжено опаѓање на реалната вредност под нивната набавна вредност. Ова одредување на тоа што е важно или продолжено бара расудување. Во донесувањето на овој заклучок, меѓу другите фактори, Групата ја одредува променливоста на цената на акциите. Дополнително, обезвреднувањето може да биде соодветно кога постојат докази за опаѓање на финансиската состојба на издавачот, остварувањата на индустријата и секторот, промените во технологијата, и оперативни и финансиски парични текови.

Ако објективната вредност на вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба има значајно и продолжено опаѓање под набавната вредност, Групата во финансиските извештаи за 2009 ќе има дополнителна загуба од МКД 1.869.000, преку трансфер на ревалоризационите резерви во билансот на успех (2008: МКД 2.317.000).

(в) Обезвреднување на запленети средства

Процесот за пресметување на загубата поради обезвреднување бара да се направат важни и комплексни претпоставки во однос на планираниот период за продажба на запленетите средства, нивните проценети нето продажни вредности и соодветната дисконтна стапка, со цел да дисконтираат очекуваните парични текови од продажбата на одредени делови на запленетите имоти до нивната нето сегашна вредност.

Менаџментот на Групата е сигурен дека запленетите средства ќе бидат продадени без загуби, во разумен временски период. Во спротивно, ќе бидат направени прилагодувања во идните периоди доколку идната пазарна активност посочи дека таквите прилагодувања се соодветни.

5. Нето приходи од камати

Приходи од камати	2009	2008
Пласмани во, и кредити		
• На банки	140.172	275.355
• На комитенти	2.853.990	2.642.896
	2.994.162	2.918.251
Парични средства и краткорочни средства	49.061	40.521
Вложувања во хартии од вредност		
• Распожливи за продажба	318.838	113.832
• Чувани до достасување	147.512	459.350
	3.509.573	3.531.954
Расходи од камати		
Депозити на банки и финансиски институции	121.028	101.892
Депозити на комитенти	1.389.381	1.071.350
	1.510.409	1.173.242
Издадени должнички хартии од вредност	23.439	7.429
Обврски по кредити	136.458	425.355
Субординирани обврски	81.467	85.079
Други обврски	166	184
	1.751.939	1.691.289

Приходот од камати на обезвреднети финансиски средства изнесува МКД 228.632.000 (2008: МКД 107.588.000).

6. Нето приходи од провизии

	2009	2008
Приходи од провизии и надомести		
Акредитиви и гаранции	123.523	134.210
Платен промет	308.247	328.006
Комисионо работење	10.062	7.352
Административни услуги	172.581	103.723
Брокерски услуги	4.335	11.988
Останати провизии	177.695	150.611
	796.443	735.890
Расходи од провизии и надомести		
Банкарски услуги	10.381	43.967
Акредитиви и гаранции	7.550	5.166
Платен промет	39.565	16.134
Останати провизии	95.244	48.618
	152.740	113.885
Нето приходи од провизии и надомести	643.703	622.005

Групата обезбедува старателски услуги, комисиони услуги, корпоративна администрација, управување со вложувања и советодавни услуги на трети страни, кои ја вклучуваат Групата во донесувањето одлуки за распределба и набавка и продажба во однос на широк опсег на финансиски инструменти. Комисионите средства не се вклучени во овие финансиски извештаи. Некои од овие договори ја инволвираат Групата во прифаќање цели за остварување на референтните нивоа на поврат на средствата кои ги чува за трети лица. Овие услуги создаваат ризик дека Групата може да биде обвинета за лошо управување или за лошо извршување.

7. Приходи од дивиденди

	2009	2008
Хартии од вредност расположливи за продажба	11.000	18.190
	11.000	18.190

8. Загуби поради обезвреднување на кредити

	2009	2008
Пласмани во, и кредити на банки		
Зголемување на исправката на вредност	26.630	11.111
Ослободување на исправката на вредност	(33.059)	(1.015)
Кредити и побарувања од комитенти		
Зголемување на исправката на вредност	1.262.106	671.702
Ослободување на исправката на вредност	(545.445)	(37.308)
Наплатени претходно отпишани побарувања	-	(7.080)
	710.232	637.410

9. Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти за тргување

	2009	2008
Нето приходи од тргување	30.414	31.497
Приходи од камати од средства за тргување	22.734	24.931
	53.148	56.428

Нето приходот од тргување вклучува добивки и загуби од благајнички и државни записи, и обврзници. Инструментите на каматната стапка ги вклучуваат резултатите од создавањето на пазарни инструменти во благајнички и државни записи и обврзници.

10. Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност

	2009	2008
Финансиски средства расположливи за продажба	14.901	23.652
	14.901	23.652

11. Нето приходи од курсни разлики

	2009	2008
Позитивни курсни разлики	32.822.630	12.634.528
Негативни курсни разлики	(32.660.497)	(12.499.210)
	162.133	135.318

12. Други оперативни приходи

	2009	2008
Приход од наемнини	10.088	5.615
Капитални добивки	-	-
Приход по актуарска пресметка	-	3.226
Ослободени резервации за вонбилансна изложеност	97.752	-
Останато	27.643	26.252
	135.483	35.093

13. Трошоци за вработените

	2009	2008
Хонорари и плати	369.746	279.928
Трошоци за социјално осигурување	130.992	173.682
Пензиско осигурување		
• Планови за дефинирани придонеси	2.822	-
Регрес за годишен одмор	12.372	9.741
Награди за членови на Управниот одбор и менаџментот	69.800	65.988
Трошоци за неискористени годишни одмори	1.508	2.189
Други трошоци	15.709	28.451
	602.949	559.979

14. Општи и административни трошоци

	2009	2008
Трошоци за информатичка технологија и софтвер	10.872	6.362
Закуп, мебел и опрема	97.142	67.954
Маркетинг и односи со јавноста	28.902	41.473
Трошоци за превоз	13.444	9.841
Телекомуникациски и поштенски трошоци	59.192	55.241
Други административни трошоци	62.326	72.385
	271.878	253.256

15. Амортизација

	2009	2008
Амортизација и обезвреднување на недвижности и опрема	146.217	108.635
Амортизација на софтвер и други нематеријални средства	31.045	26.553
	177.262	135.188

16. Нето добивки / (загуби) од ревалоризација на недвижности дадени под закуп

	2009	2008
Нето добивки / (загуби) од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	8.297	-
	8.297	-

17. Други оперативни расходи

	2009	2008
Расходи / (приходи) од продажба на нематеријални средства	5.359	(3.486)
Премии за осигурување на депозити	135.801	105.717
Премии за осигурување на средства	21.048	20.242
Расходи по актуарска пресметка	805	-
Консултантски и ревизорски трошоци	5.320	4.144
Судски трошоци	5.202	2.175
Кирии и закупнини	204.714	80.015
Намалување на вредноста на средства стекнати преку наплата на побарувања	13.826	3.750
Резервирања за вонбилансна изложеност	-	30.362
Оштетување на други средства	9.287	3.386
Електронско банкарство	61.202	64.383
Трошоци за обезбедување на имот	42.997	29.629
Друго	44.003	24.316
	549.564	364.633

18. Данок на добивка

	2009	2008
Тековен данок на добивка за годината	11.914	66.549
	11.914	66.549

Данокот на добивка пресметан на добивката на Групата пред оданочување се разликува од теоретски пресметаниот износ што би произлегол со користење на законската стапка на данок од добивка и е прикажан подолу:

	2009	2008
Добивка пред оданочување	468.316	780.885
Данок пресметан на пондنديран просек	-	78.088
Ефект од		
• Приходи кои не се предмет на оданочување	-	(18.609)
• Непризнаени расходи за даночни цели	11.914	12.577
• Користење на претходно непрепознати даночни загуби	-	(5.507)
Данок на добивка	11.914	66.549

Почнувајќи од 1 јануари 2009 година Владата на Република Македонија вовеле модификации и измени на Законот за данок на добивка. Во согласност со овие измени данок од добивка се применува на делот од добивката кој се распределува за дивиденда. Дополнително беа направени измени во Правилникот за начинот на пресметување и уплатување на данокот на добивка и спречување на двојното ослободување или двојното оданочување, кои се објавени на 18 декември 2009 година. Во согласност со овие измени основа за пресметување на данок на добивка се непризнаените расходи кои настанале во текот на фискалната година. Како резултат на тоа, доколку нераспределените добивки се задржани во компанијата, данок на добивка не се пресметува и плаќа. Ако Банката ја исплати нето добивката за 2009 година во форма на дивиденда, потенцијалниот тековен данок на добивка (без ефектот на непризнаените расходи) би изнесувал МКД 46.838.000.

Управата за јавни приходи може во кое било време, по 5 до 10 години од завршување на даночната година за која известиле, да направи контрола на сметководствената евиденција, и може да изрече додатни даночни пресметки и казни. Менаџментот на Банката нема сознание за какви било околности кои би можеле да предизвикаат потенцијална материјална обврска.

19. Ефекти на данокот од добивка поврзан со компоненти од друга сеопфатна добивка

	2009			2008		
	Пред оданочување	Даночна добивка / (загуба)	Нето од данок	Пред оданочување	Даночна добивка / (загуба)	Нето од данок
Добивки од вреднување по објективна вредност на финансиски средства расположливи за продажба	(55.414)	5.535	(49.879)	(155.421)	20.391	(135.030)
Нето друга сеопфатна добивка за годината (прикажана на нето основа)	(55.414)	5.535	(49.879)	(155.421)	20.391	(135.030)

20. Пари и парични средства кај НБРМ

	2009	2008
Парични средства во благајна	1.736.111	1.259.513
Сметки кај НБРМ различни од задолжителна резерва	4.205.578	1.712.334
Вклучени во пари и парични еквиваленти	5.941.689	2.971.847
Задолжителна резерва кај НБРМ	2.611.711	2.434.679
	8.553.400	5.406.526

Парични средства и парични еквиваленти

За целта на паричните текови, паричните средства како и паричните еквиваленти се состојат од следните ставки со доспеаност помала од 3 месеци од денот на стекнување:

	2009	2008
Пари и парични средства во НБРМ (Белешка 20)	5.941.689	2.971.847
Државни обврзници (Белешка 24)	3.575.945	6.727.237
Кредити и побарувања од банки (Белешка 21)	4.559.581	3.000.708
	14.077.215	12.699.792

Групата мора да чува задолжителна резерва во МКД и во девизи кај НБРМ.

Задолжителната резерва во МКД во износ од МКД 3.108.793.065.50 на 31 декември 2009 година претставува пропишан процент од просечната месечна состојба на депозити по видување и орочени депозити со доспеаност до 3 месеци и доспеаност над 3 месеци. Ефективната каматна стапка на задолжителната резерва во МКД е 2% (2008: 2%). Задолжителната резерва се чува на жиро - сметка на Банката кај НБРМ.

Задолжителната резерва во странска валута на 31 декември 2009 година претставува пропишан процент од просечната месечна состојба на депозити по видување и орочени депозити изразен во евра според средниот девизен курс на денарот кај НБРМ на датумот на билансот на состојба. Каматната стапка на задолжителната резерва во странска валута е 0,10% (2008: 0%). Групата е обврзана да ја префрли сумата во евра од пресметаната задолжителна резерва на сметка на НБРМ кај Deutsche Bundesbank Zentrale.

21. Пласмани во, и кредити на банки

	2009	2008
Пласмани кај други банки	4.559.581	3.000.708
Вклучено во пари и парични еквиваленти (Белешка 20)	4.559.581	3.000.708
Пласмани кај други банки со рок над 3 месеци	1.689.534	1.402.541
Кредити и побарувања од други банки	892.854	1.009.919
Намалено за исправки за обезвреднување	(8.903)	(15.439)
	7.133.066	5.397.729
Тековно	5.870.509	4.027.139
Нетековно	1.262.557	1.370.590

Движење на сметката за резерва за обезвреднување за кредити и побарувања од банки:

	2009		2008	
	Посебна резерва за обезвреднување	Колективна резерва за обезвреднување	Посебна резерва за обезвреднување	Колективна резерва за обезвреднување
На 1 јануари	15.439	-	5.343	-
Ослободување од обезвреднување	(6.433)	-	10.096	-
Зголемување на резерва за обезвреднување	-	4	10.096	-
Курсни разлики и други измени	(107)	-	-	-
На 31 декември	8.899	4	15.439	-

Кредитите и побарувањата од банки и други финансиски институции се со ефективни каматни стапки од 2,5% до 10% (2008: 3,5% до 9,5%) годишно. Пласманите кај странски банки се со ефективни каматни стапки од 0,05% до 3,90% (2008: 0,1% до 9,67%) годишно, и пласманите кај домашните банки се со ефективни каматни стапки од 1,191% (2008: 4,51%) годишно.

На 31 декември 2009 година дел од пласманите на Банката кај странски банки во износ од МКД 1.423.167.000 (2008: МКД 45.578.000) претставуваат заложене депозити кои се чуваат кај странски банки како обезбедувања за позајмувањата од истите (Белешка 32).

22. Кредити и побарувања од комитенти

	2009	2008
Кредити на физички лица		
• Пречекорување на сметка	705.877	638.826
• Кредитни картици	1.370.371	1.191.936
• Други кредити	7.324.082	8.079.374
• Хипотеки	3.268.218	2.682.915
	12.668.548	12.593.051
Кредити на претпријатија		
• Големи претпријатија	20.692.021	3.330.612
• Мали и средни претпријатија	-	17.045.737
	20.692.021	20.376.349
Бруто		
Намалено за посебна резерва за обезвреднување	(3.509.865)	(2.797.895)
Нето	29.850.704	30.171.505
Тековни	15.227.003	10.732.822
Нетековни	14.623.701	19.438.683

Кредитите се со ефективни стапки од 2,8% до 19,5% (2008: 2,6% до 19,5%) годишно.

Посебна резерва за обезвреднување

Движењето на посебната резерва за загуби од кредити и побарувања по класа се следните:

Кредити на физички лица	2009		2008	
	Посебна резерва за обезвреднување	Колективна резерва за обезвреднување	Посебна резерва за обезвреднување	Колективна резерва за обезвреднување
На 1 јануари	904.830	-	716.237	-
Ослободување од обезвреднување	(343.718)	-	-	-
Зголемување на резерва за обезвреднување		415.534	188.593	
Курсни разлики и други измени	(660)	(164)		
На 31 декември	560.452	415.370	904.830	-

Кредити на претпријатија	2009		2008	
	Посебна резерва за обезвреднување	Колективна резерва за обезвреднување	Посебна резерва за обезвреднување	Колективна резерва за обезвреднување
На 1 јануари	1.893.065	-	1.447.264	-
Ослободување од обезвреднување				-
Зголемување на резерва за обезвреднување	575.279	69.566	445.801	
Курсни разлики и други измени	(3.675)	(192)		
На 31 декември	2.464.669	69.374	1.893.065	-

23. Финансиски средства чувани за тргување

	2009	2008
Државни обврзници вклучени во парични еквиваленти	-	-
Други државни обврзници	135.956	188.049
Државни записи	-	-
Благајнички записи	-	198.908
Корпоративни обврзници	219.757	221.559
Вкупно должнички хартии од вредност	355.713	608.516
Сопственички хартии од вредност		
• Котирани	-	-
• Некотирани	-	-
Вкупно сопственички хартии од вредност	-	-
Вкупно деривати за тргување	14.612	-
Вкупни средства чувани за тргување	370.325	608.516

Објективната вредност на деривативните инструменти се прикажани долу:

	2009				2008	
	Објективна вредност				Објективна вредност	
	Номинална договорна вредност	Средства	Обврски	Номинална договорна вредност	Средства	Обврски
Деривати на валути			-		-	-
Форвард договори со валути			-		-	-
Свопови со валути	629.592	14.612	-		-	-
Опции со валути преку шалтер			-			
Фјучерс договори со валути						
Опции за тргување со размена на валути						
Вкупно деривати преку шалтер		14.612				

24. Вложувања во хартии од вредност

	2009	2008
Хартии од вредност расположливи за продажба вклучени во парични еквиваленти		
Должнички хартии од вредност - по објективна вредност		
• Некотирани	3.575.945	
Вкупно хартии од вредност расположливи за продажба вклучени во парични еквиваленти	3.575.945	
Хартии од вредност расположливи за продажба		
Должнички хартии од вредност - по објективна вредност		
• Котирани	763.109	1.148.273
• Некотирани	2.931.886	10.078
Сопственички хартии од вредност - по објективна вредност		
• Котирани	39.398	47.495
Сопственички хартии од вредност - по набавна вредност		
• Некотирани	31.403	38.653
Вкупно хартии од вредност расположливи за продажба	7.341.741	1.244.499
Хартии од вредност кои се чуваат до доспевање вклучени во парични еквиваленти		
Хартии од вредност - по амортизирана вредност		
• Котирани	-	-
• Некотирани	-	6.727.237
Хартии од вредност кои се чуваат до доспевање		
Хартии од вредност - по амортизирана вредност		
• Котирани	317.030	404.652
• Некотирани	-	-
Вкупно хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	317.030	7.131.889
Вкупно хартии од вредност	7.658.771	8.376.388
Тековни	6.773.233	6.989.651
Нетековни	885.538	1.386.737

Благајничките записи се должнички хартии од вредност издадени од Народната банка на Република Македонија со рок на достасување до 28 дена. Банката добива ефективна каматна стапка од 7% - 9% (2008: 4,79% - 7%) на годишно ниво. Државните записи се со достасување до 90 дена и над 90 дена, издадени во МКД и МКД со клаузула во евра, и со ефективни каматни стапки од 5,25% до 9,5% (2008: 5,23% - 7,79%). Вкупниот износ на благајничките записи ја вклучува каматата во износ од МКД 0,00 (2008: 0,00).

Условите за државните обврзници расположливи за продажба се следниве:

- Обврзници издадени од Владата за старо девизно штедење во странска валута во износ од МКД 96.566.000 (2008: МКД 142.669.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 20 полугодишни рати на 1 април и 1 октомври, почнувајќи од 1 април 2002 година заклучно со 1 октомври 2011 година.
- Обврзници за денационализација (01) во износ од МКД 0 (2008: 1.575.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2003 година сè до 1 јуни 2012 година.
- Обврзници за денационализација (02) во износ од МКД 100.438.000 (2008: 120.608.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2004 година сè до 1 јуни 2013 година
- Обврзници за денационализација (03) во износ од МКД 140.386.000 (2008: 175.080.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2005 година сè до 1 јуни 2014 година
- Обврзници за денационализација (04) во износ од МКД 219.985.000 (2008: 249.017.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2006 година сè до 1 јуни 2015 година
- Обврзници за денационализација (05) во износ од МКД 70.815.000 (2008: 90.608.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2007 година сè до 1 јуни 2016 година
- Обврзници за денационализација (06) во износ од МКД 105.589.000 (2008: 117.379.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2008 година сè до 1 јуни 2017 година
- Обврзници за денационализација (07) во износ од МКД 19.820.000 (2008: 22.937.000), со каматна стапка од 2% (2008: 2%) годишно. Главнината се исплаќа во 10 еднакви годишни рати на 1 јуни, почнувајќи од 1 јуни 2009 година сè до 1 јуни 2018 година

Корпоративни обврзници издадени од Тутунска банка АД Скопје во износ од МКД 0 (2008: 10.010.000) со каматна стапка од 6 месечен ЕУРИБОР +1,2% годишно. Главнината на корпоративните обврзници ќе биде исплатена на денот на доспеаност (20 ноември 2011 година).

Вкупниот износ на обврзници вклучува камата од МКД 415.000 (2008: 660.000).

Вкупниот износ на обврзници за старо девизно штедење и обврзници од денационализација вклучуваат камата од МКД 9.127.000 (2008: МКД 12.079.000).

Условите на вложување во финансиски средства чувани до доспевање се:

Финансиските средства чувани до достасување ги сочинуваат државни обврзници со рок на доспевање над 90 дена, кои имаат ефективна каматна стапка од 2% годишно. Вкупниот износ од државните обврзници вклучува камата во износ од МКД 3.311.000 (2008: 4.166.000).

Движењата кај обврзниците можат да бидат сумирани на следниот начин:

	Расположливи за продажба	Чувани до доспевање	Вкупно
На 1 јануари 2008	1.481.523	8.206.838	9.688.361
Разлики од размена на монетарните средства			
Зголемувања	183.530	608.724	792.254
Намалувања (продажба и отплата)	(288.785)	(1.683.673)	(1.972.458)
Вкупно рекласифицирани финансиски средства			
Добивка од промена на објективна вредност (Белешка 24)	(131.769)	-	(131.769)
Загуби од обезвреднување			
На 31 декември 2008	1.244.499	7.131.889	8.376.388
На 1 јануари 2009	1.244.499	7.131.889	8.376.388
Разлики од размена на монетарните средства			
Зголемувања	6.785.125	414.410	7.199.535
Намалувања (продажба и отплата)	(647.370)	(7.229.269)	(7.876.639)
Добивка од промена на објективна вредност (Белешка 24)	(40.513)	-	(40.513)
Загуби од обезвреднување	-	-	-
На 31 декември 2009	7.341.741	317.030	7.658.771

25. Вложувања во придружени претпријатија и заеднички вложувања (по методот на главнина)

	2009	2008
Нов пензиски фонд	65.200	54.636
Вкупно вложувања во придружени претпријатија	65.200	54.636

Преглед на финансиските информации за придруженото претпријатие кое е вклучено во сметководствената евиденција по методот на главнина, неприлагодено за процентот на сопственоста кој го поседува Групата:

2009	Средства	Обврски	Приходи	Добивка / (Загуба)
Нов пензиски фонд А.Д. Скопје	142.773	10.233	120.867	21.551
	142.773	10.233	120.867	21.551
2008				
Нов пензиски фонд А.Д. Скопје	122.488	11.271	103.652	22.835
	122.488	11.271	103.652	22.835

26. Вложување во недвижности дадени под закуп

	2009	2008
Вложување во недвижности дадени под закуп по објективна вредност на 1 јануари	-	-
Додатоци при стекнување		
Оттуѓување на недвижности дадени под закуп во текот на годината		
Пренос од / во недвижности и опрема	78.768	
Пренос од други средства		
Нето загуби / добивки од промени од објективна вредност	(8.297)	
Други промени		
Вложување во недвижности дадени под закуп по објективна вредност на 31 декември	70.471	-

На 31 декември 2009 година Групата нема никакви недвижности дадени како колатерал (2008: 0).

27. Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и згради	Мебел и опрема	Инвестиции во тек	Друго	Вкупно
На 1 јануари 2008					
Набавна вредност	487.682	520.577	20.676	18.015	1.046.950
Акумулирана амортизација	(79.821)	(284.720)	-	(7.835)	(372.376)

Нето сметководствена вредност	407.861	235.857	20.676	10.180	674.574
--------------------------------------	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------

На 31 декември 2008					
Почетна сметководствена вредност	407.861	235.857	20.676	10.180	674.474
Зголемувања	59.121	152.048	38.416	3.506	253.091
Пренос	33	-	(8.821)	8.788	-
Пренос во недвижности дадени под закуп	-	-	-	-	-
Отуѓување и расходување	-	(846)	-	-	(846)
Отуѓување и расходување на групата средства чувани за тргување					
Амортизација за годината	(12.753)	(91.251)	-	(4.631)	(108.635)

Крајна сметководствена вредност	454.262	295.808	50.271	17.843	818.184
--	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------

На 31 декември 2008					
Набавна вредност	546.836	662.590	50.271	30.309	1.290.006
Акумулирана амортизација	(92.574)	(366.782)	-	(12.466)	(471.822)

Нето сметководствена вредност	454.262	295.808	50.271	17.843	818.184
--------------------------------------	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------

На 31 декември 2009					
Почетна сметководствена вредност	454.262	295.808	50.271	17.843	818.184
Зголемувања	63.665	207.273	4.969	7.046	282.953
Пренос	-	23.955	(38.027)	14.072	-
Пренос во недвижности дадени под закуп	(78.768)	-	-	-	(78.768)
Отуѓување и расходување	-	(1.801)	-	-	(1.801)
Амортизација за годината	(13.209)	(124.962)	-	(8.046)	(146.217)

Крајна сметководствена вредност	425.950	400.273	17.213	30.915	874.351
--	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------

На 31 декември 2009					
Набавна вредност	531.733	892.017	17.213	51.427	1.492.390
Акумулирана амортизација	(105.783)	(491.744)	-	(20.512)	(618.039)

Нето сметководствена вредност	425.950	400.273	17.213	30.915	874.351
--------------------------------------	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------

28. Нематеријални средства

	Лиценци за софтвер	Други нематери- јални средства	Вкупно
Набавна вредност	60.497	43.343	103.840
Акумулирана амортизација	(16.636)	(17.315)	(33.951)

Нето сметководствена вредност	43.861	26.028	69.889
--------------------------------------	---------------	---------------	---------------

На 31 декември 2008

Почетна сметководствена вредност	43.861	26.028	69.889
Зголемувања	11.618	43.386	55.004
Отуѓување и расходување			
Амортизација	(13.549)	(13.004)	(26.553)
Стекнувања преку деловни комбинации			

Крајна сметководствена вредност	41.930	56.410	98.340
--	---------------	---------------	---------------

На 31 декември 2008

Набавна вредност	72.115	86.729	158.844
Акумулирана амортизација	(30.185)	(30.319)	(60.504)

Нето сметководствена вредност	41.930	56.410	98.340
--------------------------------------	---------------	---------------	---------------

На 31 декември 2009

Почетна сметководствена вредност	41.930	56.410	98.340
Зголемувања	2.506	24.150	26.656
Отуѓување и расходување			
Амортизација	(12.725)	(18.320)	(31.045)
Стекнувања преку деловни комбинации			

Крајна сметководствена вредност	31.711	62.240	93.951
--	---------------	---------------	---------------

На 31 декември 2008

Набавна вредност	74.621	110.879	185.500
Акумулирана амортизација	(42.910)	(48.639)	(91.549)

Нето сметководствена вредност	31.711	62.240	93.951
--------------------------------------	---------------	---------------	---------------

29. Побарувања за данок на добивка (тековен)

	2009	2008
Данок на добивка на средства (тековен)	572	-
Промени признати во 2009 година за данок на добивка (тековен) од претходни периоди	-	-
	572	-

30. Одложени даночни средства

	2009	2008
На 1 јануари	8.667	29.058
Расход од биланс на успех	-	-
Хартии од вредност расположливи за продажба		
• повторно мерење по објективна вредност	(5.535)	(20.391)
На 31 декември	3.132	8.667

	2009	2008
Одложени даночни средства		
Хартии од вредност расположливи за продажба	2.178	838
	2.178	838

	2009	2008
Одложени даночни обврски		
Хартии од вредност расположливи за продажба	5.310	9.505
	5.310	9.505

31. Останати средства

	2008	2007
Претплати	97.734	39.660
Временски разграничен приход	-	-
Стеknати средства	83.753	99.593
Друго	144.657	120.243
Пензии платени однапред	147.483	-
Намалено за исправки за обезвреднување	(18.533)	(9.269)
	455.094	250.227
Тековни	455.094	204.611
Нетековни	-	45.616

Движење на сметката за исправка за обезвреднување на други средства

	2009		2008	
	Посебна исправка за обезвреднување	Колективна исправка за обезвреднување	Посебна исправка за обезвреднување	Колективна исправка за обезвреднување
На 1 јануари	9.269	-	5.883	-
Ослободување на обезвреднување				-
Зголемување на резервата на обезвреднување	9.284	-	3.386	
Курсни разлики и други промени	(20)	-		
На 31 декември	18.533	-	9.269	

Средствата стекнати преку процедура за стекнување вклучуваат апартмани, опрема и деловни простории кои не се користени од Групата за нејзините основни операции.

Пазарот за одредени видови колатерал во Македонија е во почетна фаза на развој. Управата направи проценка на очекуваниот надоместлив износ нето од трошокот да ги реализира средствата, врз основа на неколку фактори, вклучувајќи независни проценки. Меѓутоа, имајќи го предвид претходното, фактичките износи реализирани можат да бидат различни од направените проценки.

32. Депозити од банки и финансиски институции

	2009	2008
Депозити по видување		
• Банки и штедилници	319.584	380.859
• Осигурителни друштва	95.170	154.374
• Други финансиски институции	150.982	95.621
Орочени депозити		
• Банки и штедилници	1.415.907	839.774
• Осигурителни друштва	375.842	176.117
• Други финансиски институции	769.789	943.818
Ограничени депозити		
• Банки и штедилници	3.138	-
• Осигурителни друштва	12.018	3.405
• Други финансиски институции	34.065	1.089
	3.176.495	2.595.057
Тековни	2.706.942	2.153.845
Нетековни	469.553	441.212

Ефективните каматни стапки на депозитите по видување од банки и финансиски институции се движат од 0,2% до 0,6% (2008: 1% - 3%) годишно, додека, ефективните каматни стапки на орочените депозити се од 0,1 % до 9,5 % (2008: 1,4% - 9,5%) годишно.

33. Депозити од комитенти

	2009	2008
Препријатија		
• Тековни / трансакциски сметки	6.342.827	9.497.876
• Орочени депозити	7.598.637	7.521.116
• Ограничени депозити	2.526.576	202.533
Јавни институции		
• Тековни / трансакциски сметки	566.650	577.532
• Орочени депозити	-	588.953
• Ограничени депозити	-	-
Население		
• Тековни / трансакциски сметки	4.184.094	4.573.372
• Орочени депозити	17.501.674	12.066.753
• Ограничени депозити	1.668.080	1.441.720
	40.388.538	36.469.855
Тековни	35.155.390	33.566.145
Нетековни	5.233.148	2.903.710

Ефективните каматни стапки на тековните сметки се движат од 0% до 1,8% (2008: 0% до 5,5%) годишно, додека ефективните каматни стапки на орочените депозити се движат од 0,02% до 14 % (2008: 0,11% до 11,6%) годишно.

34. Обврски по позајмици

	Каматна стапка (%)	2009	2008
Домашни извори:			
	4 - 5,5% 7 - 8%		
Македонска банка за поддршка на развојот	3 месечен EURIBOR + 1%	636.397	236.168
Македонска развојна фондација за претпријатијата	4,25% - 6,3%	186.946	153.680
Министерство за финансии (ПСДЛ)	0,5%	701.447	507.090
Народна банка на Република Македонија	4% 6 месечен USDLIBOR - 0,5%	51.319	64.430
Централна корпоративна банка	6,2%	20.003	-
Охридска банка	6,2%	150.026	-
Комерцијална банка	6,2%	100.017	-
Еуростандард банка	6,2%	40.007	-
Странски извори:			
Erste Oesterreiche Spar-casse	3 месечен EURIBOR + 0,9% 3 месечен EURIBOR + 0,25%	-	307.129
European Investment Bank	3 месечен EURIBOR + 0,061-0,52% 3 месечен EURIBOR + 0,25%	1.078.002	562.274
European Bank for Reconstruction and Development	6 месечен EURIBOR 3,20%	-	1.169.339
LHB Internationale Handelsbank	3 месечен EURIBOR + 0,75%	941	45.578
NLB InterFinanz AG Zurich	3 месечен EURIBOR + 2,15%	29.391	75.187
Nova Ljubljanska Trst	3 месечен EURIBOR +1,5%	-	2.719
Nova Ljubljanska Banka d.d.	3 месечен EURIBOR +1,5%-2,25% 6 месечен EURIBOR	641.415	1.004.312
World Bank	6 месечен EURIBOR + 2,75%	-	114.935
International Fund for Agricultural Development	1%	-	156.883
EFSE Western Balkan B.V.	6 месечен EURIBOR 4%	491.491	-
		4.127.402	4.399.724
Тековни		1.209.479	2.510.865
Нетековни		2.917.923	1.888.859

Кредитите доделени од Македонска банка за поддршка на развојот, Македонска развојна фондација за претпријатија, Меѓународен фонд за развој на земјоделството, Меѓународен Фонд за соработка и развој - Тајван и Светска Банка се осигурани со меници од НЛБ Тутунска банка АД.

Кредитот од Европската Инвестициона Банка е осигуран со Банкарска гаранција од НЛБ д.д. Љубљана.

Кредитот доделен од страна на LHB Internationale Handelsbank AG од Франкфурт во износ од МКД 941.000 (2008: МКД 45.578.000), вклучен во кредитите од НЛБ Групација, е со каматна стапка од 3 месечен EURIBOR + 0,75% и е осигуран со депозит (Белешка 21).

EFSE долгорочната кредитна линија и кредитите од EBRD се осигурани со Comfort Letter од НЛБ д.д. (EBRD кредитот А беше отплатен на 19 декември 2009 година).

Заем од Европска Инвестициона Банка (EIB)

На 23 ноември 2006, Групата склучи договор со Европската Инвестициона Банка во износ од ЕУР 10.000.000. Условите за секоја поединечна исплата ќе се одредат при секоја исплата на одделни транши. Почнувајќи од 21 декември 2006, Банката повлече износи во повеќе транши на одредени датуми. Банката склучи договор со EIB за нов кредит во износ од ЕУР 10.000.000.

Кредитот од EIB беше одобрен во 2009 година и обезбеден со банкарска гаранција издадена од НЛБ д.д. Љубљана, но новиот кредит на EIB беше одобрен во 2008 година и обезбеден со банкарска гаранција издадена од COM-MERZBANK FRANKFURT и со контрагаранција издадена од НЛБ д.д. Љубљана

Кредитот од EIB е обезбеден од банкарска гаранција издадена од НЛБ д.д. Љубљана.

Почнувајќи од ноември 2009 година, Банката има повлечено три транши на одредени датуми според следните услови:

	Износ во ЕУР	Каматна стапка	Датум на отплата
Распределба 1	4.780.000	3 месечен EURIBOR + 0,528%	7 години вклучувајќи 1 година грејс период
Распределба 2	3.500.000	3 месечен EURIBOR + 0,516%	7 години вклучувајќи 2 години грејс период
Распределба 3	1.720.000	3 месечен EURIBOR + 0,393%	7 години вклучувајќи 2 години грејс период

Кредит од ERSTE Bank AG Виена отплатен во мај 2009 година.

Кредит од Македонска банка за поддршка на развојот (микро - кредитна линија од Германско - Македонски фонд)

Во текот на 2008 година, кредитите од МБПР од микро-кредитната линија ГМФ2 за микро-кредити кои доспеваа на 30 декември 2008 година, во износ од 1.300.000 ЕУР, беа пролонгирани до 1 април 2012 година и ќе се отплатат во две квартални отплати.

35. Издадени должнички хартии од вредност

	Каматна стапка (%)	2009	2008
Должнички хартии од вредност	6 месечен ЕУРИБОР + 1,2%	631.786	649.163
Вкупно		631.786	649.163
Тековни		1.702	4.436
Нетековни		630.084	644.727

Групата издаде должнички хартии од вредност - обврзници преку јавна понуда на 17 ноември 2008 година. Издадените должнички хартии од вредност се неконвертибилни преносливи обврзници и со право на камата и право на исплата на номиналниот износ на обврзницата. Кумулативната количина на издадените обврзници е 10.663 обврзници, секоја во износ од ЕУР 1.000. Кумулативниот износ на издадени обврзници е МКД 654.839.000 денари со рок на доспевање од 3 години.

Каматната стапка е 6 месечен ЕУРИБОР + 1,2% годишно, со полугодишна исплата на камата. Номиналниот износ на обврзниците ќе биде исплатен на денот на доспевање на обврзницата.

Вкупниот износ на издадени должнички хартии од вредност вклучува камата во износ од МКД 1.702.000 денари (2008: МКД 4.436.000 денари).

36. Посебни резерви за вонбилансни ставки

	2009	2008
На 1 јануари	386.658	356.296
Во билансот на успех		
• Дополнителни резерви	149.786	45.875
• Неискористени ослободени износи		
• Зголемување кое произлегува од ефектот на дисконтирање и од промена во дисконтната стапка		
Ослободени резерви во текот на годината	(247.537)	(15.513)
Курсни разлики	(1.903)	
На 31 декември	287.004	386.658
Тековни	192.803	263.443
Нетековни	94.201	123.215

37. Обврски за данок на добивка (тековен)

	2009	2008
Обврски за данок на добивка (тековен)	-	1.468
	-	1.468

38. Субординирани обврски

	Каматна стапка (%)	2009	2008
	6 месечен EURIBOR + 4,2%		
European Fund for Southeast Europe (EFSE)	по 22.09.2013 + 6,3%	744.754	756.237
NLB InterFinanz AG Zurich	3 месечен CHFLIBOR + 3,25%	875.592	874.526
		1.620.346	1.630.763
Тековни		12.541	21.656
Нетековни		1.607.805	1.609.107

Субординирани кредити од NLB InterFinanz беа одобрени со каматна стапка од 3 месечен CHFLIBOR + 3,25%, и рок на доспевање од 7 години. Конверзија во капитал е возможна доколку се исполнат одредени услови.

На 15 јуни 2008 година Банката склучи договор со EFSE (Европски фонд за Југоисточна Европа) за субординиран кредит во износ од ЕУР 12.000.000 со каматна стапка 6 месечен EURIBOR + 4,20 % (од 22 септември 2013 година, 6 месеци Euribor + 6,30%) со рок на доспевање од 10 години.

Конверзијата во капитал ќе биде одредена во согласност со условите дадени од договорот потпишан помеѓу EFSE (Европски фонд за Југоисточна Европа) и НЛБ Тутунска банка.

39. Останати обврски

	2009	2008
Обврски за дивиденди објавени за исплаќање	5.702	3.032
Временски разграничени обврски	36.392	3.314
Обврски за предвремени уплати	149.217	149.864
Обврски кон добавувачи	41.603	40.750
Обврски по примени аванси	6.608	7.098
Обврски за пресметани награди на членови на Управен одбор, управата и вработените	71.241	53.531
Долгорочни користи за вработените	13.038	12.771
Обврски за неискористени годишни одмори	12.672	11.056
Останато	50.007	38.035

386.480

319.451

Движење на долгорочните користи за вработените

	2009	2008
Состојба на 1 јануари	12.771	15.997
Платени користи	(538)	
Актуарски загуби (Белешка 12)	805	(3.226)
Состојба на 31 декември	13.038	12.771

Долгорочни користи за вработените вклучуваат јубилејни награди и отпремнини при одење во пензија.

40. Преземени обврски

Банката издава банкарски гаранции и акредитиви во име на своите комитенти со трети страни. Овие договори имаат фиксни услови и обично се издаваат во период од најмногу три години. Истекувањата на роковите на кои се издадени не се концентрирани во еден период.

Следната табела укажува на договорните износи на преземените обврски на Банката по категории.

	2009	2008
Гаранции		
• во МКД валута	3.151.524	2.509.509
• во странска валута	2.014.100	2.581.065
Акредитиви		
• во странска валута	1.107.956	552.851
Лимити на сметки и картици	1.754.506	2.264.578
	8.028.086	7.908.003
Намалено за посебна резерва за обезвреднување	(287.004)	(386.658)
	7.741.082	7.521.345

Овие преземени обврски имаат кредитен ризик на вонбилансната состојба, бидејќи во билансот на состојба се признаени само временски разграничените побарувања по основ на надоместок за издавање и за можни загуби се додека обврските не се исполнат или истечат. Голем број од преземените обврски ќе истечат без да бидат целосно или делумно авансирани. Поради тоа, износите не претставуваат очекуван иден паричен тек.

41. Трансакции со поврзани страни

Според Статутот, највисоко тело на Групата е Собранието, кое е составено од сите иматели на регистрираните обични акции на Групата. Севкупната контрола врз Групата е во рацете на неизвршниот одбор на директори („Надзорниот одбор“) кој е назначен од страна на акционерите.

Групата е контролирана од страна на Nova Ljubljanska Banka („NLB“), која поседува 86,97% (2008: 86,97%) од акциите со право на глас.

Обемот на трансакции со поврзаните страни, како и состојбите на крајот на годината, се следните:

За годината завршена на 31 декември 2009:

	Подружници	Придружени претпријатија	Други поврзани страни
Биланс на успех			
Приходи од камати	21.800	40	6.228
Приходи од провизии и надоместоци	1.505	262	2.243
Расходи за камати	94.147	17.230	18.907
Расходи од провизии и надоместоци	15.356	-	-
Нето добивки / загуби од финансиски инструменти чувани за тргување	(14.658)		
Други оперативни приходи			
Други оперативни расходи			
Биланс на состојба			
Пари и парични еквиваленти			
Состојба на 1 јануари	1.288.074	-	-
Кредити издадени во текот на годината	353.538.308	-	-
Кредити отплатени во текот на годината	(354.274.056)	-	-
Состојба на 31 декември	552.326	-	-
Кредити			
Состојба на 1 јануари	723.047	-	35.601
Кредити издадени во текот на годината	495.894	-	275.929
Кредити отплатени во текот на годината	(293.007)	-	(274.058)
Состојба на 31 декември	925.934	-	37.472
Финансиски инструменти чувани за тргување			
Состојба на 1 јануари	-	-	-
Средства за тргување издадени во текот на годината	14.612	-	-
Средства за тргување отплатени во текот на годината	-	-	-
Состојба на 31 декември	14.612	-	-

Други средства

Состојба на 1 јануари	-	-	-
Други средства издадени во текот на годината	136.097	565	6.166
Други средства отплатени во текот на годината	(136.022)	(622)	(6.212)

Состојба на 31 декември	75	(57)	(46)
--------------------------------	-----------	-------------	-------------

Депозити

Состојба на 1 јануари	1.144.836	187.563	467.471
Депозити примени во текот на годината	32.541.828	1.390.243	19.431.210
Депозити отплатени во текот на годината	(32.432.534)	(1.387.765)	(19.528.494)

Состојба на 31 декември	1.254.130	190.041	370.187
--------------------------------	------------------	----------------	----------------

Позајмици

Состојба на 1 јануари	2.002.322	-	-
Позајмици настанати во текот на годината	2.063.553	-	-
Позајмици отплатени во текот на годината	(2.519.477)	-	-

Состојба на 31 декември	1.546.398	-	-
--------------------------------	------------------	----------	----------

Други обврски

Состојба на 1 јануари	-	-	-
Други обврски настанати во текот на годината	21.610.258	-	-
Други обврски отплатени во текот на годината	(21.609.652)	-	-

Состојба на 31 декември	606	-	-
--------------------------------	------------	----------	----------

За годината завршена на 31 декември 2008:

	Подружници	Придружени претпријатија	Други поврзани субјекти
Биланс на успех			
Приходи од камати	62.434	1	3.787
Приходи од провизии и надоместоци	6.533	129	1.814
Расходи за камати	179.851	9.493	4.367
Расходи за провизии и надоместоци	11.778	-	-

Биланс на состојба

Пари и парични еквиваленти

Состојба на 1 јануари	108.599	-	-
Кредити издадени во текот на годината	89.160.677	-	-
Кредити отплатени во текот на годината	(89.216.120)	-	-

Состојба на 31 декември	53.156	-	-
--------------------------------	---------------	----------	----------

Кредити

Состојба на 1 јануари	1.169.352	-	29.128
Кредити издадени во текот на годината	44.526.457	1.638	151.124
Кредити отплатени во текот на годината	(43.737.844)	(1.638)	(144.651)

Состојба на 31 декември	1.957.965	-	35.601
--------------------------------	------------------	----------	---------------

Депозити

Состојба на 1 јануари	1.193.712	105.560	113.073
Депозити примени во текот на годината	35.828.991	545.242	8.968.868
Депозити вратени во текот на годината	(35.877.867)	(463.239)	(8.614.470)

Состојба на 31 декември	1.144.836	187.563	467.471
--------------------------------	------------------	----------------	----------------

Позајмици

Состојба на 1 јануари	2.618.993	-	-
Позајмици настанати во текот на годината	247.488	-	-
Позајмици отплатени во текот на годината	(864.159)	-	-

Состојба на 31 декември	2.002.322	-	-
--------------------------------	------------------	----------	----------

Трансакции со клучниот менаџерски персонал

Вкупните надоместоци за клучниот менаџерски персонал се следните:

	2009	2008
Извршни директори	47.228	41.535
Неизвршни директори	2.439	2.544
	49.667	44.079

Сите надоместоци на клучниот менаџерски персонал се краткорочни користи за вработените.

42. Комисионо работење

	2009	2008
Претпријатија	2.009.855	1.156.169
Физички лица	4.483	386.424
Останато	718.535	117.620
	2.732.873	1.660.213

Групата управува со средства во име на трети лица, кои главно се во облик на кредити на различни комитенти. Групата прима приходи од надоместоци за обезбедување на овие услуги. Комисионите средства не се средства на Групата и не се признаени во билансот на состојба. Групатата не е изложена на каков било кредитен ризик поврзан со ваквите пласмани бидејќи таа не ги гарантира овие вложувања.

43. Акционерски капитал

	Број на акции	Обични акции	Премија на акцији	Акции без право на глас	Вкупно
На 1 јануари 2008	785.621	735.400	1.610.707	50.221	2.396.328
На 31 декември 2008	854.061	854.061	2.203.056	-	3.057.117
На 31 декември 2009	854.061	854.061	2.203.056	-	3.057.117

Акционерскиот капитал на Групата се состои од 854.061 обични акции (2008: 854.061 обични акции). Обичните акции имаат номинална вредност од МКД 1.000 (2008: МКД 1.000). Сите издадени акции се платени во целост.

Имателите на обични акции имаат право да примаат дивиденди како што е најавено од време на време и имаат право на еден глас по акција на Собранието на акционери на Банката.

Долунаведените акционери имаат повеќе од 5% од издадените акции со право на глас.

Акционери	% на акции со право на глас	
	2009	2008
NLB InterFinanz AG - Цирих	26,7%	26,7%
Nova Ljubljanska Banka d.d. - Љубљана	60,3%	60,3%

Врз основа на Договор и Анекс на договорот бр. 1, 2, 3, 4 и 5 за пренос на правата на глас од акциите што ги поседува NLB InterFinanz AG Цирих во НЛБ Тутунска банка, правата на глас од акционерот НЛБ InterFinanz AG Цирих (26,7%) се пренесени на Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана. Со тоа, учеството на Nova Ljubljanska Banka d.d. Љубљана во вкупните права на глас во Банката на 31 декември 2009 година изнесува 87%.

Законски резерви

Според законската регулатива Банката треба да издвојува за законска резерва 15% од нето добивката за годината сè додека законската резерва не достигне износ еднаков од една петтина од регистрираната основна главнина. Сè додека не се достигне минималното ниво, законската резерва може да се користи само за покривање на загуби.

Кога ќе се достигне минималниот износ, законските резерви може да се употребат за распределба на дивиденда, врз основ на одлука на Собранието на акционери, но само доколку дивидендата за тековната деловна година не го достигнала најмалиот износ пропишан со Законот за трговски друштва или со Статутот на Банката.

Ревалоризациони резерви

Ревалоризационата резерва го вклучува кумулативниот нето ефект од промените во објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба сè до моментот на нивното депризнавање или обезвреднување.

	2009	2008
Ревалоризациони резерви на хартии од вредност расположливи за продажба	28.184	78.063
	28.184	78.063

Движење на ревалоризационите резерви:

	2009	2008
Ревалоризациони резерви од хартии од вредност расположливи за продажба		
На 1 јануари	78.063	213.093
Нето добивки од промени во објективната вредност	(40.513)	(131.769)
Приход во билансот на успех по продажба	(14.901)	(23.652)
Одложен данок	5.535	15.542
Корекции за одложен данок		4.849
На 31 декември	28.184	78.063

Дивиденди

По датумот на завршната сметка за 2008 година нема предложени или објавени дивиденди.

44. Настан по денот на составување на билансот

Управата на Банката во декември 2009 година одлучи да ја одобри ликвидацијата на НЛБ Тутунска брокер АД Скопје, почнувајќи од 28 јануари 2010 година. Истата беше одобрена од Управниот одбор на Банката која е основач и единствен акционер на Собранието на НЛБ Тутунска брокер кој може да одлучи за ликвидација на брокерската куќа и формирање посебна организациона единица во Банката.

Управата на Банката го достави и примени планот за спроведување на процедурата за ликвидација на НЛБ Тутунска брокер и доби дозвола за работа со хартии од вредност за Банката од Комисијата за хартии од вредност.

Одборот на Директори на НЛБ Тутунска брокер донесе одлука за ликвидација и предложи седница на Собрание на акционери на НЛБ Тутунска брокер за месец февруари 2010 година.

Во тек е постапката на комплетирање на документацијата потребна за поднесување на апликација за добивање дозвола за работа со Комисијата за хартии од вредност и нивна размена за хартиите од вредност на НЛБ Тутунска Банка.

Последователно од датумот на билансот на состојба до датумот на ова писмо освен гореспоменатите коментари, или случувања, немаме сознание за други предмети или случувања кои би имале материјано влијание на извештаите или, иако немаат влијание на извештаите, предизвикале или имаат можност да предизвикаат каква било материјална промена, негативна или не, во финансиската состојба или оперативни резултати на нашата Банка. Сметководствените документи на Банката за периодите последователни на периодот на ревизија на 31 декември 2009 година не вклучуваат никакви материјални внесувања ставки, за кои нема сознание, во врска со трансакции кои требало да бидат вклучени во извештаите во претходни периоди.

НЛБ Тутунска банка АД Скопје

**Неконсолидирани финансиски извештаи изготвени во
согласност со Меѓународните стандарди за финансиско
известување за годината завршена на 31 декември 2009**

Биланс на успех

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

		За годината завршена на 31 декември	
	Белешки	2009	2008
Приходи од камати	5	3.505.776	3.526.282
Приходи од дивиденди	6	3.954	3.934
Расходи од камати	5	(1.754.820)	(1.691.780)
Нето приходи од камати		1.754.910	1.838.436
Загуби поради обезвреднување на кредити	7	(710.232)	(637.410)
Нето приходи од камата намалени за загуби поради обезвреднување на кредити		1.044.678	1.201.026
Приходи од провизии и надоместоци	8	792.271	724.124
Расходи од провизии и надоместоци	8	(152.492)	(113.437)
Нето приходи од провизии и надоместоци		639.779	610.687
Нето добивка / (загуба) од финансиски инструменти за тргување	9	53.148	56.428
Нето добивка / (загуба) од вложувања во хартии од вредност	12	4.209	3.388
Нето добивка / (загуба) од курсни разлики	10	162.251	135.197
Трошоци за вработените	13	(595.037)	(551.746)
Општи и административни трошоци	14	(270.382)	(251.812)
Амортизација	15	(175.402)	(133.595)
Нето добивка / (загуба) од ревалоризација на недвижности дадени под закуп	17	(8.297)	-
Други оперативни расходи	16	(546.104)	(361.269)
Други оперативни приходи	11	135.643	32.900
Добивка од работење		444.486	741.204
Добивка пред оданочување		444.486	741.204
Данок од добивка	18	(11.728)	(64.942)
Добивка за годината		432.758	676.262

Извештај за сеопфатна добивка

Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено

За годината завршена на 31 декември			
Белешки		2009	2008
Добивка за годината		432.758	676.262
Нето добивка од финансиски средства расположливи за продажба			
Нереализирана нето добивка за периодот, пред оданочување		(39.748)	(25.331)
Нето промени од рекласификација на реализирана нето загуба, пред оданочување		(4.209)	(3.388)
Данок од добивка поврзана со други компоненти од сеопфатната добивка		4.390	5.354
Друга сеопфатна добивка за годината, нето од данок		19	(39.567)
Вкупна сеопфатна добивка за годината		393.191	652.897

Извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба)

		На 31 декември	
	Белешки	2009	2008
АКТИВА			
Парични средства и сметки во централната банка	20	8.547.298	5.399.131
Пласмани во, и кредити на банки	21	7.133.066	5.397.729
Кредити и побарувања од комитенти	23	29.850.704	30.171.505
Финансиски средства за тргување	22	370.325	608.516
Вложувања во хартии од вредност:			
• Расположливи за продажба	24	7.232.726	1.113.443
• Чувани до достасување	24	317.030	7.131.889
Вложувања во подружници	25	30.864	30.864
Вложувања во придружени претпријатија со примена на метод на главнина	26	60.128	60.128
Недвижности дадени под закуп	27	70.471	-
Недвижности и опрема	28	845.177	788.033
Нематеријални средства	29	93.367	97.776
Одложени даночни средства	30	184	-
Останати средства	31	455.291	250.345
Вкупна актива		55.006.631	51.049.359
ОБВРСКИ			
Депозити од банки и други финансиски институции	32	3.234.607	2.619.869
Депозити од други комитенти	33	40.382.830	36.461.227
Обврски по кредити	34	4.127.402	4.399.724
Издадени должнички хартии од вредност	35	631.786	659.276
Посебна резерва за вонбилансни ставки	36	287.004	386.658
Обврски за данок од добивка (тековен)	37	296	2.107
Одложени даночни обврски	30	5.299	9.505
Субординирани обврски	38	1.620.346	1.630.763
Останати обврски	39	386.165	319.415
Вкупно обврски		50.675.735	46.488.544
КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ			
Акционерски капитал	43	854.061	854.061
Акционерска премија	43	2.203.056	2.203.056
Ревалоризациони резерви	43	46.034	85.601
Задржана добивка		651.919	896.256
Останати резерви		575.826	521.841
Вкупно капитал		4.330.896	4.560.815
Вкупно капитал и обврски		55.006.631	51.049.359

